

Česká zemědělská univerzita v Praze
Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů
Katedra zahradní a krajinné architektury

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Revitalizace a rekonstrukce zámecké zahrady Osov

Vedoucí práce: doc. Ing. arch. Jan Vaněk, CSc.
Obor studia: Krajinářská architektura

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „Revitalizace a rekonstrukce zámecké zahrady Osov“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne _____

Ráda bych v první řadě poděkovala svému vedoucímu diplomové práce panu doc. Ing. arch. Janu Vaňkovi, CSc., za možnost zpracovat toto téma pod jeho vedením. Vážím si jeho rad a jistě je i nadále ve své profesi využiji. Za druhé patří velké „díky“ Ing. Anně Součkové, která mi byla trpělivou konzultantkou a velkým rádcem, ať už se jednalo o praktické dotazy či náležitosti s byrokracií, které s sebou diplomová práce nese. V neposlední řadě musím poděkovat své rodině, která při mně vždy stála a byla mi oporou. Osobní poděkování pak patří mému příteli, bez kterého bych tuto práci zřejmě nikdy nedokončila, byl mi velkou oporou a i nápomocí. Věřil ve mně, když já sama v sebe důvěru ztrácela, byl mi vždy po boku a obavy dokázal rozehnat mávnutím ruky. Bez něj by nikdy Osovský zámek nezískal naději na lepší časy, děkuji!

Tématem diplomové práce je revitalizace a rekonstrukce zámeckého parku v Osově. Řešené území se nachází ve Středočeském kraji, okrese Beroun ve stejnojmenné obci Osov vzdálené asi 50 km od Prahy.

Literární rešerše pojednává o historii stavebních slohů, do kterých zámek vstupoval a následně se zaměřuje na historii samotného zámku. Pojednává o jeho vývoji, až po současnost a analyzuje jednotlivá časová období, vše je též zdokumentované mapovými podklady. Tyto analýzy se dále zakládají na dendrologickém přehledu, terénním průzkumu, fotodokumentaci a jednotlivých grafických analýzách, které byly zpracovávány z odborných zdrojů a podkladů. Dále rešerše pojednává o dalších podobných zámeckých parcích, barokní krajině a v neposlední řadě zámeckém architektovi, který zámek Osov navrhl.

Na základě mapování současného stavu a okolí byl vypracován návrh rekonstrukce zámeckého parku dle historických pramenů s návazností na blízkou krajinu. V návrhu jsou zohledněna zjištění z předešlých analýz řešeného území i samotného terénního průzkumu. Návrh tedy obsahuje návrh samotného parku francouzského typu s návazností na komponovanou krajinu Přírodní památkové zóny Osovsko.

Téma rekonstrukce zámeckých parků a památek je velmi aktuálním tématem a je velmi důležité se mu věnovat pro zachování kulturního dědictví. Rekonstrukce přispívají turistickému ruchu, rozvoji daného regionu a udržitelnosti historických odkazů, které nám naše krajina nabízí. Lokalita je cennou památkou zahradního umění s hodnotnými prvky komponované barokní krajiny. Výsledný návrh tedy nabízí nové rozmanité řešení, jak samotného parku, tak i malebné krajiny v blízkosti Osova. Tato studie může být využita při dalších opravách a pracích, které jsou na zámku momentálně vykonávány a může sloužit jako dílčí pilíř pro výslednou podobu rekonstrukce zámeckého parku.

.....

Klíčová slova: park, zahrada, revitalizace, zámek, historie

The topic of the thesis is the revitalization and reconstruction of the castle park in Osov. The area is located in the Central Bohemian Region, Beroun district, in the village of the same name Osov, about 50 km from Prague. Literary research deals with the history of the building styles the castle entered and then focuses on the history of the castle itself. It discusses its development up to the present day and analyses the individual time periods, all of which is also documented with map documentation. These analyses are further based on a dendrological survey, field research, photographic documentation and individual graphic analyses, which have been compiled from specialist sources and documents. Furthermore, the research discusses other similar castle parks, the Baroque landscape and, last but not least, the castle architect who designed Osov Castle. On the basis of the mapping of the current state and the surrounding area, a proposal for the reconstruction of the castle park was drawn up according to historical sources with reference to the nearby landscape. The proposal takes into account the findings of previous analyses of the area in question and the field survey itself. The proposal therefore includes a design for the French-style park itself with a link to the composite landscape of the Osovsko Natural Heritage Area. The theme of the reconstruction of castle parks and monuments is a very topical issue and is very important for the preservation of cultural heritage. Reconstruction contributes to tourism, the development of the region and the sustainability of the historical legacy that our landscape offers. The site is a valuable monument of garden art with valuable elements of the composed Baroque landscape. The resulting design therefore offers a new and varied solution, both for the park itself and for the picturesque landscape near Osovo. This study can be used for further repairs and works currently being carried out on the castle and can serve as a partial pillar for the final design of the castle park reconstruction.

.....

Key words: park, garden, revitalisation, castle, history

01 ÚVOD.....	08
02 CÍL PRÁCE A METODIKA.....	10
03 LITERÁRNÍ REŠERŠE.....	12
03.1. HISTORIE STAVEBNÍHO SLOHU.....	14
03.1.1. RENESANCE.....	14
03.1.1.1. EVROPSKÝ VÝVOJ.....	15
03.1.1.2. VÝVOJ V ČESKÝCH ZEMÍCH.....	16
03.1.2. BAROKO.....	17
03.1.1.1. EVROPSKÝ VÝVOJ.....	18
03.1.1.2. VÝVOJ V ČESKÝCH ZEMÍCH.....	19
03.1.2. KRAJINNÝ PARK.....	20
03.1.1.1. EVROPSKÝ VÝVOJ.....	21
03.1.1.2. VÝVOJ V ČESKÝCH ZEMÍCH.....	22
03.2. HISTORIE ZÁMKU OSOV.....	23
03.2.1. PŮVODNÍ TVRZ.....	23
03.2.2. PŘESTAVBA NA ZÁMEK.....	24
03.2.3. MODERNIZACE.....	24
03.2.4. ZÁMECKÝ PARK.....	24
03.2.5. ŠPEJCHAR.....	25
03.2.6. KOSTEL.....	25
03.3. RODY MAJITELŮ ZÁMKU.....	26
03.3.1. KOUNICOVÉ.....	26
03.3.2. VALDŠTEJNI.....	26
03.3.3. SCHWARZENBERKOVÉ.....	26
03.3.4. VÁCLAV PALIVEC.....	27
03.4. BAROKNÍ KRAJINA OSOVSKO.....	28
03.5. ARCHITEKT ANSELMO MARTINO LURAGO.....	29
03.6. OSTATNÍ PODOBNÉ BAROKNÍ ZÁMKY ČI OBDOBNÉ REKONSTRUKCE.....	31
03.7. NÁVAZNOST ZÁMKU NA NYNĚJŠÍ OKOLÍ.....	33
04 ZHODNOCENÍ PODKLADOVÝCH ÚDAJŮ.....	34
04.1. ŠIRŠÍ VZTAHY.....	36
04.2. ŠIRŠÍ VZTAHY Z POHLEDU ÚZEMNÍHO PLÁNU.....	37
04.3. OBČANSKÁ VYBAVENOST.....	38
04.4. DOPRAVA.....	39
04.5. POTENCIÁLNÍ PŘIROZENÁ VEGETACE.....	40
04.6. GEOBOTANICKÁ MAPA.....	41
04.7. LAND USE.....	42

04.8. LAND COVER.....	43
04.9. KLIMATICKÁ OBLAST.....	44
04.10. TŘÍDY OCHRANY BPEJ.....	45
04.11. ÚZEMNÍ PLÁN OBCE OSOV.....	46
04.12. KOORDINAČNÍ VÝKRES.....	47
04.13. KOMPOZIČNÍ ANALÝZA KRAJINY.....	48
04.14. SOUČASNÁ KOMPOZICE KRAJINY.....	49
04.15. KOMPOZIČNÍ ANALÝZA KRAJINY-1840.....	50
04.16. KOMPOZIČNÍ ANALÝZA KRAJINY-1991.....	51
04.17. KOMPOZIČNÍ ANALÝZA KRAJINY-1993.....	52
04.18. HISTORICKÁ ANALÝZA.....	53
04.19. SOUČASNÝ STAV A FOTODOKUMENTACE STAVU.....	62
04.20. DENDROLOGICKÝ PŘEHLED ZÁMECKÉHO PARKU.....	66
04.21. SWOT ANALÝZA.....	68

05 NÁVRHOVÁ ČÁST.....70

05.1. KONCEPT.....	72
05.2. KÁCENÍ A VÝSADBY.....	74
05.3. BAREVNÁ STUDIE.....	76
05.4. VIZUALIZACE.....	78
05.5. NADHLEDOVÁ PERSPEKTIVA.....	82
05.6. ŘEZOPOHLED A - A'.....	84
05.7. TECHNICKÝ DETAIL.....	85
05.8. OSAZOVACÍ PLÁN PARTERU.....	86
05.9. VÝKAZ VÝMĚR A ROZPOČET.....	87
05.10. FOTOGRAFIE MODELU.....	88

06 DISKUZE.....90

07 ZÁVĚR.....92

08 SEZNAM LITERATURY.....94

09 SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK.....98

ÚVOD

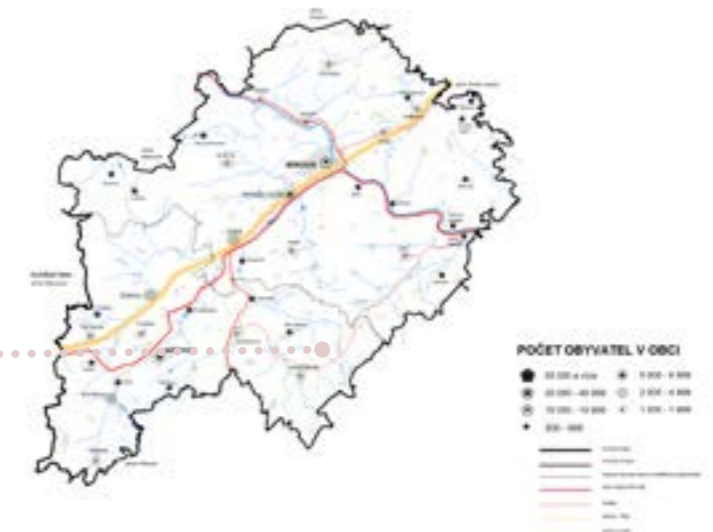
01

Obrázek č. 1: Mapa České republiky, zdroj: google.cz/obrázky

Obrázek č. 2: Mapa Středočeského kraje, zdroj: google.cz/obrázky

Obrázek č. 3: Mapa okresu Beroun, zdroj: cs.wikipedia.org

Středočeský kraj

Okres Beroun

Katastrální území Osov

Obec s rozšířenou působností Hořovice

Obecní úřad Osov

Leží v Hostomické kotlině na úpatí brdských Hřebenů

Sousední obce jsou Skřipel, Osovec, Lážovice a Velký Chlumeč

Rozloha 245 ha

Nadmořská výška 365 m.n.m.

Obyvatel 320

Osov je malá vesnička ve Středočeském kraji poblíž města Hostomice a je středovým bodem krajinné památkové zony Osovsko. Osov je význačný především svým zámek s rozlehlým zámeckým parkem, který za svou existenci vystřídal mnoho majitelů z významných rodů. Původně zde stála renesanční tvrz, která byla zbourána a vystavěl se zde barokní zámek s francouzským parkem, ten byl později přeměněn na anglický.

Ve dvacátém století přešel zámek do vlastnictví soukromé osoby a právě v tomto období prošel areál zásadními změnami v podobě různých přestaveb. Některé změny se dotkly i samotného parku. Zámek se pak stal oblíbeným místem významných osob, které zde byly dokonce čestnými hosty.

V padesátých letech byl zámek vyvlastněn, bylo zde rukavičkářské učiliště a internát, následně pak domov důchodců a nakonec byl v restituci navrácet původním majitelům.

Dnes je zámek od roku 2011 ve vlastnictví paní Pohlové, která ho začala v roce 2013 rekonstruovat za dohledu památkářů. Nyní má zámek novou fasádu, krov a byly přistavěny podzemní garáže s rozlehlou střešní terasou. Vnitřek zámku byl celý vybourán a proběhly zde asanační zásahy i dokonce již některé stavení úpravy. Park je bohužel ve špatném stavu, je zarostlý a spousta dřevin je v havarijním stádiu své životnosti. Naopak se zde ale nachází i spousta vzácných dřevin, které je třeba ocenit a zachovat.

Nachází se zde také rozvaliny různých budov či naprosto nevhodné objekty, které by v parku neměly být. Také kompozice ve smyslu osovosti a vstupů byla narušena při vytváření nového vjezdu a otočení polarity zámku. Naopak v dobrém stavu je bývalý špýchar, který je jistě vhodné zachovat, ostatní budovy jsou určeny k rehabilitaci či uvážení, zda jsou opravdu k zachování nutné.

Celý areál je památkově chráněn a je tedy nedílnou součástí krajinné památkové zony, s tím je potřeba pracovat i při jakémkoliv zásahu. Místo má tedy bez pochyby velmi silnou historii a velký potenciál, který je nutno podpořit. Majitelka chce i nadále v rekonstrukci pokračovat a jednou ze zámku udělat svoje sídlo, kde bude pořádat různé kulturní akce, z části chce areál otevřít pro veřejnost.

Tato diplomová práce představuje krajinářskou studii úpravy Osovského parku s ohledem na jeho historii, současné využití a udržitelnosti do budoucna. Studie se snaží obnovit historickou podobu parku a vrátit se tak do 20. století, kde byly provedeny nejzásadnější změny. Pracuje však i s modernizací a přáním i záměrem stávajícího majitele. To vše pak v návaznosti na okolí a komponovanou krajinu Osovka.

Teoretická část pracuje s historickými prameny, inspirací a podonými rekonstrukcemi, jako je tato. Z ní je pak čerpáno v projektové části, výstupem je pak architektonická studie.

CÍL PRÁCE A METODIKA

02

CÍL PRÁCE

Získat podklady, mapy a spolehlivé zdroje o řešeném území a okolí zámeckého parku Osov. Pomocí terénních průzkumů a analýz získat potřebné informace o historickém vývoji této krajiny. Zhodnotit aktuální stav na základě kterého se navrhne budoucí řešení revitalizace zámeckého parku. V literární rešerši zhodnotit shromážděné podklady o řešené problematice a zhodnocení obdobných projektů, jak v České republice, tak i ve světě.

METODIKA

Na základě terénních průzkumů a analýz vhodných literárních zdrojů vypracovat literární rešerši, z které budou plynout určité závěry a poznatky. Na základě toho pak stanovit konkrétní řešení problematiky a vypracovat návrh konceptu řešeného území.

LITERÁRNÍ REŠERŠE

03

1

HISTORIE STAVEBNÍHO SLOHU

Obrázek č. 4: Historická mapa, zdroj: cuzk.cz

01

RENEŠANCE

Renesance se zrodila v první polovině 15. století v italské Florencii a z počátku zasahovala spíše do světa umělců, jako například malířů a sochařů. Typické pro tento směr je, že už se nejedná o anonymní výkřiky a díla různých hnutí, ale o jasný záměr a autorské dílo významných tvůrčích osobností. Architekti se snažili z antických vzorů odvodit a formovat řád podle něhož by se mělo stavět. Typické jsou například horizontálně členěné římsy, využití základních antických skladebných prvků a zájem o obytnou architekturu.

V období vrcholné a pozdní renesance se architekti již poušteli s jistotou do okázalých a velkolepých staveb. Vrcholná renesance se vyznačuje vyvážením horizontálních a vertikálních prvků, nadřazením uměleckého záměru či naopak dokonalého řádu nad funkčnost a především zájmem o velké reprezentativní stavby. Část pozdní renesance se označuje jako manýrismus – vyznačuje ji opakování osvědčených vzorových forem jiných tvůrců a jejich častá monumentalizace v detailu i celku, některé stavby jsou označovány už za raně barokní. (Dvořáček 2005)

Zahrady tohoto slohu byly nejen symetrické, neutrální a dekorativní pozadí určité stavby, ale měly poslání být místem pro rozmanitou lidskou aktivitu. Už samotný koncept vychází z rozvržení, kde se jaká aktivita bude odehrávat z nich stěžejní je poesie, filosofie a především samotná láska. V renesanci jsou tyto aktivity rámovány složitou kompozicí prostoru zahrady vily, je to velmi významné a důležité propojení prostorů. Mnoho básníků a

filosofů tak ve svých dílech zvažuje, proč vliv kompozičních prvků spojených s Geniem Loci dělá z někoho básníka a z jiného filosofa. Byla to tedy místa určena k rozjímání, procvičování paměti, duchovního rozkvětu a požitku z krásna. (Lazaro 1990)

Podle Jackoba Burckhardta v jeho klasické práci o renesanční italské kultuře byli Italové první mezi moderní populací, kteří dokázali ocenit krásy krajiny. Zcela zřetelně se totiž mění postoj k přírodě obecně ve všech směrech. Příroda se stává oporou rozumu a víra se upozaduje, to ovlivní přesvědčení o vedoucí roli racionality a tím i o samotné přírodě, dochází tedy k různým výzkumům a věda zaujímá své postavení ve společnosti. Společnost byla propojena vzájemným systémem afinit, korespondencí a sympatičností. Hvězdy, lidé, zvířata i rostliny spolu vzájemně souvisely, silný rozvoj pak zaznamenala astrologie s alchymií, ale například i magie, což by dnešní společnost jistě posuzovala trochu odlišněji. Odlišné nazírání na svět však ve své době měl i Platon, který měl velmi silný vliv, ale jedním společným znakem se současnou vědou byl důraz na pozorování a experimenty. V 15. století se začal rozvíjet i zájem o zoologii, botaniku, geografii a kartografii. (1990) Zlomovým bylo i nahlížení na tak dosud kvalitativní veličinu, jako byl čas, najednou se prostor začíná kvantifikovat. Dosud byly časové jednotky pouze relativní, nyní však nastává převádění času na čas měřený strojem. Z toho se pak odvíjí hypotéza o „pohledu do dálky/do budoucna“, proto se začaly v zahradách utvářet kompozice „výhledů“. Pokud si tedy všechny tyto vědní obory, odvětví či výzkumy a objevy pospojujeme, dojdeme k názoru, že věda zapříčinila velký význam v budoucnu estetizace přírody a krajiny. (Stibral 2019)

Obrázek č. 5: Horti Ankelmanniani, Lidová zahrada mimo město, začátek 17. století, zdroj: historickaslechta.cz

Obrázek č. 6: Italská renesanční zahrada, Villa dell' Ambrogiana dle Giusta Utense (1600), zdroj: historickaslechta.cz

Dante, Boccaccio a Giotto – to jsou vše zvůčná jména tohoto směru, jejich krajiny jsou reálné a naturalistické. Boccacciova kompozice prostoru i času i následující dokonalé teoretizace a ideální abstrakce Francesca da Colonna a Leona Battisty Albertiho dosahují hlubokého kulturního vlivu, který se plně odráží v kompozici zahrad. Porozumění a znalost zákonů, jež řídí přírodu stojí při zrodu naturalismu quattrocenta, charakterizovaného humanismem a renesancí. Hledat krásu znamená hledat dokonalost a krásy lze dosáhnout harmonií jako celku, nikoliv jen přidáním ornamentu k formě, jako například v gotice. Člověk je tedy jednotkou vesmíru a reguluje krásu pomocí symetrie. (Thacker, 1989) Albertiho Traktát o umění stavitelském z roku 1452 je základem estetických zákonů stvrzujících racionální pravidla a dokonalý geometrický řád. Poukazuje na dva základní aspekty architektury – kresbu a zdění, které mají splňovat určité dokonalé aspekty, aby bylo dílo uspokojivé. Na prvním místě je výběr místa a dalším je prostor, až pak následuje rozvržení prostoru jako takového. Při stavbě velkorosých sídel je tedy místo a navázání prostoru zcela nezbytné, Alberti zdůrazňuje soubor pravidel, kde vůdčí je silná proporce a pravidelnost a harmonie celku je podřízena rozmanitosti jednotlivých částí. Cesty mají být ohraničeny stálezelenými rostlinami a stálezelené dřeviny nesmějí v zahradě chybět stejně jako stromořadí v jasných liniích. V zahradě najdeme i léčivé rostliny, stříhané živé ploty či keře stříhané do geometrických tvarů.

Ideál vily je, že má být snadno přístupná, dosažitelná lehkou cestou, příjemná, panoramatické výhledy z ní, slunce, je to místo klidu, příjemna, bezpečna a uvítání návštěv. Stěžejní je tedy vybrat pro vilu místo svažitě se zajímavými výhledy a výbornou světelnou dispozicí. Zahrada je pevně vázána na architekturu a architektura na zahradu. Je symetricky dělena podle hlavní osy, která je doplněna o vodní prvky, stálezelené rostliny, sochy, pohledy, výhledy, hru světla a stínů – to vše naplňuje požadovanou harmonii všech jednotlivých částí podle renezančního konceptu krásy. (Hendrych 2005)

Snad první, právě Albertim realizovaný pokus italské renesanční zahrady byla zahrada Villy Rucellai. Rozvržena podle centrální hloubkové osy lemované loubím stálezelených dubů *Quercus ilex*, klesala zahrada k řece Arno, působí zde iluze jakoby se vznášela nad okolní

krajinou. I dochovaný plán Botanické zahrady v Padově z roku 1591 reprezentuje již plně renesanční pojetí zahradního prostoru, a odráží se v něm myšlenka architekta, humanisty a matematika Leona Battisty Albertiho.

Obrazem Bohem řízeného kosmu je celek, kde harmonie proporčních vztahů geometrických částí vizuálně charakterizuje harmonii mikrokosmu s makrokosmem. Tato harmonie byla počátkem 16. století transformována na eliptický půdorys Baldassarem Peruzzim na návrhu zahrady Cardinála Trivulzia v Salone.

Villa Careggi je ještě poznamenaná středověkým pojetím pevnostní architektury, avšak ze zahrady pochází slavná Verocchiova fontána chlapce s delfínem, uzavřený prostor zahrady byl koncipován a pravidelně členěn dle Albertiho principů. Villa Medici ve Fiesole byla členěna do dvou teras, dále rozdělených stavbami na dvě přední a dvě zadní zahrady. Vila je skvělým příkladem výběru místa pro stavbu dle výše zmíněných požadavků od Albertiho.

Villa v Poggio a Caiano, postavená Lorenzem Medici obnovila toskánskou tradici venkovského domu. Panský dům zde představuje centrum organizovaného zemědělského systému. Kolem vily jsou vinice, sady, pole, louky, lesíky, lovecké obory či místa pro společenské hry. Je tedy typické, že toskánská vila leží uprostřed svých polností. Panský dům napodobuje model antické římské vily, kde produkce je hlavní myšlenkou a pro zahradu je určena přiměřená část plochy. Každý člen rodu se svým sídlem reprezentuje, velkovévoda dokonce mění svůj pobyt dle ročních období.

Villa Castello jejíž zahradu projektoval Niccolo Tribolo, následně zde pokračuje Giorgio Vasari. Castello je první vilou tzv. druhé medicejské generace, přesto se zde objevují mnohé principy od Albertiho. Je obehnaná zdí a tento uzavřený prostor formují tři slunné terasy v jižním svahu.

Villa v Pratolinu je již plnohodnotným výbuchem manýrismu. V areálu vily najdeme husté boskety, kvetoucí zahradu s volně se pohybujícími zvířaty, ale hlavním prvkem je zde opět voda. Opět se zde uplatňují pravidla dle Albertiho.

Giardino Boboli je novou městskou zahradou, je prostorem veřejným a nese symboly této funkce. Boboli je symbolickou zahradou celé dynastie Medici, rozlehlý a antický prostor, který je organizovaný pro potřeby celého dvora. (Mignani, 1993)

Spojení středověkých budov Vatikánu s Belvederem za papeže Innocenta VIII. se ukázalo být zásadním počinem z hlediska tvorby prostoru, odrážejícím jak Albertiho principy, tak i novou zkušenost Bramanteho, tu si potvrdil již rok před tím na stavbě chrámu Tempietta na Janiculu. Projekt zahrady Belvederu je skutečně prvním provedením na rozlehlém venkovním prostoru s přesně danou funkcí. V prostoru jsou umístěny velmi hodnotné plastiky jako například Laokoon, Venuše a Apollon. Urbanismus určující koncept zahrady Belvederu nedovoloval však rozvinutí celkové struktury, která se stala význačnou pro typické venkovské a příměstské vily v krajině, tedy koncept dálkových osových průhledů, spojujících jednotlivé prostory do jediného harmonického symetrického celku.

Tento proces byl započat Raffaelem na stavbě Villy Madama v době, kdy Raffael po smrti Bramanteho dokončoval práce na Belvederu. Raffaelův původní plán pracoval s množstvím jednotlivých propracovaných venkovních prostorů, navzájem sjednocených pohledy ze samotné vily. Toskánská tradice a principy Albertiho zde demonstruje umístění stavby na svazích pohoří Monte Mario s panoramatickými pohledy do údolí Tiberu.

Villeggiatura, pojem představuje prastaré a dodnes živé dědictví antického Říma, účelem je se schovat před úmorným vedrem a špatným vzduchem ve městě na venkov. Tento účel, pro který byla stavěna již Villa Madama, byl brzy rozvinut ve dvou malých letoviscích – ve Frascati v Albanských horách a Tivoli v Sabinských horách. Nenávratně pryč je zde florentské měřítko a klasické Albertiho principy jsou náhle proměněny množstvím dekorativních prvků, ještě umocněných dynamickým použitím vody v mnoha různorodých podobách. (Bencini 1990)

V druhé polovině 16. století vyniká v Benátkách tvorba Andrea Palladia. Scénografie zahrady je potlačena a vynikají jasné a přímé prostorové vazby na krajinu. Palladio byl ovlivněn antikou a klasickými autory, navrhuje díla do širokého obrazu krajiny a vytváří silné jednoduché pohledové vazby mezi těmito prvky. Zahradu navrhuje jako prostor, který se plynuje od stavby a přechází plynule do okolí, dům orientuje na příjezdovou cestu lemovanou stromořadím. Příroda se promítá i do interiérů v podobě fresek s různými náměty mystična či zvířecí tematiky. Opět je použit ověřený způsob propojení zahrady s interiérem pomocí loggie, Palladio však tento způsob zdokonaluje a tvoří z něj jeden z nosných prvků celé kompozice. (Donata 1990)

VÝVOJ V ČESKÝCH ZEMÍCH

Království české zařadilo pevně do kulturního kontextu Evropy období gotiky. Dynamický vývoj byl však narušen dynastickými změnami po vymření Přemyslovců a zejména se na něm podepsali husitské války. Po jejich ukončení byly země nábožensky rozpolcené, dosti zdevastované a bez královské autority. I přesto však přichází hospodářský vzestup, dokončují se gotické kostely, jejichž stavba byla často započata ještě pře válkami. Zde byla gotická tradice tak silná, že si nový sloh našel místo jen v drobné vnitřní a vnější architektuře, jelikož renesance se u nás neměla tradiční kořeny a přicházela se stoletým zpožděním. Koncem 16. století se současně objevují s pozdní renesancí prvky a stavby barokní. (Dvořáček 2005)

Již od počátku 16. století dochází v Čechách k viditelným změnám, jak na venkově, tak i ve městě, středověký charakter staveb mizí a zahrady se stávají nedílnou součástí rezidencí šlechty. Nejzásadnější myšlenkou je propojit sídlo s venkovním zahradním prostorem, tato myšlenka byla dotažena k dokonalosti až ke konci renesance s nástupem baroka.

Za výjimečné a prostorově velmi dobře zvládnuté dílo se považuje renesanční pražská Královská zahrada Ferdinanda I., i když byla zahrad od paláce oddělena příkopem, podařilo se jej plně nahradit stavbou letohrádku. Velmi podobným dílem je pak torzo renesančních terasovitě uspořádaných zahrad v Brandýse nad Labem. Oproti Královské zahradě je zde však rozdíl, že zde je zahradní prostor oddělen od zámku mostem, chybí zde tedy architektonické a kompoziční jádro prostoru. Stejně tak zámek v Bučovicích postrádá propojení budovy s přílehlou pravidelně uspořádanou zahradou.

Obrázek č. 7: Zámek Bučovice, zdroj: sermiri.cz

Na tvorbě zahrad a jejich vazbě na architekturu budovy se zásadně podepisuje tvorba Viléma z Rožmberka na jihočeských rožmberských panstvích. Dotváří prostředí kolem jednotlivých panství a z hlediska krajinářského dochází významnému a poučnému kultivování krajiny. Velmi jedinečnou stavbou zasazené do kultivované okolní krajiny byl letohrádek Kratochvíle, a přestože se jedná o uzavřený prostor mezi zdmi s osově umístěným letohrádkem, výklenková okna umožňovala přímý vizuální kontakt s okolní krajinou. Ve stejném duchu je nutno vnímat i poněkud ještě rustikální loggii jižního renesančního křídla zámku Vimperk. Loggie je sice ještě samostatná stavba s vlastním vchodem, její navázání na budovu je však téměř bezprostřední. Terasovité renesanční zahrady v podzámčí byly koncipovány jako štěpnice, před loggií byl okrasný prostor s nikou a kašnou v podobě reprezentativního parteru s mnoha výhledy do kraje. Dalším dílem je zámek v Jindřichově Hradci s arkádami uzavřenou zahradou, tedy ještě spíše ve stylu rajského dvora. Později byl prostor osově uzavřen zahradním pavilonem – zdobným Rondelem kruhového půdorysu s dynamickou kupolí. Podobné dílo s též arkádami uzavřenou zahradou nalezneme v Telči a je dost pravděpodobné, že vznikala současně se zahradou v již zmíněném Jindřichově Hradci. Propojení mezi zahradou a budovou docílil architekt pomocí arkád, které jsou na obě strany otevřené a nabízí tak průhledy přes zahradu do jádra města (stejný princip je využit i na zámku v Litomyšli a rovněž u Gryspekovy zahrady v Kaceřově).

Velkolepou pozdně renesanční zahradu najdeme v Ostrově nad Ohří, svou rozlohou převyšovala plochu samotného města. Chyběla zde však propojenost jednotlivých zahradních místností, které vznikaly postupným utvářením a náhodně na sebe navazovaly, což působilo velmi nekoncepčně. Zahrada samostatně zanikla, ale některé stavby se dochovaly pro současnou parkovou úpravu.

Komplexní a promyšlená úprava propojení interiérů a exteriérů nachází u nás naplnění až v době pobělohorské ve smyslu tedy využívání vlivů renesance, manýrismu a baroka. Oba zmíněné prvky u nás poprvé plně respektuje Valdštejnská zahrada v Praze – a to monumentální třemi oblouky otevřenou loggií je palác podle italského vzoru kompozic jednoznačně propojen se svým zahradním prostorem. (Hendrych 2005)

Obrázek č. 8: Arkády zámku Jindřichův Hradec, zdroj: jh.cz

Obrázek č. 9: Valdštejnská zahrada, zdroj: prague.eu

Zahrada již není pouhým útočištěm či prostorem k diskusím a rozjímání, nově se řízeně promítá do okolního světa. Velký vliv má zde církev a náboženství. Baroko přetváří, rozvíjí, obohacuje, opouští se od renesančních principů a řádů. Nepostradatelným prvkem je voda, ale i grotta, nejčastěji uměle vytvořená s bohatým zdobením – štuk, krápníky, mušle, obložky, lastury atd. Měla za úkol spojovat dílo přírody a člověka a smazávat hranice mezi nimi. Představují jak smyslový svět (zrcadlí se ve skalnatém, vlhkém a tmavém prostředí a nepodléhá pevnému utváření), tak rozumový (zrcadlí se ve vlastní podstatě, která je trvalá). Barokní zahrady byly nejen známkou moci a přepychu vlastníka, ale především ukázkou moci a vlivu církve – prostředí řízený vyšší mocí, tedy samotným Bohem. (Newton 1971)

Tak jako renesance i barokní sloh se zrodil v Itálii, avšak oproti ní je baroko více rozvlákněné a dynamické. Podařila se prolomit státnost a architektura jakoby oživala přímo před očima. Baroko pracuje hodně se světlem, vše je podřízeno záměru umělce a ohromení diváka. (Dvořáček 2005)

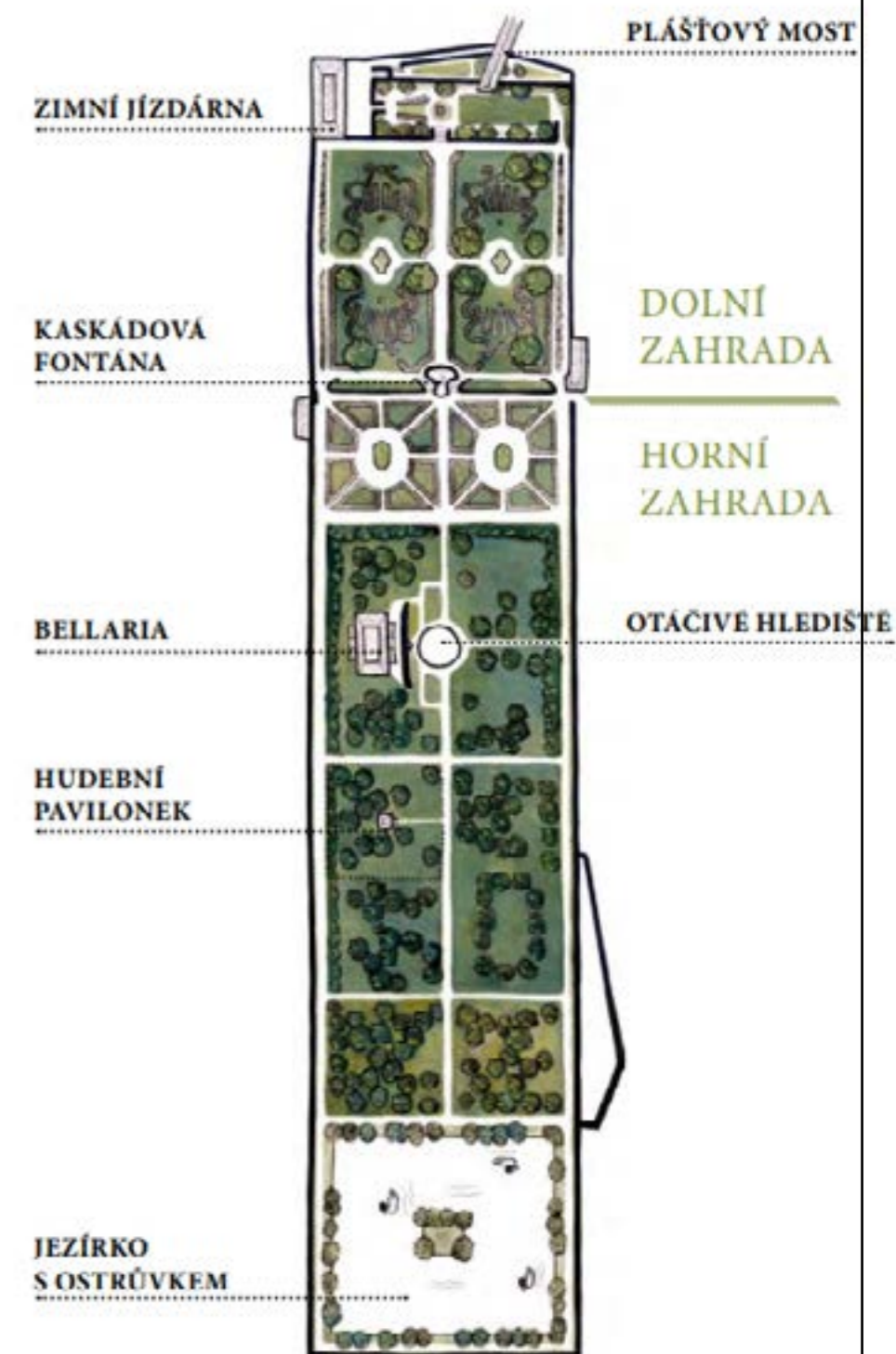
Baroko prošlo po několik let vývojem a dělí se na tři období – raný barok (1580-1630, vrcholný barok (1630-1730) a pozdní barok (1730-1800), které vyústí dvěma směry – klasičtější forma baroka vyústí v klasicismus a ve směru druhém se zdrobnělou vnější dekorací v rokoko.

V reakci na barokní klasicismus a jeho strohost se ve 20. letech 18. století zrodilo dekorativní rokoko, které s sebou přineslo i vznik francouzských zahrad s osovou souměrností, střihanou zelení s ornamentálními záhony a pravoúhlými vodními nádržemi. (Symes 1991)

Petr Krejčí přistupuje k baroku trochu jiným způsobem a vnímá ho jako něco, co nás varuje a máme to mít v podvědomí. Nejvíce to vystihl spojením Memento mori – neboli pamatuj na smrt, jelikož vše je pomíjivé a to i stopy historie, které se pomalu ale jistě vytrácejí, proto je tak důležité o ně pečovat. Memento mori je rada, kterou nám baroko sděluje, působí na nás skrze svou architekturu, která je dechberoucí, a protože ten prostor byl, a mnohdy i stále je, impozantní, přijímali memento mori lidé vstřícně, jelikož smíření se smrtí osvobozuje. Takové vědomí pak bylo zvěčněno v mohutných katedrálách, chrámech, malých sakrálních stavbách protkávající naší krajinu. Když se člověk nad tím zamyslí z tohoto pohledu, pociťuje zvláštní klid a pocit vědění, že nám historie odkázala něco, co má přežitek až dodnes. (Krejčí 2022)

Obrázek č. 10: Zámecký park Veltrusy, zdroj: veltrusy.net

Obrázek č. 11: Půdorysné řešení krumlovské zámecké zahrady, zdroj: npu.cz

EVROPSKÝ VÝVOJ

Geometrie a příroda – dvě protichůdná hlediska, která doprovázejí evropský vývoj barokních zahrad. Zahrada je brána jako geometrický útvar a ohraničená oblast organicky rostoucí přírody. Z toho plynou dva typy zahrad – tektonizovaná a krajinná zahrada, přičemž první má kořeny ve Francii a druhá v Anglii. Přičemž Anglická přírodní zahrada vystřídala plně geometrickou a pravidelnou Francouzskou. Avšak když se ohlédneme do historie, nelze tyto dva typy přesně vymezit, jelikož se navzájem velmi prolínají a základnou pro oba byla v jádru věci stále sama příroda, ať už ve stylu svobodném a rozvolněném či čistě symetrickém. (Toman 2002)

Frascati je od nepaměti proslaveno svými vilami a vinicemi, nejméně osm frascatských staveb je uváděno jako významných staveb barokního období. Pro představu zmíním tři nejzajímavější z nich.

Villa Mondragone disponuje hlubokou osou procházející středem budovy a je ukončena přírodním amfiteátre ve svahu. V rámci komplexu staveb je před ním položen obdélníkový prostor ohraničený z jedné strany galerií a z druhé přilehlou zahradou s vodním divadlem – geometricky členěn na osm čtvercových polí s fontánami. Protištěnou vodního divadla je velkolepá loggie jež je pokračováním východního křídla budovy. Prostorová osa celého komplexu vily pak prochází z další loggie přes terasu s fontánou až dále do krajiny lemována alejí cypřišů (kdysi až do samotného Říma).

Villa Aldobrandini je nejdynamičtější a ovládá celý prostor Frascati. Centrem Frascati probíhá vizuální osová vazba z Říma, osa vyvrcholí v podobě zelené architektury loubím stálezelených dubů. Strany budovy lemují geometricky koncipované partery a platanové boskety, za budovou je reprezentativní nádvoří s balustrádami a nikami s fontánami. Ve středu prostoru stojí Atlasova fontána a centrální kašna. Nad balustrádami je kaskádovitě schodiště na něž navazují další přilehlé prostory hustých bosketů svahu. Na dramatickosti a hloubce pak mají podíl vodní kaskády v dálce zakončené naturalistickými peřejemi. Zde je poprvé použit dynamický vodní prvek jako vlastní osa zahrady. Sousední Villa Torlonia bohužel zanikla při bombardování a jediným pozůstatkem je dodnes dochovaná vodní kaskáda ve svahu nad bývalou budovou. Je napájena z kruhové vodního bazénu s vodotryskem uprostřed dubových

bosketů. O monumentalitě samotné vily pak napovídá rozsáhlý systém schodišť na svahu s dálkovými výhledy k Římu. Zajímavým prvkem jsou vodní kaskádové osy zahrad Torlonie a Aldobrandini tvořící páteř prostoru rozděleného na dvě poloviny – limitují pohyb pozorovatele po této centrální ose a tím umocňují pohledy z předem k tomu určených míst. Pozorovatel je pak nucen se plně přizpůsobit prostorovému rozvržení zahrady a stává se jeho součástí. Další významnou stavbou je Hadriánova vila v Tivoli, která byla v dalším období velmi důležitá pro vývoj anglického krajinářského parku. Významným centrem se stala Villa d'Este v Tivoli, pro účely zahrady byla svedena celá velká část toku řeky Aniene do horní části prostoru, odkud silou gravitace proudí celou zahradou, na své cestě pohánějí neuvěřitelné spektrum rozličných vodních prvků. Vodní prvek je zde zcela dominantní.

Téměř současně pak probíhala výstavba Villy Lante. Který je velmi podobně zpracována. Celou zahradou prochází centrální vodní osa, na ní je zahrada vybudována a posazena do několika úrovní ve svahu.

Park Sacro Bosco v Bomarzu je výrazným vybočením symbolizujícím svou dobu, dobu rozpadu renesančních forem a pravidel, a odklonu od jejich dokonalosti. Významné jsou zde již prvky překvapivé, vzrušující a doposud nevídané – dominují nad dosud používanými prvky. Pozorovatelé parku jsou tak konfrontováni s výstředními a originálními počiny vybočujícími ze svatých regulí manýrismu. (Hendrych 2005)

Obrázek č. 12: Villa Aldobrandini, zdroj: gardenvisit.com

Obrázek č. 13: Hadriánova vila, zdroj: cestadorima.cz

Obrázek č. 14: Vila Lante, zdroj: flickr.com

V Čechách modelují krajinu dva základní činitelé: přírodní síly a přítomnost člověka, zatímco zlomové období představuje vznik a šíření zemědělství. S postupem času, novými znalostmi a technologiemi, se ale v zásadě vracíme k základní zkušenosti, a to paměti lovců a sběračů. To s sebou však přináší nový způsob života i zcela odlišné vnímání krajiny, její obdělávání, využívání, ale zároveň i péči o ni, proto se tento typ krajiny nazývá kulturní. Taková krajina přináší skutečné zázemí, nic přechodného a pomíjivého, ale něco o čem se člověk stará a svým způsobem je mu intimním, zkrátka jej obhospodařuje.

Krajina je charakterizována nejen rukou člověka, který ji obhospodařuje, ale také duchovním místem, kulturou či vyznačenými hranicemi vnějšími i vnitřními, například vymezení prostoru sídla kameny. Dalo by se tedy říci, že kulturní krajina v sobě nese pomyslný otisk kultury, která ji obývá. V historii se krajiny otisklo nespočet takových otisků, které ji ovlivňují a navzájem se méně či více překrývají. Společně pak vykreslují její znamenitost a atmosféru.

V české krajině se takových otisků bohužel příliš nedochovalo. Za nejstarší otisky jsou všeobecně považováni první zemědělci. Postupným kultivováním a zúrodněním nížin vytvořili v krajině během několika let bezlesá, trvale obývaná a obdělávaná místa – kulturní step. Vytyčili tak jádro tradiční kulturní české krajiny.

Druhý a velmi významný otisk souvisí se středověkou transformací, kde se především formovala a třídila společnost postupnou decentralizací světské a církevní moci. To vedlo k zabydlování krajiny.

Třetí otisk pak přináší samozřejmě baroko. Například jedním z dosud potvrzujících míst, kde je baroko stále živé a přítomné, je dozajisté Jíčínsko, kde barokní rysy přecházejí ze sídla plynule do krajiny. (Hájek 2003)

Z tohoto slohu se u nás dochovalo nejvíce památek, proto má barokní architektura u nás zcela mimořádný význam. Do roku 1780 se souběžně aplikuje rokoková zdobnost i návrat ke klasickému řádu. Barok je však pro naši zemi významný i tím, že ze všech slohů jedině tento natolik srostl s naším kulturním prostředím, že se stal skutečně domácím a mohl se samozřejmě rozvinout ve velkém měřítku. Vznikl tak pojem český barok, což označuje originální tvorbu nejen osobitých forem, ale i kvalit na evropské úrovni. Zejména díla Kiliána Ignáce

Dientzenhofera patří nepochybně k vrcholům barokní architektury evropské úrovně (Dvořáček, 2005), což potvrzuje i Vlček ve své knize, kde o architektovi přímo pojednává (2023).

Barokní krajina je krajinou komponovanou a to díky své úplnosti, celistvosti a jednotnosti. Není však striktně vymezena či předem určena. Souzní postupně s každou další stavbou, napojuje ji na krajinu a tím ovlivňuje každé další její směřování. Baroko představuje krajinu jako jednotnou a přesto členitou, jednoznačnou a přesto má mnoho významů, srozumitelnou, ale ne na první pohled zcela rozluštitelnou, krajinu mnoha hlasů, které zpívají ve stejných tónech.

Promyšlený, konkrétní a rozvržený řád mají od samého počátku kompozice okolí šlechtických rezidencí. Na poměrně malém prostoru zakládají šlechtici jednotlivé stavby tak, aby sídlo samotné či jiná reprezentativní stavba (většinou sakrálního charakteru), stála v bodě zájmu a kompozičním ohnisku. Ty pak vystupují z barokní krajiny a stávají se jejími ústředními dominantami. Nejčastěji se tak jednalo o kostel, zámek, kaple, v nich pak rody šlechtitelů zviditelňovali své představy o uspořádání světa i o své samých, reprezentovali se a zviditelňovali. V rámci pak barokní krajiny představují tyto urbanistické celky čitelných podpisů jednotlivých rodů, které se do krajiny vepsaly. To svou pevnou strukturou a pestrostí připomínají rozsáhlé zahradní areály bez obvodových zdí. (Hájek 2003)

O tom pojednává i Dvořáček ve své knize o baroku, kde vyjmenovává spousty barokních staveb, jako například kostely, dominanty poutních míst, zámky, kláštery, kapličky apod. Podle jeho tvrzení mělo každé významnější návrší a rozcestí drobnou architekturu. Zmiňuje též aleje podél císařských cest a zdůrazňuje důležitost formování krajiny s dálkovými osami a dominantami. Naše krajina připomínala galerii barokního umění. (2005)

I Libor Sváček nazval Českou barokní krajinu jako jednu velkou cestu plnou nádherných a oku lahodících zastavení a výhledů. Zvětšila se pole, vznikaly meze, aleje či náhony k mlýnům a pilám. Vznikaly nové krajinotvorné prvky, které jsou dodnes v naší krajině dochované a nepoznali bychom, že pochází právě z tohoto barokního období. Sváček zde popisuje také tvorbu Jana Blažeje Santiniho a označuje ho za génia, který přinesl jedinečný styl „barokní gotiky“. (2017)

Jan Blažej Santini-Aichel byl významný český barokní architekt, narozený v roce 1677 a zemřelý v roce 1723. Jeho práce jsou známé pro svou jedinečnou kombinaci barokního stylu s prvky gotiky a jeho zálibu v symbolice a mystice. Mezi jeho nejznámější díla patří kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře v Žďáru nad Sázavou, který je zapsán na seznamu světového dědictví UNESCO. Jeho architektonický styl se vyznačuje použitím specifických tvarů, jako jsou hyperboly, paraboly a elipsy, a kombinací různých prvků z architektonických stylů. Santini také propojil architekturu se symbolikou a mystikou, což dává jeho dílům zvláštní duchovní rozměr. (Barth 2004)

Eva Chodějovská označuje barokního člověka, který pojímal prostor, za symbolické oponování krajiny. Krajina je životní prostor člověka, která sehrála velmi důležitou roli při nastolení nového společenského uspořádání po třicetileté válce. Pokus o ovládnutí krajiny – tohoto životního prostoru, svědčí mapování, kterého probíhalo v 16. století. Z toho pak pramení její vymezení pojmu krajina, kdy hovoříme o krajině kulturní, jelikož je ovlivněna člověkem. Člověk se vždy snažil krajinu podmanit a důkazem je právě například její zmapování, ať už mentální či písemná forma. Pokud to zjednodušíme, pak dějiny krajiny můžeme popsat jako potýkání přírodních sil a člověka. Toto potýkání je však od 20. století označováno spíše za destruktivní v důsledku globálního dopadu na celou naši planetu. Je tedy zapotřebí rozlišovat vliv člověka a přeměnu krajiny na pozitivní a bohužel i negativní. Barokní úpravy však ovlivňují krajinu dodnes a stále se vyvíjejí spolu s nástupem modernizace a dalšího vývoje. Dalo by se tedy říci, že již tehdy zanesené barokní úpravy byly velmi nadčasové. (2020)

Naopak Vokurka se proti pojmu „barokní krajina“ spíše vymezuje, ve své knize uvádí, že pojem esenciální barokní krajina neexistuje, pouze krajina v době baroka, jelikož barokní může být pouze krajinotvorba se záměrem vycházející z určitých idejí. Ty se do krajiny sice otisknou, ale nemění podstatu samotné krajiny, jelikož ta stojí mimo kulturně-historickou kategorizaci. Zajímavou teorií je i jeho názor, že každý prvek, zásah či kompozice působí v krajině na diváka různě a to vzhledem k jeho vzdělání a výšce intelektu. Podle toho má divák schopnost záměr vnímat. Souzní však s faktem, že krajina v době baroka je hluboce ovlivněna náboženstvím a její rysy utvářejí krajinu dodnes. (2022)

KRAJINNÝ PARK

Částečně jako odpor k formálním symetrickým stylům vzniká v Anglii v 18. století nový přístup k chápání kompozice, snaha o přiblížení se přírodě a co největšího přenesení až k samotnému sídlu. Zdi byly prolomeny, aby se zahrady propojily s volnou krajinou a navázaly tak na kompozici krajiny, došlo tak k vzájemnému dosažení harmonie. Pravidelné zahrady baroka tak začaly být čím dál tím méně populární. Důvodem byla i finanční náročnost symetrických zahrad, které byly mnohdy velmi složité a údržba se stala neudržitelnou. Dalším důvodem byl nátlak na produktivitu zahrad, parků a krajin ve prospěch zemědělských plodin a dřeva. Mimo estetické hodnoty zde byla tedy i vidina výdělku obhospodařovaných ploch, která stála při zrodu krajinného parku. Na základě této myšlenky vznikl ferme ornée a dříve středověké rybníky dostaly funkci okrasné vodní plochy, které dotvářely scénérii. V pomýlené myšlence, že příroda je neuspořádaná a chaotická, byly navrhovány linie ve tvaru písmene S. Významnou se stala i asymetrie a absence rovnováhy. (Lasdun 1992)

Ambra Edwards si ve své knize pokládá otázku, co přesně si máme představit pod pojmem „anglická zahrada“? Harmonické zelené krajiny Capability Brown či květinové pokoje? Nebo naopak naturalistická návaznost Wildside? Nebo snad to může být i květinová zahrada s růžemi u malebné chatičky? Příběh anglických zahrad se vyvíjí od římských dob až po současnost, v knize je například poukázáno, jak nás její historický vývoj ovlivnil a jak se otiskl v dnešních tvorbách. Například pojem „zelená tělocvična“ zní velmi moderně, ale není tomu tak. Byl to nápad Tudorovců, kteří preferovali pohyb na čerstvém vzduchu na zahradě před snídaní. Dalším příkladem je sportovní zahradní hra bowls, která byla v jednu chvíli tak populární a lidé trávili mnoho času v zahradách ve stínu stromů, až ji musel Edward III. zakázat, jelikož tvrdil, že odvádí pozornost mužů od lukostřelby. Nebo že představa cara Petra Velikého o zábavě spočívala v tom, že se nechal tlačit po zahradě na trakaři. Opět tedy plně využívaný prostor zahradního umění a důkaz, že dnešní prvky, ať se mohou zdát sebemodernější, mají kořeny v historii samotné. (2018)

„Přímo v krajinářských kompozicích se nejprve uplatňovaly přirozeně na daném místě rostoucí druhy květin. Umělé výsadby vytrvalých druhů květin byly realizovány podél cest, a to především do prostoru mezi cestu a okrajem dřevin. Tento způsob doporučoval již Joseph Spence (1699–1768). V jednom z jeho nákresů je zachycen cca 75 cm široký bylinný lem před výsadbou keřů složený z 29 druhů vytrvalých bylin a cibulovin. Také Thomas Whatley (1726–1772) ve své knize *Observation on Modern Gardening* (2016) doporučoval podél porostních okrajů u cest zakládat pásy z květin široké 50–100 cm.

Tento systém byl velmi populární v objektech koncipovaných jako ferme ornée. Cesty zde bývaly lemovány živými ploty nebo skupinami keřů předsazenými bylinným lemem. Lem ve Woburn Farm výškově gradoval od nizoučké okraje s *Crocus L.*, *Galanthus nivalis L.*, *Narcissus jonquilla L.*, následovaly *Primula L.*, *Viola L.*, *Silene L.*, *Dianthus L.*, *Adonis L.*, *Thymus L.*, které zakryly usychající listy cibulovin, zadní řadu obstaraly *Lilium L.*, *Solidago L.*, *Aquilegia vulgaris L.*, *Helianthus x multiflorus L.*, *Fritillaria imperialis L.* a kvetoucí keře. Za nimi rostl živý plot.“ (Křesadlová et al. 2019)

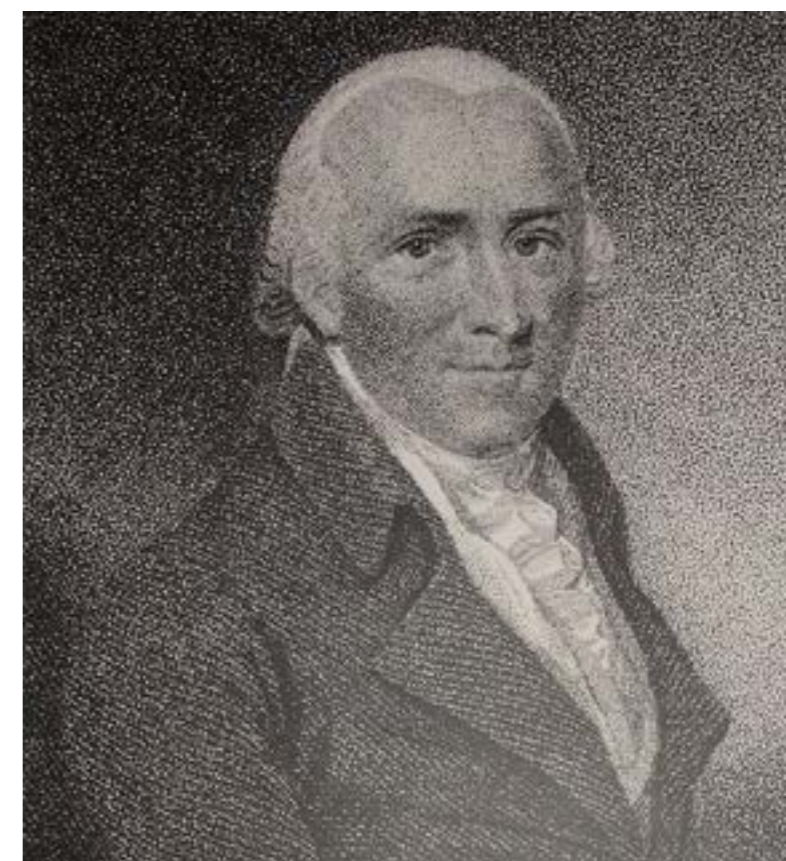
Ferme ornée je architektonický a krajinářský koncept, který vznikl ve Francii v 18. století. Slovně přeloženo z francouzštiny znamená „ozdobená farma“. Tento koncept spojuje prvky venkovského hospodářství s estetickými a krajinářskými prvky, čímž vytváří harmonické a malebné prostředí.

Ferme ornée kombinuje funkční budovy jako stáje, chlévy, mlýny nebo ovocné sady s esteticky přitažlivými průmyslovými a zemědělskými prvky, jako jsou arkády, fontány, altány, alejí a sochy. Tato kombinace sloužila k vytvoření idylického venkovského sídla, které zároveň splňovalo estetické požadavky majitelů.

Ferme ornée je často spojována s anglickým zahradním stylem, který zdůrazňuje přírodní krajinu a organické formy, ačkoli ferme ornée se zaměřuje na zemědělské prvky a venkovský životní styl. Tento koncept byl významný pro vývoj krajinářské architektury a ovlivnil podobu venkovských oblastí ve Francii i v jiných zemích Evropy. (Curl 2007)

Obrázek č. 15: Blenheimský palác. Park upravil architekt Capability Brown do podoby klasického anglického parku., zdroj: cs.wikipedia.org

Obrázek č. 16: Humphry Repton - jeden z architektů krajinných parků, zdroj: cs.wikipedia.org

Inspirace tvorbou krajinářů z Anglie se v Evropě projevila již ve třetí čtvrtině 18. století v Německu, kde vznikla nejstarší kompozice parku Wörlitz. Projevují se tu nejen ekonomické zemědělské principy, ale nově zde bylo užito inspiracemi filosofickými ideami. Základní kompozice vznikla v blízkosti sídla a zahrnovala nové vodní plochy a drobnou architekturu, toto vše však bylo poničeno povodněmi roku 1770. Díky cestám po Anglii, Itálii, Francii, Holandsku a Švýcarsku za účelem inspirace, byly tyto poznatky uplatněny v obnově rozvržení komplexu po povodních. V 80. letech 18. století tak byly dokončeny úpravy komplexu s prostorovými kompozicemi a s velkým, množstvím vizuálních prostorových os. Celý park byl dokončen již počátkem 19. století a zcela otevřen do okolí. (Robinson 1990)

Zásady krajinných parků:

1. Jednotnost
2. Soustředěnost k vnitřku
3. Otevřenost k vnějšku
4. Jednoduchost
5. Člověk jako součást přírody
6. Spojení domu se zahradou
7. Ekologie pro člověka
8. Pestrost a různorodost
9. Výchovná a vzdělávací hodnota (Senecki 1987)

Obrázek č. 17: zámek Wörlitz, zdroj: cs.wikipedia.org

Obrázek č. 18: pohled na zámecký altán v parku Wörlitz, zdroj: gartentraeume-sachsen-anhalt.de

Obrázek č. 19: zámecký park Wörlitz, zdroj: gartentraeume-sachsen-anhalt.de

Obrázek č. 20: kostel v parku Wörlitz, zdroj: codart.nl

VÝVOJ V ČESKÝCH ZEMÍCH

U nás se první ukázky krajinného parku objevily již v první polovině 18. století. Jedním z nejstarších evropských parků byla zahrada ve Slezských Rudolticích. Zahrada bohužel krátce po založení zanikla a její aspekt přetrval pouze v dnešních popisech. Jelikož k nám tento směr došel až se zpožděním, v mnoha dílech se snoubí více architektonických stylů. V Anglii bylo možné navrhovat rozsáhlejší krajinné kompozice a nedocházelo tak k přebírání dílčích komponentů ze vzorníku. Rané sentimentální zahrady představují postupné etapy krajinného parku ve vývoji. Z časového hlediska však vznikly téměř ve stejném období, jelikož všechny tyto parky vykazují rychlejší či pomalejší proměnu v univerzální typ romantického parku 19. století. Jedná se například o Nové Hrady, Vlašim, Lednická zahrada, Veltrusy či Krásný Dvůr. Ve Veltrusech byly zachovány výrazové prvky ferme ornée původně barokního charakteru. Stopy původně osově uspořádaného parku zůstaly i v následující etapě ferme ornée, kde se střídají s uměle založenými boskety a velkými krajinnými plochami. Velmi podobně tomu je na zámku Kačina. Od konce 18. století byly starší sentimentální a klasicistní zahrady nahrazeny klasicistními romantickými parky. Pak v Lednici byl přestavěn z původního půdorysu hvězd a rondelů protínajících lužní krajinu zůstal pouze point de vue, z nichž zaujme především minaret na hlavní ose kompozice. Založení nové podoby lednického areálu zefektivnila teprve v 19. století velkorysá parková úprava celého lednicko-valtického panství – krajinařské hodnoty a malebné letohrádky a pavilony z něj tvoří jeden z nejcennějších areálů na světě. V krajinařských parcích nesměly chybět rybníčky a vodní toky s vegetací, proto se často začaly předělávat přírodní parky lužních údolí. Například Sychrov, Hluboká, Nové Zámky či Ratibořice. Náročnou krajinnou úpravou a hodnotou klasicistních staveb patří k nejvýznamnějším parkům v Čechách zajisté Kroměříž. Tato úprava přišla v době, kdy se majitelé a šlechtici začali zabývat dendrologií a stali se z nich sběratelé. V baroku a renesanci se soustředili spíše na exotické rostliny z jihu, které se pak dávaly do oranžerií, figerií a palmérií a dalších speciálně upravených budov. Některé se objevovaly v mobiliářích, aby se dávali ven pouze na letnění a na zimu se opět schovali do interiérů, většinou se z takového mobiliáře dělala intimní zákoutí pro klidné posezení. Rozvoj těchto technických zařízení vyvrcholil

v Čechách ve 40. letech 19. století architektonicky dokonale řešeným skleníkem v Lednici. Zájem o exotické dřeviny stoupl se vznikem krajinařského parku a bylo vyžadováno je uplatňovat do kompozic. Poslední vývojovou fází bylo arboretum. Do této fáze patřilo několik parků, například Chudenice, Kynžvart nebo Topolčianky na Slovenku. U nás asi nejznámějším je pozdně založený krajinný park s arboretum v Průhonicích. Na rozdíl od ostatních parků mají Průhonice vysoké krajinařské kvality. Uzavřená kompozice zachovává stejnorodost celku bez ohledu na jeho sousedství, jelikož šlechta ztratila vliv na široké krajinné okolí. Průhonický park se nachází v údolí podél toku Botič zdůrazněného rybníkem na jeho toku. Najdeme zde velké množství vzácných rostlin. (Wild 2015)

Obrázek č. 22: Zámek Sychrov, zdroj: jablonec.com

Obrázek č. 21: Zámek Hluboká nad Vltavou, zdroj: kudyznudy.cz

Obrázek č. 23: Průhonický park, zdroj: kudyznudy.cz

HISTORIE ZÁMKU OSOV

Obrázek č. 24: Historická skica Osova, zdroj: osov.cz

01

PŮVODNÍ TVRZ

„Ve Velkém Osově není nyní panského dvoru, poněvadž popluží jeho svedeno bylo ke dvoru v Osovci ležícímu. Roku 1858 při regulování parku přišlo se na základy bývalého dvora a hnojiště; ležel tedy ten dvůr v místech, kde nyní farní příbytek jest, od dolního dílu zámku až k nynější škole. Při něm stávala tvrz, na jejímž místě postaven jest nynější zámek. Poněvadž se říkávalo Osovci Usov, jest na snadě, že se tak říkávalo i Osovu, a proto se v starých pamětech s názvem Osova nesetkáváme. Ve 14. věku seděla tu větev pánů z Tetína, užívajících za znak býka, ale Milota z Usova seděl již r. 1391 na Svinčanech v Chrudimsku a držel potom (r. 1397–1412) Klamoš. Potomci jeho nazývali se Husovci ze Všejan. Potom se připomíná (r. 1412) Jakub z Osova o němž se nemůže říci, jestli sedel na Osově neb Osovci. V 15. věku seděli tu Osovští z Adlaru, ale není také možná některého z nich jmenovati. Poslední toho rodu, kteří tu seděli, Jindřich z Adlaru, Kateřina, Jiříka a Vilemodtudž prodali r. 1504 Osov tvrz, dvůr a ves a Vižinu ves pustou Janovi Vaznerskému z Rohatec. Nástupce tohoto Oldřich oženil se s Markétou ze Solopisk, již r. 1545 na zboží Osovském věnoval, a prodal roku 1554 Osov s tvrzí a dvorem, částí vsí Hodyně a Běščína, dvůr a ves pustou Vižinu Vácslavovi Holanovi z Jiljova, který na tomto zboží nedlouho potom (r. 1555) manželce své Uršile z Nostvic věnoval. Po jeho smrti bezdětně prisouzen jest Osov bratru jeho Jiříkovi (r. 1562). Tento byl ženat s Barborou z Barštejna, již roku 1571 na zboží Osovském věnoval, a zemřel r. 1585. On i manželka jeho pochováni v kostele Skřipelském. Zůstali po něm synové Karel, Zikmund, Jindřich, Jan, Vácslav, Ctibor a Petr, dílem zletilí, dílem nezletilí, kteří se o toto neveliké zboží dělit nemohli, pročež je ujal r. 1590 Karel sám a oženil se potom s Johankou z Hertenberka, již r. 1594 věnoval.

Avšak již r. 1598 prodal Karel zboží Osovské Jiříkovi Vratislavovi z Mitrovic, který držel nějaký čas Osov se Skřiplí. Týž pán prodal roku 1601 oboje zboží Jakubu Menšíkovi z Menšteina, JMC. radě a prokurátoru v kr. Č. Tento byl té doby muž znamenitý a velice vážený, jenž byl přijat r. 1577 do stavu rytířského, potom všelijaké čestné úřady zastával a šetrnosti drahně jmění nabyl. Sepsal též knihu o mezích, hranicích, soudu a rozepří mezní (r. 1600), která byvši sněmem schválena, stala se zákonem. Zemřel v Praze r. 1614. Před svou smrtí prodal tvrze Osov a Skřipěl se vším jich příslušenstvím Oldřichu Gerštorfovi z Gerštorfu. Tento pán byl r. 1618 jedním ze správcův zemských, dal se pak potřebovat! v rozličných poselstvích a kommissích. Mezi bouřemi tehdejšími zemřel a odsouzen jest potom (r. 1621) všeho jmění svého, a památka jeho za prokletou a nepoctivou na věčné časy se vyhlásila. Osov a Osovec koupila potom vdova po něm Saloména z Rejbic, poněvadž měla na něm znamenitou pohledanost, Skřipel pak koupil téhož roku (1623) Jan Valter Bordogni de Taxis, za něhož se byla Saloména mezi tím vdala. Ale za nedlouho přečkala i tohoto muže a vdala se okolo r. 1628 za Bedřicha z Nassau, hejtmána vojenského, a posléze za nějakého Makovského. Buď převzala na sebe koupením Osová veliké břemeno, kteréhož nemohla unést, aneb ji pronásledovalo mnohé neštěstí; nacházíme totiž. Že Osov pro dluhy udržeti nemohla. Roku 1626 odhádán Anně Černínové s Chudenic. Nedlouho potom dostal se Osov v držení Jana de Witta a manželky jeho Anny z Glouchova, po jichž obou smrti převzal jej (r. 1645) Mikuláš z Gerštorfu a z Malšvic, tehda místokomorník. Dcera jeho Alšběta Zusana, provdaná za Zdeňka Vratislava z Mitrovic, prodala r. 1677 Osov, Osovec, Běštín, Hlážovice, Lštění, Clumec a Skřipel Ferdinandovi Maxim z Kounic, po němž následoval r. 1687 bratr jeho Jan Vilém.“ (Sedláček 1889)

„Všeradické panství patřilo v barokní době s přestávkami Mitrowitzům, kteří zde barokně opravili kostel sv. Bartoloměje a přestavěli starou tvrz na barokní zámek.“ (Kupka 2010)

Obrázek č. 25: Historická skica Osova, zdroj: osov.cz

PŘESTAVBA NA ZÁMEK

Zámek Osov představuje srdce celé krajinné památkové zóny a celého tehdejšího panství. Jedná se o dvoupatrovou budovu zastřešenou mansardovou střechou, která kdysi měla na hřebeni věž. Zámek stojí v dnes dost zanedbaném přírodně krajinářském parku, který byl nejspíše zřízen až po roce 1818. Z hlavního západního křídla vybíhají k východu krátká boční křídla, která vymezují čestný dvůr. Na jižní straně směrem od zámku stojí bývalá sýpka – špejchar. Na stabilním katastru z roku 1840 je možné vidět i další budovy, které byly až na pivovar postupně odstraňovány a po roce 1864 zbořeny úplně. Na východní straně zámeckého areálu stála trojkřídlá budova zdůrazněna věží, byly zde hospodářské budovy a skrze ní vedl průjezd s hlavní bránou. Zámecký areál byl obehán zámeckou cihlovou zdí s menšími stavbami. Přímo z jižního boku zámku vystupovalo malé nenápadné křídlo, které sloužilo jako vyhlídková terasa a průjezd druhé brány, na který byla komponována osa silnice s alejí směrem od Skříple. Tyto objekty se bohužel nedochovaly. Dnes je nejstarší stavbou v zámeckém parku již zmíněná sýpka, postavena zřejmě na místě bývalé renesanční tvrze, ale to se jedná pouze o domněnku. Dnešní podobu získala po přestavbě zřejmě roku 1818, jak prokázal dendrochronologický průzkum. Zámek, i přes raně barokní rysy, byl postaven až počátkem 50. let 18. století dosud neznámým stavitelem, tvorba se však přisuzuje Anselmu Luragovi. (Berková 2017)

MODERNIZACE

V roce 2011 odkoupila celý zámecký areál paní Ing. Kristýna Pohlova. Nechala zde vyhotovit velmi podrobný stavebně historický průzkum zpracovaný odborným památkářem. Byly doporučeny zásahy pro rekonstrukci zámku, špejcharu, altánu a celého parku s dalšími drobnými stavbami. Vzhledem k budoucí funkci areálu, který má sloužit osobním a kulturním účelům, byla schválena přístavba nových podzemních garáží, na kterých bude velká rozsáhlá terasa. Samotné garáže pojmu zhruba 20 aut, jedná se tedy o rozsáhlé stavební zásahy. Z garáží byla do interiéru zámku zabudována nová výtahová šachta, která vede do všech pater. Vnitřek zámku byl vybourán, podlahy a stromy odhalené až na klenby stavby. Provedena byla i asanace a nezbytností byla celá nová střecha. Nyní je zámek zakonzervován tak, aby do něj nezatýkalo a nesušovala ho půdní vlhkost. Též zde byla rozvedena kompletní nová elektřina, ale bohužel byl zámek neobydlen a bez dozoru, tudíž vandalové elektřinu všude vytrhali. Poničeny byly i některé historické prvky, jako například krásná troje původní kamna, která jsou momentálně stále v zámku zavěšena a zpevněna ocelovými pásy. Zámek dostal novou fasádu do barev béžové a šedé, což památkáři vyhodnotili jako barvy původní. Jiná modernizace zde zatím neproběhla, ale ve výhledu několika let je to zajisté v plánu paní majitelky. (Pešta 2013)

ZÁMECKÝ PARK

„Podle Florentské charty (1981) mezinárodního výboru pro historické zahrady a historické lokality historickou zahradou rozumíme architektonickou a vegetační kompozici, která je z hlediska dějin nebo umění celospolečensky významná. Do kompozice zahrady patří její půdorys a profil terénu, rostlinná hmota, dřeviny a jejich objem, barevnost rozmístění, vzájemné poměry a měřítko, dekorativní a vodní prvky.“ (Hendrych, 2011)

„Malebné staré aleje protínající krajinu se sbíhají u barokního zámku z 18. století, který je obklopen nevelkým přírodně krajinářským málo udržovaným parkem. Menší palouky se zde střídají s urostlými skupinami dřevin, které vytvářejí intimně laděné scenérie. Rozloha je 4 ha. V parku roste asi 22 jehličnanů a 41 listnatých stromů. Z jehličnanů se řadí na přední místo jinan (Ginkgo biloba), limba (Pinus cembra) a jedlovec (Tsuga canadensis). Mezi cennější listnaté patří statný kaštanovník jedlý (Castanea sativa), mohutná líska turecká (Corylus colurna) vzácný stříhanolistý dub letní (Quercus robur 'Pectinata'), jírovec červený (Aesculus x carnea) a žlutopestrý jasan pensylvánský (Fraxinus pensylvanica 'Aucubaefolia').“ (Hieke, 1984)

„Za památné stromy může orgán ochrany přírody vyhlásit rozhodnutím „mimořádně významné stromy, jejich skupiny a stromořadí“. Metodika životního prostředí upřesňuje, že takovými mohou být dřeviny „vynikající svým vzrůstem, věkem, významné krajinné dominanty, zvláště cenné introdukované dřeviny a v neposlední řadě dřeviny historicky cenné, které jsou památníky historie, připomínají historické události nebo se k nim vážou – různé pověsti a báje“ (Jelínková & Tuháček 2018)

05

ŠPEJCHAR

Na jižní straně směrem od zámku stojí bývalá sýpka – špejchar. Sýpka je patrová budova na obdélníkovém půdorysu. K severozápadnímu nároží přiléhá novodobá přístavba. Téměř celá budova, s výjimkou západní a částečně i východní části, je podsklepená, přičemž sklep dispozičně nijak neváže na nadzemní části budovy. Přízemí i patro tvoří velkoprostorové prostory sýpky.

Suterén je dnes běžně přístupný, dá se do něj vstoupit jenom některým ze zachovaných sklepních okének. Dispozice suterénu je nepravidelná, avšak lze v ní vysledovat příčné rozdělení na 3 díly vždy po dvou různě širokých traktech. K tomu pak přiléhá na východní straně ještě zavalený a nepřístupný díl vstupního schodiště, odkud vede podzemní zavalená chodba do budovy bývalého pivovaru. V přízemí i prvním patře je jedna velká místnost sýpky. Budova je zakončena půdou.

V roce 1829 byla provedena nutná oprava zdiva sklepů pod sýpkou, dále se tam však hromadila voda, a proto bylo rozhodnuto, že je potřeba vyšetřit, zda tam proniká srážková voda nebo je ucpaný odpadní kanál nebo zda má věc jinou příčinu. K sýpce se také dochoval plán pivních sklepů, které se pod sýpkou nacházely. Dne 10. května 1892 uhodil blesk do sýpky a poškodil zdivo a dveře sklepů. Dne 7. března 1906 byl z blíže neznámých důvodů zhotoven návrh na demolici sýpky a sklepů. K demolici sýpky však naštěstí nedošlo.

Sýpka byla převzata v roce 1954 Středočeským obchodem zbožím široké potřeby a sloužila jako sklad nábytku. Momentálně se jedná o nejstarší objekt v celém areálu. (Pešta 2013)

06

KOSTEL

Kostel sv. Jana Křtitele v Osově severně od zámku stojí mimo obytnou zástavbu a patří do katastrálního území Skříple. Od zámeckého areálu je oddělen silnicí. Stavba byla zahájena roku 1734 pod vedení Bartolomeo Scottim, ale dokončil ji Anselmo Lurago v roce 1738. Jistě podobu kostela svou tvorbou značně ovlivnil, i když se jednalo teprve o jeho počátek kariéry, z tohoto důvodu je mu přisuzováno i autorství samotného osovského zámku. Pozoruhodný důraz na řešení bočních průčelí lze vysvětlit urbanistickým spojením mezi kostelem a starším uspořádáním zámku. Příčná osa kostela by v podstatě protínala střed severního křídla zámeckého areálu. V 19. století byl ke kostelu připojen i hřbitov založen severně od kostela. (Berková, 2017)

Vlček ve své knize Dějiny architektury a renesance udává, že při dokončování kostela zřejmě Anselmo změnil oproti původnímu návrhu vzhled průčelí. V půdorysu tohoto kostela lze postřehnout vliv Hildebrandtovy tvorby, což se projevuje zkosením lodi. Lurago tak zřejmě vyřešil nově celou vstupní část, jelikož se zde objevuje charakteristický prvek i pro další jeho sakrální stavby – středová průčelní věž integrována do segmentově vydutého průčelí. (Vlček 2006)

RODY MAJITELŮ ZÁMKU

Obrázek č. 26: Erb Kouniců, zdroj: cs.wikipedia.org

01

KOUNICOVÉ

„Osovské panství, se kterým jsou spojeny krajinářské úpravy Osovska, koupil v roce 1677 od Gernsdorfů hrabě Ferdinand Maxmilián Kaunitz. Právě za Kaunitzů došlo k největšímu rozkvětu Osovska. V roce 1781 spojil všeradické panství s osovským hrabě Jan Adolf Kaunitz. Poté bylo panství opět samostatné, než bylo opět s Osovem spojeno, tentokrát rodem Mitrowitzů.“ (Kupka 2010)

Jan Vilém z Kounic patřil k české větvi sídlící na panství Nový zámek. Narodil se jako pátý syn nejvyššího lovčího hraběte Rudolfa z Kounic, po matce Marii Alžbětě Valdštejnové byl vnukem Albrechta z Valdštejna. V roce 1682 byl Jan Vilém jmenován císařským komorníkem, v dalších veřejných funkcích se ale neangažoval. Po bratru Ferdinandu Ignácovi zdědil v roce 1687 panství Osov na Berounsku. Správa Osova ve vlastnictví Kouniců se vyznačovala mimo jiné přílivem německých osadníků z kounických severočeských panství do dosud české, ale během třicetileté války vylištěné lokality. (Wikipedia 2024)

„Od Jana Viléma z Kounic získal Osov r. 1701 Ferdinand Rudolf z Valdštejna, ale po nějakém čase dostal se zase v držení pánů z Kounic. Za rodu Kounického přivedeno do údolí Osovského, ve kterémž byl lid skrze války z části vyhuben, množství německých osadníků z panství Novozámeckého; zejména byli Němci skoro všichni šafáři, mistři a pacholci ovčáctí, kočové a řemeslníci. Posledních přibylo zvláště v letech 1728- 1737, když hrabě Jan Adolf z Kounic nový kostel a nový zámek v Osově stavěl. Tito němečtí osadníci se arci v brzkou počestili, ale německá jména jich posud k původu germánskému ukazují. Jako hejtmani Osovští jmenují se tehda r. 1668 Pavel Kozlovský, r. 1669 Bedřich Patzelt, r. 1673 Adam Měsíček z Výškova. Kromě hejtmana nacházeli se na zámku hofmistr, dvorní kuchař, dvorní zahradník, štalmistr, gestuttschreiber, lékař koní, hof- a reitknecht, běhouni, reitschmied, dvorní malíř de Pini, zámecký kaplan, dvorní šašek Pimfinger. Že by byl kdys na Osově učitel neb lékař, není známo; za to byli ve vesnici dvorní pekař, dvorní švec, krejčí, kovář atd. V držení rodu Kounického zůstal Osov do r. 1804.“ (Sedláček 1889)

02

VALDŠTEJNI

O správních dějinách krajských úřadů máme alespoň rámcovou představu díky dosud nepřekonané práci Bohuslava Riegera, avšak o sociálních dějinách toho víme velmi málo. Dokonce neexistují ani soupisy jmen hejtmanů, a tak jsme odkázáni jen na soukromí archiv, přičemž nelze činit obecnější závěry, protože neexistují historické sondy do jiných rodů, jež by popisovaly jejich činnost v rámci krajské správy. Když 14. července 1685 umřel v úřadě hradecký krajský hejtman Vilém Kryštof z Valdštejna nominovali do funkce zdejšího krajského hejtmana Ferdinanda Rudolfa z Valdštejna z chudší linie Waldstein-Arnau – pro výkon krajského úřadu nebyl potřeba velký nemovitý majetek: pouhé tři vesnice v podbrdském kraji Osov, Nové Dvory a Skřípel. Vystřídal svého staršího bratra Františka Karla, jenž byl jen o málo bohatší než on (vlastnil panství Drahenice na Příbramsku) a byl krajským hejtmanem v letech 1699 a 1700. (Hrbek 2011)

03

SCHWARZENBERKOVÉ

„V roce 1840 se osovsko-všeradické panství dostalo do majetku Schwarzenbergů, kteří je vlastnili až do roku 1924 a zámek do roku 1945. Za panství Schwarzenbergů se Osovsku říkalo „zahrada“, což souviselo s rozvojem ovocnářství.“ (Kupka 2010)

Podle ale stavebně historického průzkumu zdědila osovské panství Josephine Schwarzenberg, rozená Vratislavová až v roce 16. března 1842. Tím se panství dostalo na téměř sto let do rukou orlické větve Schwarzenberků. Schwarzenberkové patřili mezi rody, věnující velkou péči svým archivům, díky tomu máme velké množství historických pramenů. K roku 1852 jsou vypsány součásti zámeckého areálu. Předzámčí tvořila zámecká věž, při ní obydlí branného, kočárovna, velká koňská stáj, obytná budova vedle věže a pivovar s přilehlými byty a hospodářskou kanceláří (kromě pivovaru byly tyto objekty později zbořeny). Po smrti Josefíny se 29. dubna 1882 stal majitelem Osova její syn Karel Schwarzenberg. Ze dne 8. listopadu 1899 pochází odhad budov „hospodářských a lesnických“, v němž jsou v Osově mimo jiné uvedeny: byt zahradníka, dřevárna při bytu zahradníka, pivovar o jednom patře s bytem sládka v 1. patře, humny, sklepy a varnou, lednice při pivovaru k pivovaru přistavěná, stáj při pivovaru, chlév pro vepře při pivovaru, kůlna na uhlí, skladiště ledu, stodola a kůlna naproti pivovaru, bednárna, sýpka v parku o třech poschodích.

Dne 7. března 1906 následoval v držbě Osovského statku stejnojmenný syn Karla Schwarzenberga a na základě smluv z roku 1926 pak jeho vnuk, taktéž Karel. (Pešta 2013)

VÁCLAV PALIVEC

Jedním z nejvýraznějších osobností 20. století v Osově byl Václav Palivec, narozený roku 1882 Josefu Palivcovi, vrchnímu nadkonímu u Colloredo Mansfelda, a jeho ženě Marii, rozené Muchové. Vyrůstal s devíti sourozenci, přičemž dvě sestry zemřely v dětství. Jeho bratr Josef, nadaný filozof, překladatel a diplomat, se oženil s Helenou Koželuhovou-Čapkovou, sestrou Karla Čapka, což přispělo k rodinné pouti s významnými osobnostmi své doby.

Prvorozený Václav studoval obchodní školu v Praze a získal pozici na dobříšském panství u Colloredo Mansfelda, kde se mu dostalo obzvláštní přízně. Byl pověřen správou pily v Kařízku již ve svých devatenácti letech, což využil svými mimořádnými schopnostmi. Postupně se stal generálním ředitelem Středočeské dřevařské společnosti v Praze. Po první světové válce převzal vedení Dobříšských železáren, kterému vládly těžké časy kvůli mnišce napadající lesy. Palivec využil situace k prodeji dřeva do Francie, čímž získal významné finanční prostředky.

Při pozemkové reformě v roce 1927 získal Palivec Kozí Hory na Dobříšsku a v roce 1930 Schwarzenbergovské osovské panství. Od té doby začal budovat své impérium, které zahrnovalo zámek, cukrovar, ovocnou školku, lesní revíry a další nemovitosti. Zámek i s přílehlým parkem začal roku 1932 přestavovat a došlo zde k mnoha změnám. Jedním z nich byl například přístavěný balkonek s malou terasou na západní straně zámku a proti němu zahradní altán.

Palivec se stal známým mecenášem kultury, často hostil významné osobnosti na svém zámku v Osově. Jako patron kostela financoval jeho opravy a podporoval i místní chudé obyvatele.

I přes svůj úspěch a vliv byl Palivec skromný a nikdy se neoženil ani neměl děti. Během německé okupace ztratil majetek, ale i v nejtěžších dobách si udržel svůj důstojný postoj.

Po roce 1948 mu byla odebrána veškerá majetková základna a byl nucen žít v podmínkách, které byly pro něho, dřívějšího majitele panství, velmi skromné. Přesto si udržel svou důstojnost a noblesu až do svého odchodu do Prahy, kde roku 1964 zemřel. (Osov 2024)

Obrázek č. 27: Kounicové, zdroj: rillich.cz

Obrázek č. 28: Valdštejnové, zdroj: rillich.cz

Obrázek č. 29: Schwarzenbergové, zdroj: rillich.cz

Obrázek č. 30: Václav Palivec, zdroj: osov.cz

BAROKNÍ KRAJINA OSOVSKO

Obrázek č. 31: Skřipelská alej, zdroj: google.cz/obrázky

Nejsilněji baroko vyzní v otevřené krajině venkovského typu. Nikterak omezené hranicemi města, táhne se po jejím reliéfu a s výjimečností a křehkostí přistupuje individuálně ke každému místu, které pak svým vlivem proměňuje. Kopce a vršky zvýrazňují kapličky a kostelíky, ve vesnice samotné kostely, zvonice, fary či velkorysé hospodářské dvory. U zámků jsou to zahrady, parky a triumfální příjezdové cesty v podobě alejí. Rozcestí, návsi ba i dokonce obyčejné polní cesty jsou osázené kapličkami, božími mukami nebo sochami svatých. Inspirací pro různé pohledy, rozhledy a průhledy je většinou křesťanská symbolika podpořena využitím geometrie, matematiky, astronomie či astrologie. Vytříbeností pak jistě disponují krajinné dominanty, které vytvářejí velmi pestrou škálu časoprostorových dějových scénérií. Baroko mezi výše zmíněnými prvky nedělá rozdíly a bere vše jako jeden celek, kostel není víc ani míň, jako kopec či malebné údolí, vše je stejně důležité a hodnotné. (Hájek 2003)

„První dvě krajinné památkové zóny byly prohlášeny již v roce 1992 (Areál bojiště bitvy u Slavkova a Lednicko-valtický areál). Většina KPZ byla prohlášena v roce 1996, jmenovitě Bojiště u Hradce Králové; Bojiště u Přestanova, Chlumce a Varvažova; Chudenicko; Lembersko, Libějovicko-Lomecko; Náměštsko; Novohradsko; Orlicko; Osovsko; Plasko; Římovsko; Slatiňansko-Slavicko (mírná úprava 2002); Valečsko; Zahrádecko; Žehušicko. Další dvě KPZ byly prohlášeny v roce 2002 (Čimelicko-Rakovicko, Vranovsko-Bítovsko). Po delší přestávce byly v roce 2014 vedle Bečovska prohlášeny i čtyři KPZ pro ochranu hornické kulturní krajiny v Krušnohoří pod těmito názvy: Hornická kulturní krajina Abertamy-Horní Blatná-Boží Dar; Hornická kulturní krajina Háj-Kovářská- -Mědník; Hornická kulturní krajina Jáchymov; Hornická kulturní krajina Krupka.

Prohlášením Kladrubského Polabí na sklonku roku 2015 dosáhl počet KPZ počtu 25. Komponovaná kulturní krajina navržená a vytvořená záměrně člověkem zahrnuje zahrady a krajinářské parky a především širší krajinářské kompozice, vytvořené z estetických důvodů a jsou často spojené (ale ne vždy) se zámeckými či církevními a dalšími monumentálními stavbami a soubory. Patří sem nejvíce našich KPZ a příkladem je Lednicko-valtický areál, Novohradsko, Slatiňansko-Slavicko, Vranovsko-Bítovsko, Zahrádecko, Žehušicko, Kladrubské Polabí, v menším měřítku Čimelicko-Rakovicko, Orlicko, Osovsko, Libějovicko-Lomecko, v méně výrazné formě Náměštsko, Chudenicko, Lembersko, Plasko, Valečsko. Specifickým případem je Římovsko, kde je předmětem ochrany krajina tvořící rámec pozoruhodné křížové poutní cestě.“ (Kuča 2016)

Velmi charakterizovaná barokní krajina se nachází v Hostomické kotlině na hranici přírodního parku Hřebeny a zahrnuje obce Osov, Všeradice, Nové Dvory, Skřipel a Lážovice. Pro svou jedinečnost bylo Osovsko v roce 1996 vyhlášeno krajinnou památkovou zónou. Centrem této zóny je právě Osov, kde se prvky nejlépe dochovaly a probíhá zde pravidelná účelová kultivace krajiny v souladu se zbytky strašících krajinných úprav.

Osovské panství, kde se právě krajinné úpravy nacházejí, koupil v roce 1677 hrabě Ferdinand Maxmilián Kaunitz, právě za Kaunitzů došlo k největšímu rozkvětu Osovka. Byl postaven barokní osovský zámek s francouzským parkem, dokončen kostel jak v Osově, tak ve Skřipli a další hospodářské dvory v ostatních obcích. Též bylo založeno množství alejí a především ta hlavní z Osova na Skřipel. Kaunitzové panství drželi až do roku 1804, to byly založeny některé další aleje a bažantnice. (Kupka 2010)

„Ryze barokní zásah do venkovské krajiny představují aleje. Odrážejí nový přístup člověka k přírodě – a rozehrávají celou řadu protichůdných významových souvislostí, z nichž nejpatrnější jsou prolínání uzavřenosti s otevřeností a stálostí s proměnlivostí.

Základní stavební surovinou alejí je živé dřevo, jehož svébytnost však od samého počátku podléhá tvrdé kultivaci: stromy jsou vysazovány v přesně rozměřených rozestupech, pravidelně prostřihávány a prořezávány, a v případech, že i přesto svou nesouměrně rostlou korunou či křivým kmenem naruší zamýšlenou kompozici, jsou v co nejkratší době vykopány a nahrazeny novými.

Aleje pohledově uzavírají cesty před okolní krajinou a zároveň je tím zvýrazňují, zviditelňují na vzdálenost přesahující mnohdy i stovky metrů. Soustředí pozornost člověka pohybujícího se uvnitř k jejím průhledovým horizontům a zároveň mu nezabraňují ve výhledu do stran (i když rytmizovaně, přes kmemy stromů). Vytvářejí zcela specifická klimatická prostředí – stín, bezvětří nebo naopak stálý průvan větrů, která však stejně jako jejich okolí podléhají prudkým změnám počasí – bouře, vichřice, vánice. Aleje představují typ krajinné architektury, který je díky svému přírodnímu charakteru neustále stejný i jiný.“ (Hájek 2003)

V roce 1830 byl z přirozené doubravy založen lesopark Kluk, kde se nacházel i antický vyhlídkový pavilonek. Zvláštní charakter idylické kulturní krajiny propůjčuje území pravidelnost v uspořádání sídel a jejich logické napojení cestami a silnicemi, osázenými alejemi. Diagonálně se tímto územím táhne osa významných krajinářských úprav od Skřiple přes Osov a Nové Dvory k Všeradicím, započata parkem v Osově a navazujícími osami alejí, bažantnicí u Nových Dvorů, lesoparkem Kluk, obcí Všeradice se zbytkem panské zahrady a bažantnicí u Všeradic. Kromě architektonických dominant jakými jsou barokní kostel ve Skřipli a v Osově, barokně přestavěný kostel ve Všeradicích, barokní zámek v Osově či zámek ve Všeradicích, Schwarzenberská sýpka, výrazné panské dvory v Osově, Skřipli a Nových Dvorech a drobná sakrální architektura, je významná kaštanová alej památných stromů mezi osovským zámkem a Skřiplí tzv. skřipelská alej, severojižní alej v obci Osov podél silnice Lažovice – Velký Chlumeč, zeleň v okolí Hořejšího rybníka, park u zámku v Osově budovaný v letech 1728-1731, lesík u Schwarzenberské sýpky či bažantnice. (Kupka 2010)

Obrázek č. 32: Palác Kinských, jedna ze staveb, kde A. Lurago navázal na předchozí návrh Kiliána Ignáce Dientzenhofera, zdroj: cs.wikipwdia.org

.....
Anselmo Martino Lurago byl slavný italský architekt 18. století, pokřtěn byl 9. ledna 1701 v Como. Lurago získal své první zkušenosti u svého strýce Giovanniho Antonia Luraga, ale vyučil se u Václava Víta Kaňky, avšak praxi pevnostního stavitele nabyl u stavitele Bartolommea Scottiho, u něho 9 let pracoval. Poté se stal hradním pražským stavitelem a poprvé se oženil 18. listopadu 1737 s Františkou Alžbětou Dreschlovou. První dcera Marie jim bohužel zemřela v prvních šesti měsících života a 19. listopadu 1743 zemřela i jeho dcera Františka. Znovu se Lurago oženil s Marií Františkou Wentzelyovou, což byla dcera známého duchcovského štafíře sloužícího u Fürstenbergů, svatba se tedy uskutečnila v knížecím pražském domě. 14. srpna 1745 se jim narodila první dcera a necelý jeden rok na to dcera druhá, ta však zemřela ve svých pěti měsících života. (Pavel Vlček 2023)

Kolem poloviny 18. století patřil k nejzaměstnanějším architektům v Čechách. Po smrti Bartolommea Scottiho, u kterého dosud sloužil, převzal v roce 1737 jeho stavbu kostela sv. Jana Křtitele v Osově, což byla jeho prvních samostatná práce. Bylo tomu tak v letech 1732-1738 a zřejmě při tom došlo ke změně průčelí, v těch samých letech došlo i k přestavbě zámku v Osově. Kostelu vévodí střední věž doprovázená křídly v níž je prolomen vchod a svou šířkou přesahuje hmotu lodě. Dosáhl tím tedy barokním způsobem vytvářející iluzi větší stavby, než o jakou se ve skutečnosti jedná. (Vlček, Slavné stavby rodiny Luragů v Čechách 2015)

V dalších letech vytvořil několik jednolodních kostelů s velmi specifickým průčelím, v němž dominuje střední věž, toto řešení se poprvé objevilo v právě již zmíněném Osově. Toto řešení dále uplatnil například v kostele sv. Vavřince v Jezvě vybudovaném na příkaz hraběte Kounice. Dalším takovým kostelem s charakteristickým průčelím je kostel sv. Václava ve Veliši či kostel ve Vysoké a Rabštejně. A z roku 1738 pochází i kostel sv. Václava ve Strakoncích.

V roce 1752 umírá velmi slavný architekt a stavitel Kilián Ignác Dientzenhofer a Lurago po něm přebírá místo hradního stavitele, v letech 1753–1756 působil jako rektor vlašské kongregace v Praze. Zajímavostí je, že 22. prosinec 1756 svědčil jako kmotr syna Johanna Antona Kunze, což byl slavný stavitel a sloužil pro Pražský hrad. S Johannem Antonem Kunzem pak vedl od roku 1753 velkou přestavbu Pražského hradu podle návrhů architekta Niccolo Pacassiho. Nejprve v letech 1754–1755 proběhla přestavba Ústavu šlechticů, od roku 1755 pak přestavba jižního křídla a následně kaple Všech svatých, vikýře s antikou. Hlavní přestavbou byla přestavba středního traktu v letech 1759–1779 a během toho došlo v letech 1763–1775 k vytvoření čestného dvora se začleněním Matyášovi brány. Luragovi je pak z části připisována dle historických pramenů i výstavba kaple sv. Kříže na druhém nádvoří Pražského hradu. A po pruském ostřelování opravovali spolu s Kunzem i chrám sv. Víta na Pražském hradě.

V roce 1759 se stal novým fürstenberským stavitelem po zemřelém Františku Ignáci Préeovi. V tomto zmíněném roce dostal Lurago zapláceno a započala výstavba věže kostela sv. Jiří v Dobranově, byla dokončena roku 1760. Tento rok byl postaven nový hudební kůr v klášterním kostele benediktů v Polici nad Metují, kde již dříve v letech 1753–1757 proběhla pod vedením Luraga přestavba benediktinského probožství.

Před svou smrtí odkázal Lurago veškerý svůj majetek manželce a dceři. Lurago umírá 29. listopadu 1765 v svém vlastním domě v Praze. Po jeho smrti dokončoval některé jeho stavby rakouský stavitel Antonín Haffenecker působící v Čechách, například velkou přestavbu Pražského hradu či stavbu benediktinského kláštera v Kladrubech. (Pavel Vlček 2023)

01

JEHO DALŠÍ DÍLA

.....
Po již výše zmíněném Bertolommeu Scottim dokončoval jižní křídlo bývalého kláštera bosých augustiniánů v Lysé nad Labem a nadále zde v letech 1739–1741 vybudoval konventní kostel Narození Panny Marie a sv. Jana Křtitele. Do Lysé nad Labem se ještě vrátil, aby zde dokončil farní kostel sv. Jana Křtitele, jehož stavba začala podle plánů architektka Františka Maxmiliána Kaňky v letech 1719–1722. Stavba však byla dokončena v roce 1741, jelikož uvízla v prvním podlaží, též byla v onen roce dokončila stavba hřbitovní zdi.

Dne 11. května 1737 mu byla svěřena denní práce na fortifikacích v Praze, hlavní práce vedl Jan Křtitel Spannbrucker.

Účastnil se výstavby kláštera řádu anunciátek s kaplí Zvěstování Panny Marie v Praze v roce 1739, bohužel byl klášter v 70. letech 19. století zbořen a dnes zde stojí budova hlavní pošty. Téhož roku se ještě pustil do přestavby vlastního domu U černého slona, který navíc zvýšil o jedno patro a opatřil novou fasádou. Na Novém městě Pražském v roce 1741 uskutečnil opravy na dnes již zaniklém paláci Leopolda Salma.

Též prováděl úpravy interiérů na zámku Černínů v Hořině na Mělnicku. K úpravám dodal dřevěný model pocházející z roku 1743 a k úpravám došlo v roce následujícím tedy 1744. Po pruském ostřelování s prací pro rod Černínů pokračoval, a to opravou samotného Černínského paláce na Hradčanech – vytvořil zde několik nových vstupních portálů, upravil několik místností a především významně zasáhl do krajinařiny, kdy vystavěl v zahradě novou oranžerii. (Pavel Vlček, 2023) To potvrzuje i Mencl ve své knize, kde pojednává o renesančních a barokních zámcích, popisuje zde janovský styl vstupních portálů, které Lurago do portálů vepsal dle janovské dispozice. Pro Černíny například nadále vybudoval v Jemčině hřebčín v Černínské oboře. (2021)

V letech 1744–1760 stavěl kostel Nalezení sv. Kříže v Dubé podle architekta Kořána, ale patrně se ve větší míře podílel na pozdně barokní přestavbě strahovské premonstrátské kolonie na Hradčanech, kde uskutečnil přestavbu kaple sv. Voršily ke konventnímu chrámu a současně upravil i fasády kostela Nanebevzetí Panny Marie.

Na Starém Městě pražském pochází z roku 1745 věžička nad vchodem do Vlašské kaple, kde též v roce 1748 upravoval horní části věže v Klemetinu a po smrti Kiliána Ignáce Dientzenhofera prý údajně dokončil přestavbu benediktinského opatství v Sázavě započatou v roce 1746. Po Dientzenhoferovi převzal všechny jeho stavby a dokončoval je, proto se předpokládá, že pokračoval i ve stavbě kaple sv. Floriána v Kladně (kaple však byla zcela dokončena až v roce 1872). Rovněž pak dokončoval zvonici u jezuitského kostela sv. Mikuláše na Malé straně. Též na Kladensku dále převzal stavbu zámku v Buštěhradě., byla zde snesen a věž a hlavní budova byla rozšířena o dvě vedlejší křídla.

Předpokládá se, že po úmrtí Dientzenhoferova dokončil stavbu Piccolominiovského paláce na Novém Městě pražském v letech 1743–1752. A nejde vyloučit, že v letech 1755–1765 realizoval podle starších Dientzenhoferových plánů s menšími úpravami stavbu paláce Golz – Kinských na Starém městě v Praze. (Pavel Vlček, 2023)

I Václav Mencl udává ve své knize Luraga, jako autora Piccolominiovského paláce, zejména pak vyzdvihuje jeho myšlenku vtipně do dvou stran rozvedeného schodiště. (2021)

Ještě za přítomnosti Kiliána Ignáce Dientzenhofera byl položen základní kámen stavby kláštera obutých augustiniánů v Ročově, stavba probíhala v letech 1757–1765. V roce 1753 byla dokončena část ambíků spolu s refektářem, z roku 1757 pak pochází Luragův posudek o stavu kláštera. 1759 žádal převor o zvýšení kláštera o třetí patro, z čehož nebyl Lurago příliš nadšený a práce se zdráhal.

Jeho podíl zřejmě nese i výstavba kostela sv. Václava v Branišově z let 1749–1751, někdy po roce 1751 vyhotovil návrh hospodářského dvora v Nových Zákupcích, ale bohužel nebyl nikdy zrealizován. Z téhož roku pochází Luragův návrh úpravy sakristie kostela Nejsvatější Trojice na Smíchově. Z let 1752–1753 pak pochází kostel sv. Václava ve Vysoké na Mělnicku postaven dle Luragova návrhu.

Roku 1753 pak pravděpodobně vypracoval návrh na úpravy Valdštejnského paláce na Ústav šlechtičen², palác se Ústavem však nikdy nestal, ale některé menší úpravy se přeci jen uskutečnily.

Vytvořil úpravu věže u kostela sv. Bartoloměje v Dobrovici dle návrhu Františka Ignáce Prée. S Luragem se pak dělí o zásluhu autorství přestavby paláce Caretto – Millesimo na Starém Městě pražském v letech 1750–1763. Nadále Lurago převzal po Préeovi stavbu kostela Nanebevzetí Panny Marie v Přešticích, budování však započal Kilián Ignác Dientzenhofer.

Po roce 1756 stavěl Lurago také jižní křídlo – kláštera benediktů v Kladrubech, 1757 obnovoval po požáru klášter benediktů v Broumově a nelze ani vyloučit jeho součinnost na úpravách zámku v Červeném Poříčí. Ten shodou okolností koupil vévoda bavorský Klement Fratišek – Luragův zaměstnavatel.

O rozsáhlejší úpravy se zasloužil Lurago na Břevnově – postavil tu hřbitovní kapli, nově dláždil letní refektář v klášterní budově a v zahradě pak vybudoval kapli sv. Josefa a domek. To vše v letech 1762–1763.

Dle historických pramenů se dokazatelně účastnil v roce 1763 výstavby Libochovicích, měla zde vzniknout hlavní sýpka a především zde mělo dojít k opětovnému zřízení mostu přes Ohří. Následně pak v nedaleké Budyni nad Ohří, kde v tom samém roce vypracoval posudek pro obec postihnutou požárem.

V roce 1764 odsouhlasil radikální přestavbu kostela Všech Svatých ve Hředlích na Rakovnicku- plány byly vyhotoveny roku 1763 a do roku 1767 byl kostel postaven. Luragovi se též připisuje stavba kostela sv. archanděla Michaela v mělnickém Vtelnu, usuzuje se tak ve spojitosti, že stavebním zadavatelem byla Isabela Marie Černínová z již zmíněného rodu Černínů, pro které Lurago často pracoval. Z roku 1765 se našly návrhy oprav kostela sv. Bartoloměje v Dobrovici a s ohledem na dispozice a vzhled je přisuzováno Luragovi i autorství kostela Bolestné Panny Marie v Rabštejně nad Střelou, plány pochází z let 1766–1767. Velmi jistá je rovněž i účast Luraga při výstavbě klášterní brány premonstrátů na Pohořelci v Hradčanech z roku 1755. Naopak méně pravděpodobná je jeho součinnost na vzniku bývalého servitského kostela Nanebevzetí Panny Marie v Konojedech, patrně došlo k výstavbě podle návrhů řadového stavitele P. Wilhelma Marii. (Vlček 2023)

Obrázek č. 33: Piccolominiho palác: idnes.cz

Obrázek č. 34: Palác Goltz- Kinských: prague.eu

OSTATNÍ PODOBNÉ BAROKNÍ ZÁMKY ČI OBDOBNÉ REKONSTRUKCE

Obrázek č. 35: Rekonstrukce zámku a parku
Slatiňany, zdroj: zamek-slatinany.cz

Vymezení pojmů:

Rekonstrukce = doplnění chybějících částí díla na základě exaktních podkladů

Rehabilitace = celkové oživení památky, znamenající maximálně možný návrat do původního výrazu a funkce

Revitalizace = návrat zanedbané zahrady s původní funkcí zpět k životu

Adaptace = citlivé přizpůsobení památky novému využití

Asanace = odstranění závad, nevhodných doplňků památky (Symes 1993)

O památky zahradního umění je stále větší zájem, jak v očích veřejnosti, tak i odborníků a je to dáno právě zdařilými obnovami historických parků. Přineslo to již spoustu poznatků a cenných zkušeností, které se dají nadále využít v přístupu k problematice obnovy zahrad. Základním pilířem je shromáždění kvalitních podkladů pro navržení dobrého konceptu a následně i projektu obnovy. To vyžaduje především dostatečné informace o památce, zejména pak informace historické o jejích hodnotách, vývoji, proměnách a současném stavu. Stejně tak je důležitý způsob využití, informace o širších vazbách a vztazích památky. Všechny tyto zjištěné informace v rámci výzkumných prací jsou pod dohledem orgánů a organizací památkové péče, jsou pečlivě vyhodnocovány a projektanty samozřejmě zohledňovány v jednotlivých fázích projektové dokumentace.

Řada památek je projevem mnohosetletého vývoje. Novodobé dějiny, zejména pak 20. století, zasahují do organismu některých těchto památek velmi negativně, ať už se tak stalo absencí pravidelné údržby, narušením historické celistvosti nebo narušením nové zástavby do historického půdorysu.

Z tohoto důvodu je u každé památky obsažena vlastní ochrana nejen dochovaného stavu, ale zejména je kladen důraz na rehabilitaci toho, co bylo v minulosti porušeno. Hlavní myšlenkou je pozvednout hodnoty, které byly uvrženy v zapomnění a byly záměrně opomíjeny, tedy předání památky dalším generacím v plnohodnotném stavu a v neztenčené míře celistvosti. (Pavlača, 2017)

Velmi podobný zámek se nachází v nedaleké vesnici Lochovice, která je vzdálená asi 10 kilometrů od Osova. Jedná se též o renesanční zámek, který byl postaven na místě původní vodní tvrze a byl barokně upraven. Čtyřkřídlí zámek má typickou renesanční úpravu v podobě dvojic válcových nárožních věží. Ve 20. století byl moderně upraven na kanceláře ředitelství státního statku a kulturní dům. Odehrávají se tu různé kulturní akce, které umožňuje velký zámecký sál s nástěnnými a stropními malbami, jehož ozdobou je i mramorový krb z 18. století. Na zámek navazuje bývalý pivovar a směrem k říčce Litavce se táhne půvabný park s rybníčkem, poslední pozůstatek bývalé rozlehlé anglické obory. (Dvořák & Holečková 2012)

Ten má rozlohu asi 3 hektary, roste v něm asi 8 jehličnanů a 48 listnatých stromů. Za zmínku stojí *Ginkgo biloba* a některé borovice, jako například *Pinus banksiana* či *Pinus strobus*. Z listnatých je pozoruhodný žlutopestrý *Fraxinus pennsylvanica* 'Aucubaefolia', *Liriodendron tulipifera* a sloupovitý dub *Quercus robur* 'Fastigiata'. Významné dřeviny se nachází nejen v oboře, ale i v bezprostřední blízkosti zámku. (Hieke 1968)

Dalším zámekem je svou architekturou Osovu podobný zámek Mimoň, respektive byl, jelikož došlo k jeho stržení. Ve středověku nebyl nijak významný, nebyl centrem tehdejšího panství a vrchnost dávala tehdy přednost nedalekému Děvínu. To se změnilo až v 16. století, kdy panství koupili Bibrštejnové, kteří nechali panství rozšířit o hospodářské dvory a vystavěli zde panský dům, což byl základ pro výstavbu mimoňského zámku. Stavební úpravy byly zahájeny roku 1664.

Další majitel František Adam Hartig nechal zvelebit přiléhající zámecký park a zapsal se do historie jako majitel dobrým hospodářem. V roce 1806 zámek shořel a Hartigové nechali vystavět nový empírový zámek, park při zámku se rovněž dočkal obnovy a zvelebení. Poté se majitelé zámku dost střídali, ale stále byl v rukou rodu Hartigů, až po skončení 2. světové války byl zámek zkonfiskován a Hartigům bylo vymezeno jen malá část k obývání zámku, a to do roku 1947. Následně byl zámek využíván armádou a v roce 1950 poškodil zámek opět požár a na konci 50. let byl až na empírové schodiště celý interiér vybourán. Stav zámku se stále zhoršoval, až byl nakonec roku 1980 určen k demolici, ministerstvo kultury v roce 1982 žádost zamítlo a doporučila ho k opravě, k tomu však bohužel nedošlo a roku 1985 od svého stanoviska upustila a zrušila památkovou ochranu Mimoně. Ještě téhož roku byl zámek trhavinou odstřelen. (Vladimír Tregl 2014)

„Velmi pěknou ukázkou je obnova zámeckého parku v Miloticích na jižní Moravě. Obnova cenné historické památky probíhala maximálně ohleduplně k živým organismům vázaným na staré jírovce. Entomologem vybrané stromy byly ponechány na místě a stabilizovány řezem, aby neohrožily návštěvníky. Dosadba nových jírovců byla uskutečněna do mezer mezi pařezy. Vybrané kmene a části větví byly uloženy v blízké bažantnici, aby byl umožněn vývoj dřevem se živících druhů hmyzu. Kompletní vykácení celé aleje a vysazení nových stromů by v tomto případě bylo špatným řešením, které by vedlo ke snížení přírodních, estetických a krajinných hodnot parku. Dalším vhodným příkladem je vlašimský zámecký park, který zasahuje do středu města a je součástí evropsky chráněných území soustavy Natura 2000. V tomto po mnoho let neudržovaném parku byly obnoveny především louky a pěšiny, které v průběhu minulých desetiletí zanikly, a byly vysazeny nové solitérní dřeviny.“ (Bohumil Reš 2009)

03 LITERÁRNÍ REŠERŠE

Další obnovou je krajinná kompozice Novozámecka, která se vyvíjela od doby baroka, kdy byl postaven lovecký zámek, až po 19. století, kdy po požáru došlo k jeho rozsáhlé přestavbě a celý areál prošel renovací. Právě tato kompozice z 19. století je v krajině dobře patrná dodnes. Toto období je velmi ceněno, jelikož se na tvorbě podílely autoři Lednicko – Valtického areálu, proto je obnova směřována zpět do tohoto období a je zachována se všemi základními kompozičními vazbami v celkové své celistvosti. Nezbytností je napojení cestní sítě, které umožní opět vnímat kompozici z různých míst. V zámku dnes sídlí ústav sociální péče, takže je většina místností veřejnosti uzavřena. A právě z jednoho z balkonů zámku se otevírají nejzajímavější pohledy do celého areálu. Samotný zámek si tedy ponechal svou funkci a bylo pozměněno pouze jeho okolí, především pak ve smyslu měřítka. Samotná plocha před zámkem je pouze prostor rozsáhlé louky a jak již bylo řečeno, kompozice napodobuje Lednicko – Valtický areál, obnovena je pak hlavní kompoziční osa celého areálu procházející hlavní bránou, která též prošla rekonstrukcí. Palouky byly doplněné o vysázené dřeviny a solitérní stromy. Obnově podlehl i zámecký rybníček s vodním tokem, který byl navrácen do údolí s prostorným paloukem. Podél toku byla znovu obnovena původní cesta a umožňuje pohledy právě na vodní hladinu zámeckého rybníka s ostrovem. V údolíčku pak byly navrženy různé dřevěné prvky. I další objekty architektury byly určeny k obnově a znovu zahrnutí do krajinné kompozice. (Kubeša 2010)

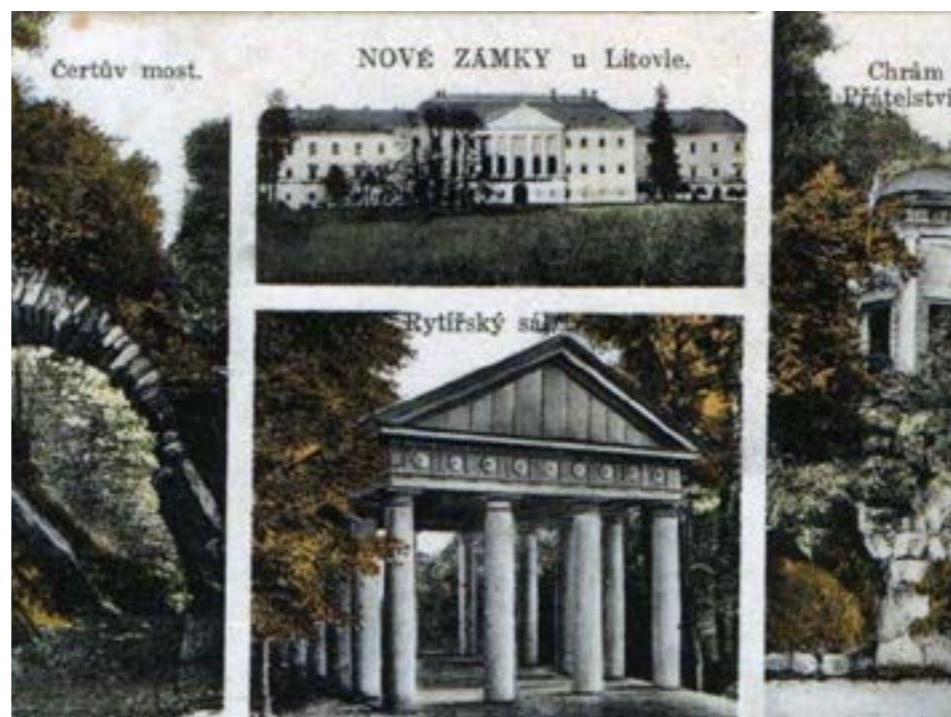
Obnovy se také dočkala na podzim 2020 vrchnostenská okrasná zahrada na Pernštejně a vrátila jí podobu po roce 1800. Zahrada je terasovitého charakteru a je ve velmi složitém terénu. Historickou zahradu nelze obnovit, obnovit lze více či méně pouze myšlenky historické zahrady, tedy původní záměr tvůrců. Pro Pernštejn byl také v první řadě vypracovaný stavebně historický průzkum z roku 2003 a až následně poté byly započaty práce v areálu. (Kalábová & Konečný 2021)

Obrázek č. 36: Zámek Lochovice: npu.cz

Obrázek č. 37: Zámek Mimoň: okoliliberce.cz

Obrázek č. 38: Nové Zámky: turistika.cz

Obrázek č. 39: Zámek Pernštejn: hrad-pernstejn.cz

NÁVAZNOST ZÁMKU NA NYNĚJŠÍ OKOLÍ

Obrázek č. 40: Současná ortofoto mapa, zdroj: mapy.cz

K rozvoji sídel patřila bezesporu i hospodářsky utvářená krajina. Tu protkávaly sítě dálkových komunikací, pěšin, cest, ale i mezi hospodářského členění krajiny. Stabilní hranice katastrálních jednotek byly cesty, meze, příkopy, strouhy při nichž rostly porosty různých dřevin a vzrostlých stromů. Díky nim se členění krajiny zachovalo a tvoří dodnes základ ekologické kostry v krajině, zvyšují její rozmanitost a pestrost. Hospodaření v krajině ji nepřetržitě utváří a je stálým pokračujícím procesem, kde příroda je polidštěna v krajině. Již Marcus Vitruvius Pollio asi 70 let př.n.l. uvádí ve svém spisu postupy zakládání hospodářských usedlostí v krajině, napodobující klasické řecké příklady. Zdůrazňuje zejména stromořadí podél kolonád, lázní, chrámů a veřejně důležitých prostranství. Už tedy byla tvorba rozmanité krajiny velmi důležitá a historie nám dokládá, jak již před mnoha lety si toho byl člověk zasahující do krajiny vědom. (Hendrych 2011)

Tradiční krajina v kooperaci člověka s přírodou je dlouhodobý dynamický proces, během kterého se utváří příběh krajiny a především genius loci, tedy „duch místa“. (Norberg-Schulz 1994)

Ti jsou i nadále naší přítomností více či méně ovlivňovány a utvářejí prostředí, ve kterém žijeme. Sukcesy dotvářejí především lidské uspořádání, hospodářská a prostorotvorná činnost si naopak přizpůsobuje přírodní řád. Tyto procesy navzájem se ovlivňující ve smyslu narušování, dotváření se, neustálým proměňováním se může stát velmi pestrým a esteticky hodnotným, ale i velmi harmonickým, což je právě udržováno vyvážením hospodářským udržováním v lidském měřítku a poměrech. Tyto krajiny, jejichž utváření a strukturace, vzešlé z tradičních hospodářských postupů, urbanismu a citlivě cílené krajiny tvorby v souladu s přírodou, jsou předmětem ochrany. Krajinná památková zóna Osovsko byla vyhlášena v roce 1966, jelikož její celky a kompoziční záměry vykazují významné kulturní hodnoty. (Kuča 2015)

Na území krajinne památkové zóny je doloženo prehistorické osídlení, u Skříple se nachází obdélný tvar Šancí, který je vymezený vystouplými valy. Právě ve Skřípli byl již v roce 1233 zmíněn kostel a později zde byly dva dvorky s tvrzemi. Právě ve středověku byly upraveny majetkové poměry formou dražby a tak lze předpokládat, že z tohoto období pocházelo z velké části i uspořádání pozemků- plužiny i cestní síť, které nepozměnila ani třicetiletá válka. Jak již bylo zmíněno v kapitolách výše, pro dnešní charakter krajiny měla zásadní význam činnost hrabat z rodu Kouniců a Wratislavů z Mitrowicz. Charakter této kulturní krajiny do značné míry proměnily změny starých cest a výsadba stromořadí v 18.-19. století. Nejstarší zachycená alej, která je zdokumentována na mapě již roku 1720 a propojuje hlavní osu zámku s kostelem ve Skřípli. Dodnes jsou tu ve velmi dobrém stavu stromy jírovce zachovány a v krajině jsou velmi dominantním prvkem. Zhruba ve středu aleje je viditelná rozšířená osmiboká plocha, kde nejspíše kdysi stávaly sochy sv. Donáta a sv. Jana Nepomuckého, které byly později přemístěny ke kostelu. Další přidanou alejí byla přímo protínající tu výše zmíněnou po obvodu jižní strany zámeckého parku od Lážovic ke Chlumci a nesmíme opomenout ani alej na východní straně vedoucí od Osova k Osovci a ústila přímou cestou s další alejí, která lemovala nově postavený dvůr v Nových Dvorech. I zde jsou aleje plně zachovány. Stromořadí se objevilo i podél hospodářských dvorů a symetricky vysázené stromy jsou i podél obvodu kostela v Osově. V 19. století byly aleje líp postupně nahrazovány jírovci. Třetí vojenské mapování nám dokládá rozdělení pozemků mezemi se stromy nebo keři, tuto rozptýlenou zeleň v krajině najdeme i dnes. Kolem roku 1830 byl založen lesopark Kluk u Všeradic a na přelomu 19.-20. století byly u Osova nebo Skříple založeny sady. (Berková 2017)

Poznámka autora- obrázky k této kapitole jsou k vidění v kapitole 04.18. Zhodnocení podkladových údajů- Historická analýza

ZHODNOCENÍ PODKLADOVÝCH ÚDAJŮ

04

04 ZHODNOCENÍ PODKLADOVÝCH ÚDAJŮ

01

ŠIRŠÍ VZTAHY

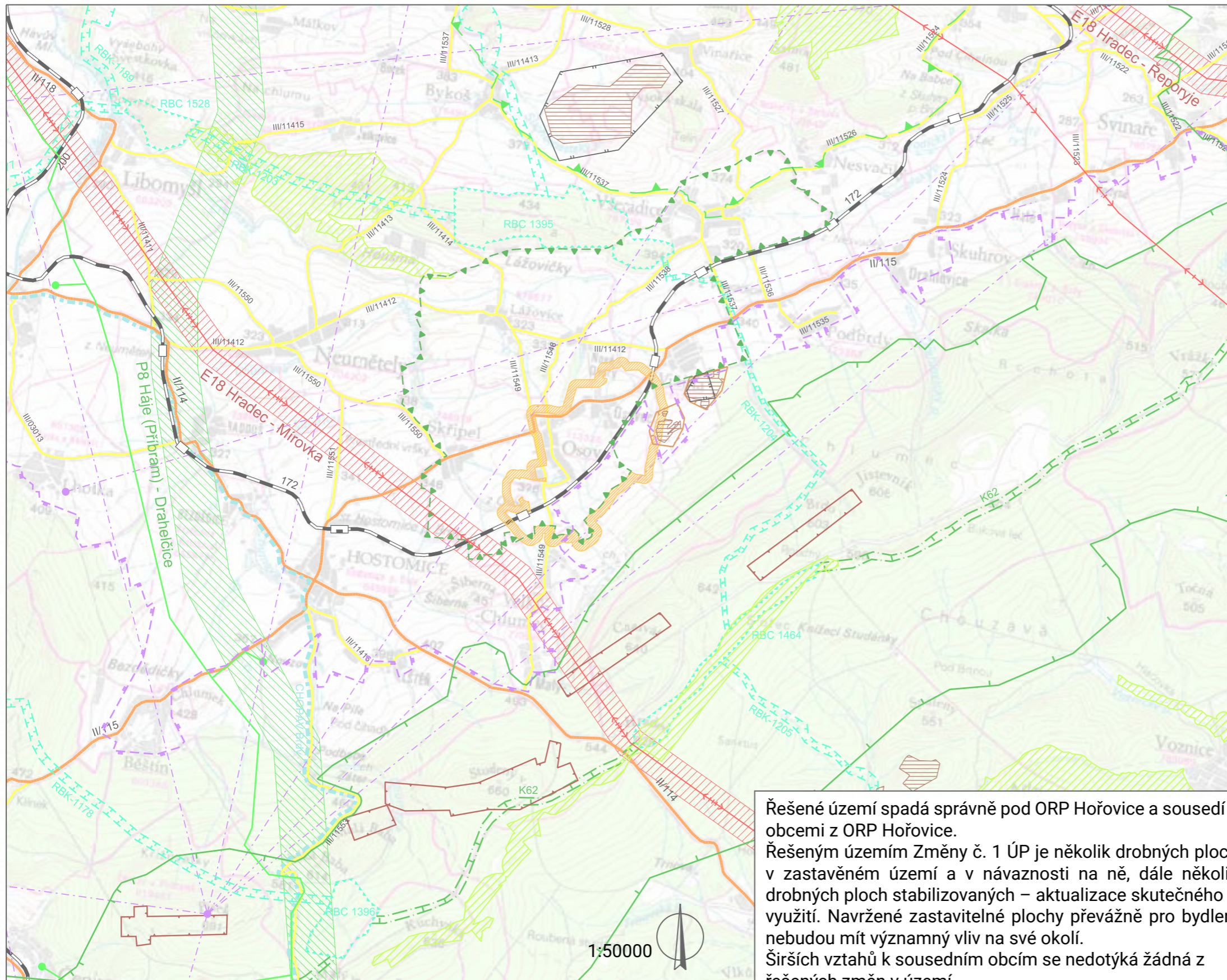
Obrázek č. 41: Mapa České republiky, zdroj:

- Vodní toky a plochy
- Dálnice
- Významná města
- Řešené území

Obrázek č. 42: širší vztahy, zdroj: snazzymaps.com, úprava autora

Řešené území leží ve Středočeském kraji v okrese Beroun, mezi městy Berounem a Dobříší. Nedaleké významné město jsou Hostomice a jelikož je území obklopeno kopci a Brdskou vrchovinou, leží v Hostomické kotlině. Sousedící obce Lážovice, Osovec, Velký chlumec, Skřípel. Praha je vzdálená asi 30 km a Plzeň zhruba 50 km. Nájezd na dálnici D5 a D4 je vzdálen 15 minut jízdy. Dalšími blízkými a velmi důležitými městy jsou Hořovice a Dobříš. V Hořovicích je obec s rozšířenou působností a zároveň i pověřená obec. Obec Osov má svůj vlastní úřad a katastrální území. Žije zde asi 320 obyvatel a rozloha je 2,45 km². Namořská výška 365 m.n.m. Obcí protéká Chlumecký potok.

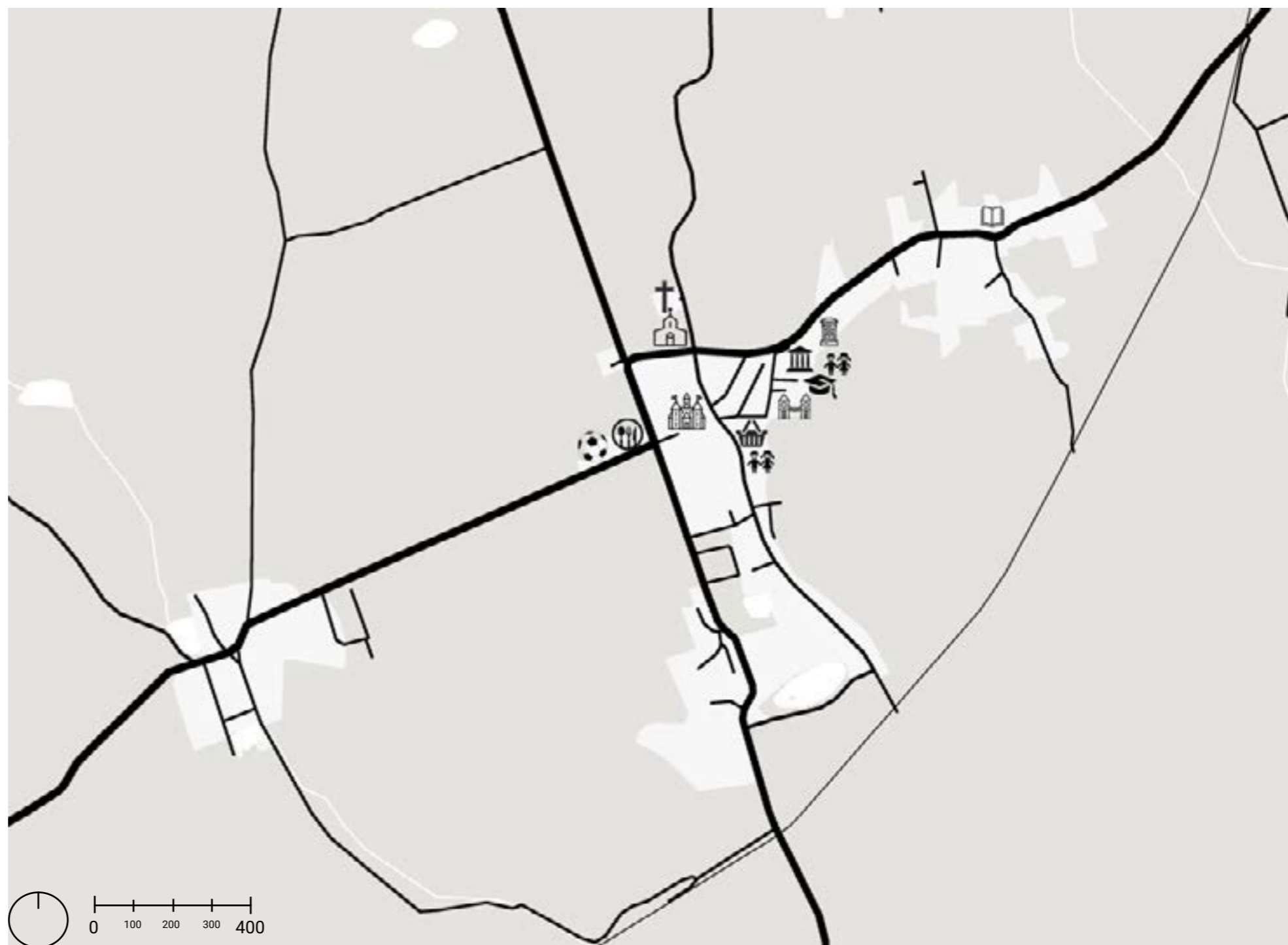
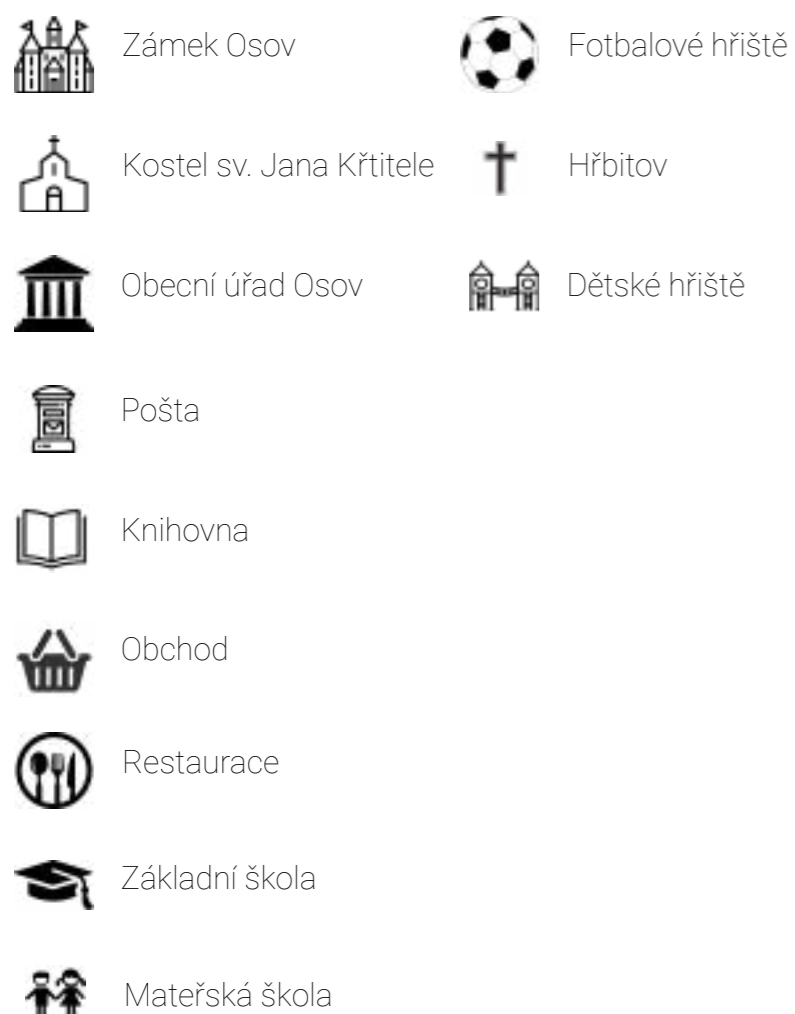
LEGENDA :

- hranice řešeného území
- silnice II. třídy
- silnice III. třídy
- železnice
- vedení VVN 400 kV
- koridor pro vedení VVN 400 kV dle
Politiky územního rozvoje
- vedení VVN 110 kV
- VTL plynovod s regulační stanicí
- koridor pro plynovod VTL dle
Politiky územního rozvoje
- RR spoje
- nadregionální biokoridor (NRBK)
- ochranná zóna NRBK
- regionální biocentrum (RBC)
- regionální biokoridor (RBK)
- hranice CHOPAV Brdy
- krajinná památková zóna Osovsko
- hranice CHKO Český kras
- Natura 2000 - EVL
- přírodní park Hřebený
- chráněné ložiskové území
- výhradní ložisko
- dobývací prostor
- poddolované území

Řešené území spadá správně pod ORP Hořovice a sousedí s obcemi z ORP Hořovice. Řešeným územím Změny č. 1 ÚP je několik drobných ploch v zastavěném území a v návaznosti na ně, dále několik drobných ploch stabilizovaných – aktualizace skutečného využití. Navržené zastavitelné plochy převážně pro bydlení nebudou mít významný vliv na své okolí. Širších vztahů k sousedním obcím se nedotýká žádná z řešených změn v území.

Obrázek č. 43: územní plán, zdroj: osov.cz

OBČANSKÁ VYBAVENOST

Obrázek č. 44: občanská vybavenost, zdroj: snazzymaps.com, úprava autora

Vzhledem k velikosti obce je občanská vybavenost dostačující a uspokojivá. Nachází se zde kulturní i sportovní vyžití. Je zde i sociální zabezpečení v podobě základní školy a mateřské školy, což je pro obyvatele velmi důležité. Obec má svůj obecní úřad i poštu. Nalezneme zde obchody a dokonce i restauraci. Jelikož město Dobříž je vzdálené jen pár kilometrů, kde najdeme veškerou občanskou vybavenost vyšší úrovně, je z tohoto hlediska pro občany vše vyhovující.

DOPRAVNÍ ANALÝZA

- autobusová zastávka
 - 1- Osov, zámek
 - 2- Osov, škola
 - 3- Osov, osovec
 - 4- Osov, žel. zast.
 - 5- Skřípel
- vlaková zastávka- Osov
- železniční trať- Lochovice- Zadní Třebaň

Obrázek č. 45: doprava, zdroj: snazzymaps.com, úprava autora

Vzhledem k velikosti obce je velmi dobře zajištěna dopravní infrastruktura. Hlavní tepnou obce vedou silnice ze Skřople do Osovcce a z Lážovic do Chlumce. Směrem na Chlumec je i železniční zastávka a v celé obci se dohromady nachází čtyři autobusové zastávky. Umožňují bezproblémový pohyb po celé obci. Autobudem se zde dostaneme na Dobříš, Hořovice i Beroun, případně pak do Řevnic odkud se dá všude dostat na Prahu. Ta je vzdálená autem zhruba 25 minut jízdy.

POTENCIÁLNÍ PŘIROZENÁ VEGETACE

- černýšová dubohabřina
- biková bučina

Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky v měřítku 1 : 500 000 zachycuje typy vegetace, která by na určitém místě a přirozeném nebo člověkem pozměněném stanovišti existovala v případě, že by člověk vegetaci neovlivňoval. Na většině území České republiky jsou potenciální přirozenou vegetací lesy.

Z mapy vyplývá, že na tomto stanovišti by byla černýšová dubohabřina a biková bučina směrem již k Hřebenům.

Zachycuje:

- lužní lesy
- Dubohabřiny a lipové doubravy
- Suťové a roklínové lesy
- Květnaté bučiny
- Vápnomilné bučiny
- Květnaté jedliny
- Acidofilní bučiny a jedliny
- Perialpidské bazifilní teplomilné doubravy
- Subkontinentální teplomilné doubravy
- Subacidofilní střeoevropské teplomilné doubravy
- Acidofilní bikové, jedlové, březové a borové doubravy
- Bazifilní perialpidské bory

Obrázek č. 46: potenciální přirozená vegetace, zdroj: snazzymaps.com, úprava autora

- Acidofilní bory
- Klimaxové a podmáčené smrčiny
- Montánní až supramontánní kapradinové smrčiny
- Subalpínská a alpská vegetace
- Rašeliniště
- Vegetace antropicky silně narušených stanovišť (pladias.cz 2024)

06

GEOBOTANICKÁ MAPA

- luhy a olšiny
- dubo-habrové háje
- květnaté bučiny

Obrázek č. 47: geobotanická mapa, zdroj: snazzymaps.com, úprava autora

Pojem „rekonstrukční geobotanické mapy“ v širším smyslu zahrnuje podle metodik vegetačního mapování mapy, které odvozují z abiotických a biotických stanovištních podmínek takovou hypotetickou vegetaci, která by na stanovišti vznikla bez vlivu člověka.

Máme tak možnost mapovat buď dřívější přírodní vegetaci (rekonstruovanou v užším smyslu) nebo dnešní potenciální přirozenou vegetaci. Takto mapovaná přirozená vegetace je však znázorňována také na místech, kde nikdy neexistovala (např. v mnohých oblastech termofytika od neolitu víceméně souvisle osídlených a odlesněných, v nichž se během postglaciálu emohla ustálit lesní společenstva za přirozené

účasti klimaxových dřevin. Nepovažujeme proto za vhodné užívat termínu „rekonstrukce“, neboť se v takovém případě jedná „de facto“ o teoretickou konstrukci přírodní nebo přirozené vegetace. (botanospol.cz 2024)

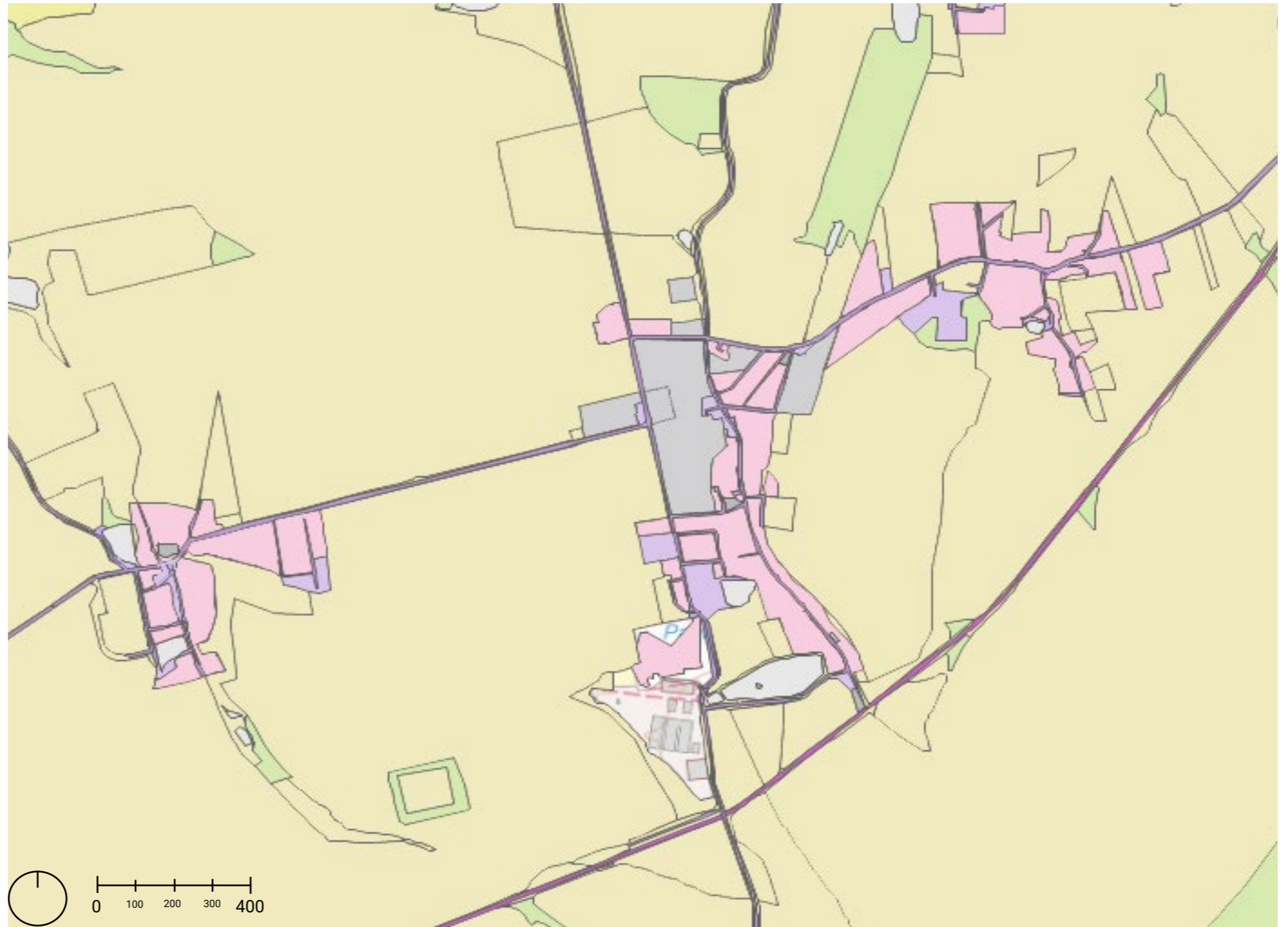
Zde by podle mapy převažovaly dubo-habrové háje, květnaté bučiny a luhy a olšiny.

04 ZHODNOCENÍ PODKLADOVÝCH ÚDAJŮ

07

LAND USE

- Zemědělská plocha
- Ovosné sady, zahrady
- Lesní půda a stromy
- Ostatní plocha v sídlech, dopravní síť
- Kulturní, umělecké a ostatní zábavní a rekreační služby

Obrázek č. 48: land use, zdroj: snazzymaps.com, úprava autora

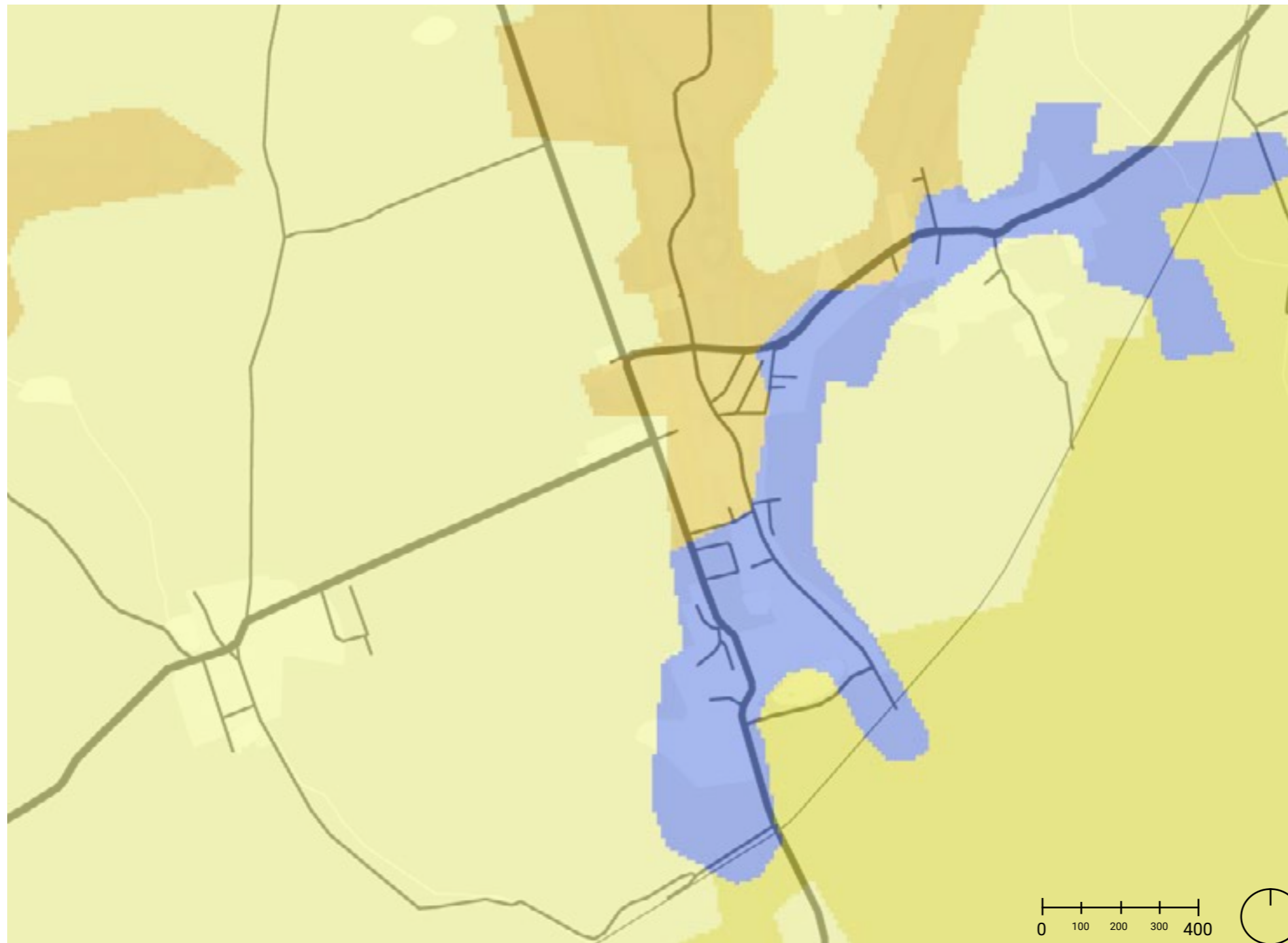
Land use je přeměnou přírodního prostředí či divočiny na prostředí vytvořené člověkem (jako jsou pole, pastviny a sídla...) Pozdější významné účinky na land use představuje živelný růst měst, půdní eroze, degradace půdy, salinita a přeměna v poušť.

Land use je podle Organizace OSN pro výživu a zemědělství (FAO, Food and Agriculture Organization) souhrnem úprav, činností a vstupů, které člověk uskutečňuje v určitém typu land cover. (geobusiness.cz 2024)

Z mapy vyplývá, že zde převládají zemědělské půdy.

08

LAND COVER

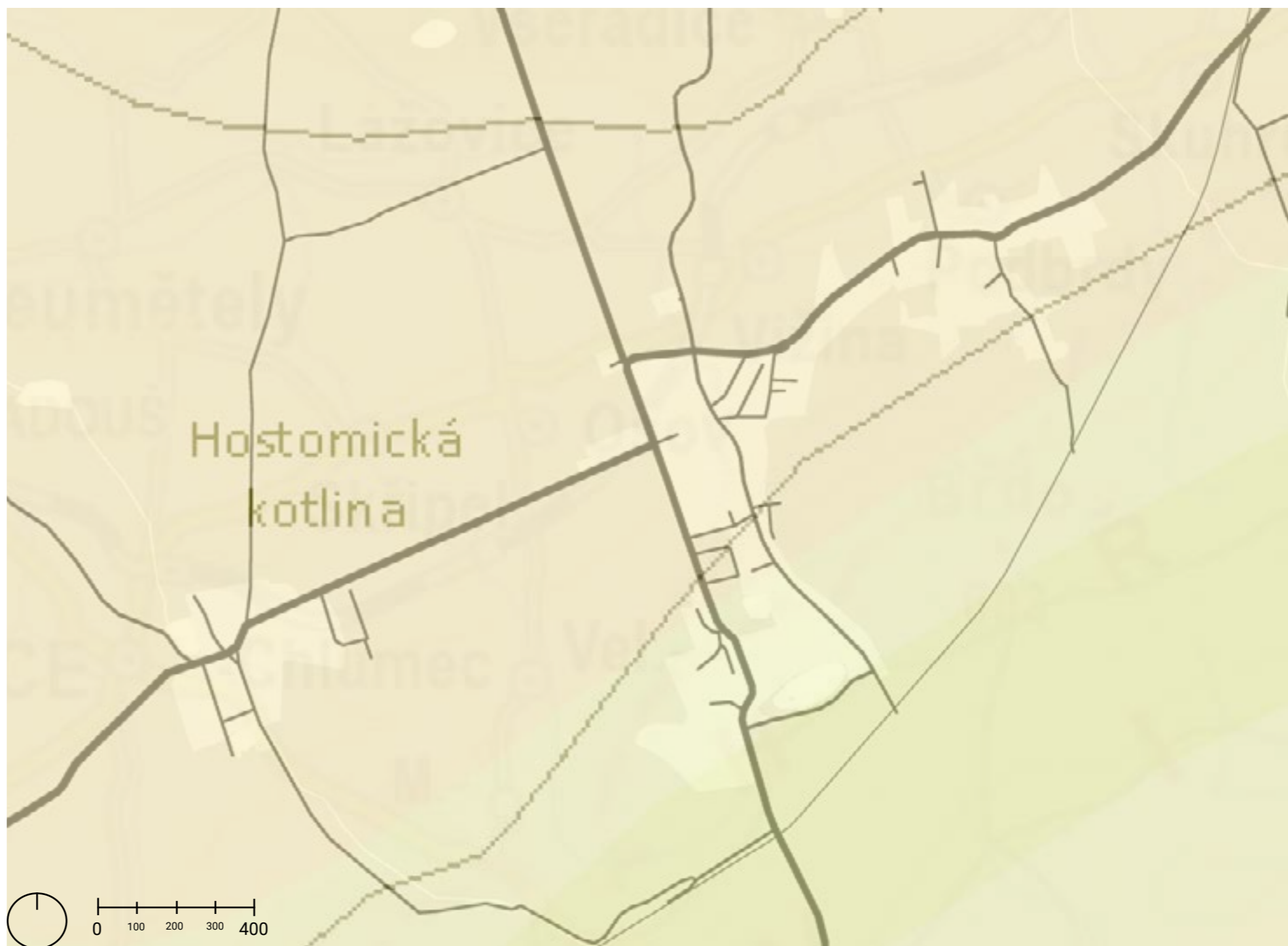
Obrázek č. 49: land cover, zdroj: snazzymaps.com, úprava autora

Land cover je fyzickým materiálem (hmotou) na povrchu Země. Zahrnuje například trávu, asfalt, stromy, holou zemi, vodu atd. Land cover se tedy liší od land use, i když se oba termíny často zaměňují! Land use popisuje jak lidé využívají půdu a jejich socio-ekonomické činnosti, přičemž zemědělská půda a zastavěná půda jsou dvěma nejčastěji rozeznávanými třídami využití. Spojování termínů land use / land cover proto není správné, pokud prezentovaný materiál (výsledky výzkumu, statistiky apod.) nezahrnuje údaje z obou disciplín. (geobusiness.cz 2024)

Dle mapy na území převažuje orná půda mimo zavlažované plochy.

KLIMATICKÁ OBLAST

- mírně teplá- stupeň 10
- mírně teplá- stupeň 7
- mírně teplá- stupeň 5

První mapa Klimatických oblastí Česka podle Quittovy klasifikace byla zpracována na Geografickém ústavu ČSAV v Brně v roce 1975 v měřítku 1 : 500 000 z dat za období 1900–1950. V Atlasu podnebí Česka byla mapa sestavena v měřítku 1 : 1 000 000 na podkladě rastrových vrstev (s prostorovým rozlišením 500 metrů) digitálních map 14 klimatických charakteristik za období 1961–2000. Quittova klasifikace rozlišuje tři klimatické oblasti a 23 jednotek, z nichž se některé na některých realizacích klasifikace v Česku nevyskytují. Z celosvětového pohledu leží Česko v mírném teplotním pásmu s rovnoměrným rozložením srážek během roku. Převládající cirkulační poměry ve střední Evropě a orografické poměry našeho území podmiňují klima Česka, kdy teplejší a sušší regiony jsou typické pro nížinné oblasti

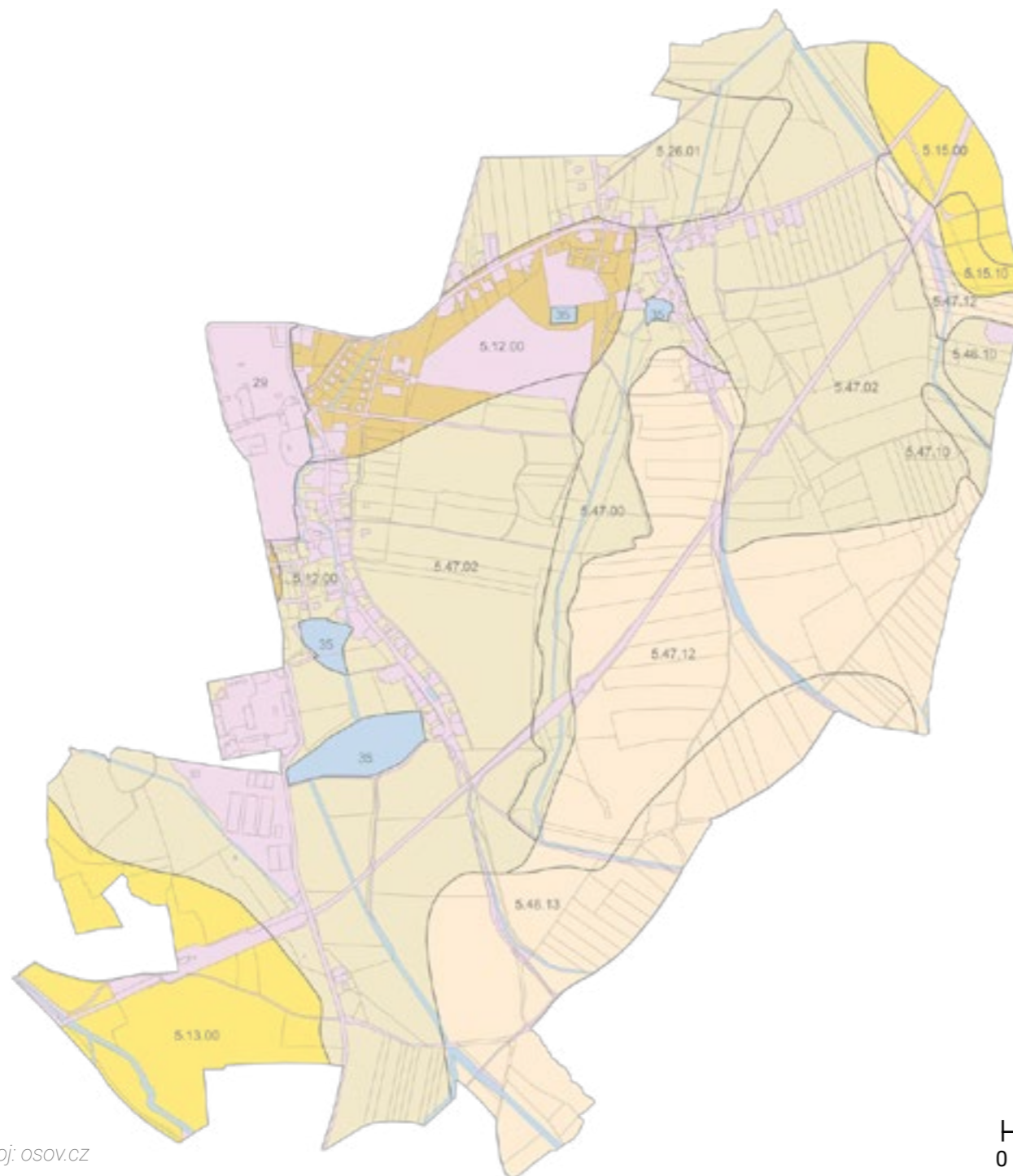
a chladnější regiony pro podhorské a horské oblasti. Nížiny spadají do oblasti teplé, střední polohy do oblasti mírně teplé a vyšší polohy do oblasti chladné. Do teplé oblasti bylo v roce 2007 zařazeno 25 %, do mírně teplé 66 % a do chladné 9 % území Česka. (cartography.upol.cz 2024)

Z mapy vyplývá, že se řešené území nachází v mírně teplé oblasti různých stupňů dané kategorie.

Obrázek č. 50: klimatická oblast, zdroj: snazzymaps.com, úprava autora

10

TŘÍDY OCHRANY BPEJ

Obrázek č. 51: územní plán, zdroj: osov.cz

I. třída ochrany zemědělského půdního fondu – bonitně nejvyšší půdy v jednotlivých klimatických regionech, převážně na rovinatých nebo jen mírně sklonitých pozemcích, které je možno odejmout ze zemědělského půdního fondu pouze výjimečně, a to převážně pro záměry související s obnovou ekologické stability krajiny, případně pro liniové stavby zásadního významu.

II. třída ochrany zemědělského půdního fondu – zemědělské půdy, které mají v rámci jednotlivých klimatických regionů nadprůměrnou produkční schopnost. Ve vztahu k ochraně zemědělského půdního fondu jde o půdy vysoce chráněné, jen podmíněně odnímatelné ze ZPF a to s ohledem na územní plánování, jen podmíněně využitelné pro stavební účely.

III. třída ochrany zemědělského půdního fondu – v jednotlivých klimatických regionech se jedná převážně o půdy vyznačující se průměrnou produkční schopností, které je možné využít v územním plánování pro výstavbu a jiné nezemědělské způsoby využití.

IV. třída ochrany zemědělského půdního fondu – zahrnuje v rámci jednotlivých klimatických regionů převážně půdy s podprůměrnou produkční schopností, jen s omezenou ochranou, využitelné pro výstavbu a i jiné nezemědělské účely.

V. třída ochrany zemědělského půdního fondu – sdružuje zbývající bonitované půdně ekologické jednotky (BPEJ), které představují půdy s velmi nízkou produkční schopností, jako jsou mělké půdy, hydromorfí půdy, silně skeletovité a silně erozně ohrožené. Tyto půdy jsou většinou pro zemědělské účely postradatelné. Lze připustit i jiné, efektivnější, využití než zemědělské. Jedná se zejména o půdy s nízkým stupněm ochrany, s výjimkou vymezených ochranných pásem a chráněných území. (restep.vumop.cz 2024)

V území dle průzkumu převládá III. a IV. třída ochrany.

ÚZEMNÍ PLÁN OBCE OSOV

Hranice

- hranice řešeného území
- katastrální hranice
- hranice zastavěného území dle platné ÚPD
- úseky hranice zastavěného území rušené Změnou č. 1 ÚP ke dni 15. 6. 2022
- úseky hranice zastavěného území nově vymezené Změnou č. 1 ÚP ke dni 15. 6. 2022

Plochy s rozdílným způsobem využití

I.	II.	III.	
			bydlení venkovské (BV)
			občanské vybavení (OV)
			veřejná prostranství (VP)
			veřejná prostranství - zeleň (VZ)
			dopravní infrastruktura - pozemní komunikace (DK)
			dopravní infrastruktura - dráhy (DD)
			technická infrastruktura (TI)
			smíšené výrobní plochy (SV)
			vodní a vodohospodářské plochy (VH)
			zemědělské plochy - orná půda (ZO)
			zemědělské plochy - trvalé travní porosty (ZT)
			zemědělské plochy - zahrady (ZZ)
			smíšené plochy nezastavěného území (SN)

Plochy dle významu:
 I. Stabilitizované plochy
 II. Zastavěné plochy
 III. Plochy změn v krajině

Územní systém ekologické stability

- návrh
- rušení
- lokální biokoridor

Veřejná infrastruktura

- návrh územní rezerva pro plochu technické infrastruktury - rušená Změnou č. 1 ÚP
- územní rezerva pro koridor inženýrských sítí - rušená Změnou č. 1 ÚP
- kanalizace gravitační
- kanalizace tlaková
- čerpací stanice
- účelové komunikace

Takto v legendě označené územní prvky jsou také veřejnou infrastrukturou.

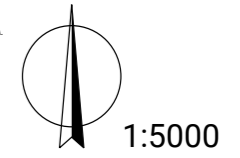
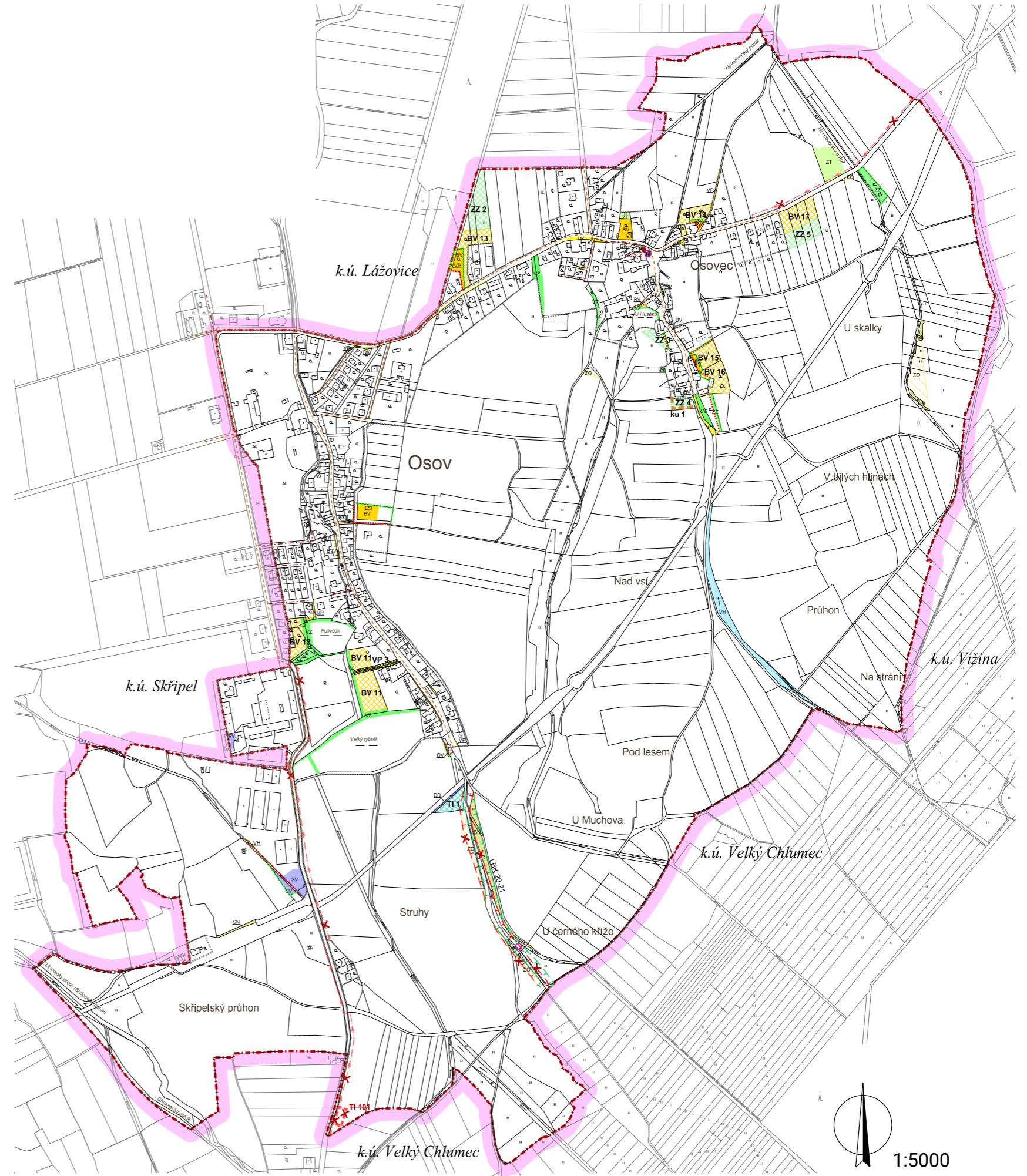
Ochrana kulturních hodnot

- návrh
- kaple a kříže

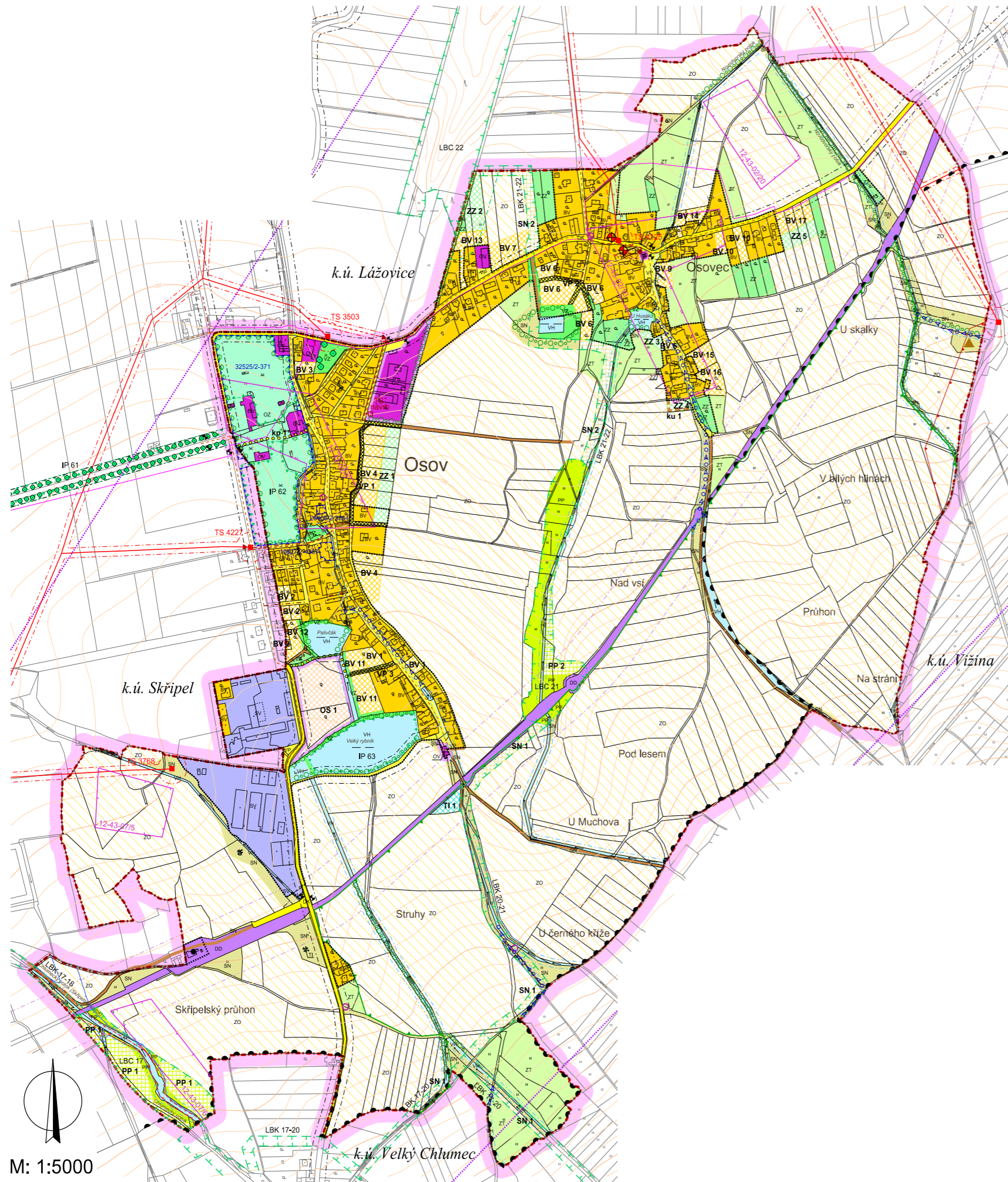
Ostatní jevy

- objekty doplněné do mapy KN

Jevy zobrazené za hranicí řešeného území nejsou předmětem řešení územního plánu.

Obrázek č. 52: územní plán, zdroj: osov.cz

Hranice

- hranice řešeného území
- katastrální hranice
- hranice zastavěného území dle § 58 zák. č. 183/2006 Sb. k 15. 6. 2022

Plochy s rozdílným způsobem využití

I.	II.	III.	
			bydlení venkovské (BV)
			občanské vybavení (OV)
			občanské vybavení - sport (OS)
			občanské vybavení - zeleň (OZ)
			veřejná prostranství (VP)
			veřejná prostranství - zeleň (VZ)
			dopravní infrastruktura - pozemní komunikace (DK)
			dopravní infrastruktura - dráhy (DD)
			technická infrastruktura (TI)
			smíšené výrobní plochy (SV)
			vodní a vodohospodářské plochy (VH)
			zemědělské plochy - orná půda (ZO)
			zemědělské plochy - trvalé travní porosty (ZT)
			zemědělské plochy - zahrady (ZZ)
			přírodní plochy (PP)
			smíšené plochy nezastavěného území (SN)

Plochy dle významu:
I. Stabilizované plochy
II. Zastavěné plochy
III. Plochy změn v krajině

Územní systém ekologické stability a zeleň v krajině

stav	návrh	
		lokální biocentrum (LBC)
		lokální biokoridor (LBK)
		interakční prvek (IP)
		hodnotné přírodní porosty plošné
		hodnotné přírodní porosty liniové

Limity využití území

- ochranné pásmo silnice
- ochranné pásmo železnice
- ochranné pásmo vedení VN, VVN
- ochranné pásmo lesa
- pásmo při správě vodních toků
- záplavové území Q₁₀₀
- aktivní zóna záplavového území Q₁₀₀
- nemovitě kulturní památky
- kaple a kříže
- území s archeologickými nálezy kategorie I. a II.
- krajinná památková zóna Osovsko
- přírodní park
- památný strom
- chráněné ložiskové území
- výsypka

Technická infrastruktura

- vrchní vedení VN
- kabelové vedení VN
- trafostanice
- kabelový svod
- sdělovací vedení
- traťový rozvaděč
- radioreléová trasa
- kanalizace gravitační
- kanalizace tlaková
- čerpací stanice
- drobné vodní toky

Veřejná infrastruktura

stav	návrh	
		občanské vybavení

Dopravní infrastruktura

- účelové komunikace
- pěší komunikace
- vlaková stanice
- zastávka autobusu

Ostatní jevy

- objekty doplněné do mapy KN

Územní plán (ÚP) je územně plánovací dokumentace, která si klade za cíl racionalizaci prostorového a funkčního uspořádání území v krajině a jejího využití. Územní plán si klade za cíl nalézt takové předpoklady, které by umožnily další výstavbu a trvale udržitelný rozvoj spočívající v nalezení vyváženého stavu mezi zájmy životního prostředí, hospodářství a pro společenství lidí obývajících dané území. Územní plán by se měl snažit naplnit potřeby současné generace tak, aby umožnil udržet stálou, nebo vyšší životní úroveň budoucích generací. (cs.wikipedia.org 2024)

Obrázek č. 53: územní plán, zdroj: osov.cz

KOMPOZIČNÍ ANALÝZA KRAJINY

..... Kompoziční osy

● Kulturní, umělecké a ostatní zábavní a rekreační služby

Obrázek č. 54: Zámek Osov, zdroj: google.cz/obrázky

Obrázek č. 55: Kostel v Osově, zdroj: google.cz/obrázky

Území charakteru barokní urbanizované krajiny s klasicistními úpravami představuje příklad historické kulturní krajiny prostoupené panskými sídly, alejemi, dvory (na mapě značeny MH), parky a bažantnicemi. Tímto poměrně pravidelně členěným územím se táhne osa významných krajinářských úprav od Skřípelle přes Osova a Nové Dvory k Všeradicím, tvořená parkem v Osově a navazujícími osami alejí, bažantnicí u Nových Dvorů, lesoparkem Kluk, obcí Všeradice se zbytkem panské zahrady a bažantnicí u Všeradic. Nejvýrazněji se zde uplatňuje hlavní alej Osov – Skřípel (vyznačena silnou čarou). Většina z těchto krajinných úprav je dodnes dochována a v současnosti chráněna v rámci krajinné památkové zóny Osovsko. (Kupka 2010)

Obrázek č. 56: kompoziční analýza krajiny, zdroj: cuzk.cz, úprava autora

SOUČASNÁ KOMPOZICE KRAJINY

..... Kompoziční osy

● Kulturní, umělecké a ostatní zábavní a rekreační služby

Obrázek č. 57: současná kompozice krajiny, zdroj: cuzk.cz, úprava autora

V letech 2008 a 2009 bylo provedeno preventivní vyhodnocení krajinného rázu Středočeského kraje.77 V rámci identifikace a klasifikace znaků kulturní a historické charakteristiky bylo v řešeném území nalezeno několik lokalit, které můžeme nazvat komponovanou kulturní krajinou, krajinářskou kompozicí či místem se zřetelně dochovanými historickými stopami vývoje krajiny. Jedná se o více či méně rozsáhlé segmenty krajiny, ve kterých se navzdory velkým změnám v agrární krajině z doby socialistické zemědělské velkovýroby zachovaly zřetelné stopy kultivace krajiny, ovlivňující její obraz a dílčí scénérie a spoluvytvářející tak její rázovitost a kulturní identitu.

Jedná se o komponované úpravy vázané na zámecké parky, zámecké areály, hospodářské dvory nebo kostely, tak i o celky kultivované zemědělské krajiny s hospodářskými dvory a vesnicemi, kde hrají významnou roli vegetační součásti krajinných úprav – soustavy alejí, bažantnice a obory. (Kupka 2010)

Jak již bylo naznačeno v předešlé mapě, spousta kompozičních záměrů a hodnotných prvků byla v krajině Oosvska zachována dodnes a jsou velmi dobře patrné. Nejdominantnějším prvkem je mohutná Skřipelská alej a samozřejmě rozlehlý zámecký park. V krajině jsou dobře čitelné kompoziční osy a výhledy do krajiny.

Obrázek č. 58: Skřipelská alej, zdroj: google.cz/obrázky

Obrázek č. 59: Švédské šance u Skřiple, zdroj: google.cz/obrázky

Pro zvolení správné metodiky kompozičního rozboru byla použita odborná literatura, ze které bylo v rámci metodiky čerpáno. (Weber 2016)

KOMPOZIČNÍ ANALÝZA KRAJINY-1840

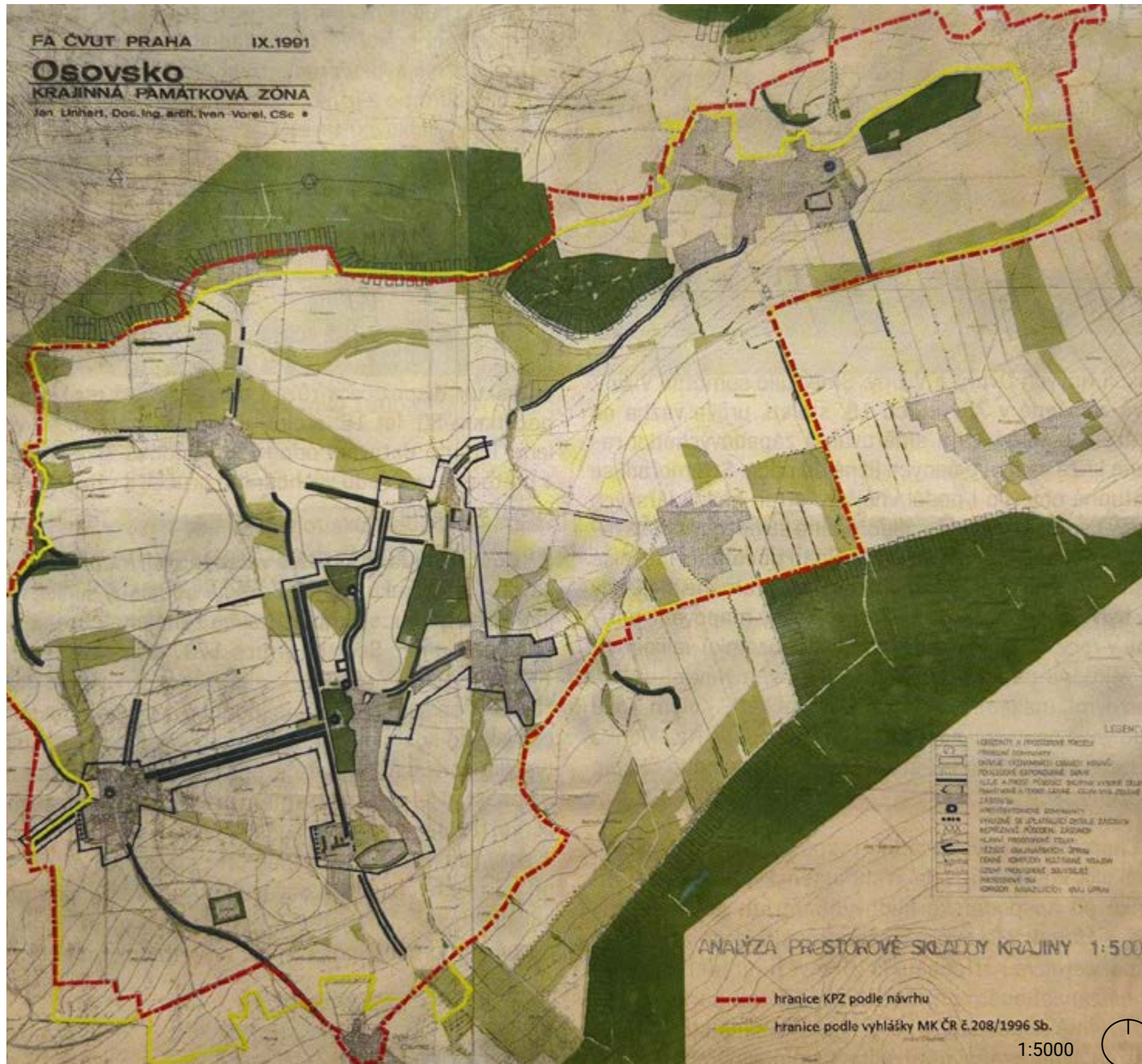
- Lesy, obory
- Louky, pastviny, remízky
- Voda

V této analýze jsou zaznačené prvky plošně. Zaznačeny jsou tu nejrozsáhlejší plochy lesů, tedy Brdy. Následně pak louky, pastviny a rozptýlená zeleň. Nakonec pak nejmenšími plochami zvýrazněné vodní plochy, ať už rybníky či vodní toky.

Obrázek č. 60: kompoziční analýza krajiny 1840, zdroj: NPÚ

KOMPOZIČNÍ ANALÝZA KRAJINY-1991

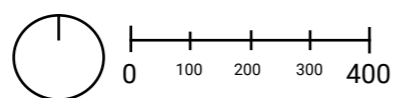

Mapa krajinné památkové zony Osovsko. Hranice navržené KPZ vyznačeny čerchovaně červeně a hranice skutečně vyhlášené KPZ žlutě. Modrými čarami zdůrazněny cesty s alejemi s důrazem na hlavní kompoziční osy. (Berková 2017)

Obrázek č. 61: kompoziční analýza krajiny 1991, zdroj: Berková, Hořovicko, 2017

KOMPOZIČNÍ ANALÝZA KRAJINY-1993

- Důležité kompoziční osy v krajině, aleje
- Historické prvky komponované krajiny
- Významná historická sídla, usedlosti, budovy
- Vyznačené území krajinné památkové zony Osovsko

Obrázek č. 62: kompoziční analýza krajiny 1993, zdroj: NPÚ

I v této analýze byly vyznačeny kompoziční osy, které protínají řešené území. Některé jsou zdůrazněny alejemi, některé jsou pouze pohledové. Dále zde byly zaznačeny významné prvky a historická sídla, která dělají krajinu výjimečnou. To vše zaznačeno ve zvýrazněném území krajinné památkové zony.

MULLEROVA MAPA- 1720

Obrázek č. 63: Mullerova mapa 1720, zdroj: cuzk.cz

Z mapy můžeme vyčíst

- pravidelné rozložení historických venkovských sídel uvnitř rovinaté zemědělské krajiny na úpatí zalesněných svahů Hřebenů
- stav sídelní struktury na počátku 18. století (např. dosud nezaložená sídla) vč. samostatně stojících objektů (zájezdní hostinec Vižina)
- charakter sídel vč. významných staveb (město, ves s kostelem, ves se zámek, ves s kostelem a se zámek, ves bez kostela)
- výrazná krajinná osa osovské (skřipelské) aleje mezi Osovem a Skřipelí

(Kupka & Hronovská 2013)

I. VOJENSKÉ MAPOVÁNÍ- 1780

Obrázek č. 64: I. vojenské mapování 1780, zdroj: cuzk.cz

Z mapy můžeme vyčíst:

- celkový charakter intenzivně využívané zemědělské krajiny s poli, v nivách s loukami, na svazích Hřebenů a Housiny s lesy
- pravidelné rozložení venkovských sídel (historická sídelní struktura)
- přibližně zachycené vedení cest spojujících sídla mezi sebou a se zemědělským zázemím
- přibližná urbanistická struktura a velikost sídel na konci 18. století
- významné stavby v krajině a sídlech (kostely, panské dvory, mlýny, vybrané kaple, hájovny)
- výrazná krajinná osa osovské (skřipelské) aleje mezi Osovem a Skřipelí
- historické krajinářské úpravy (rybníky v sídlech a krajině, tzv. švédské šance)

(Kupka & Hronovská 2013)

II. VOJENSKÉ MAPOVÁNÍ- 1806

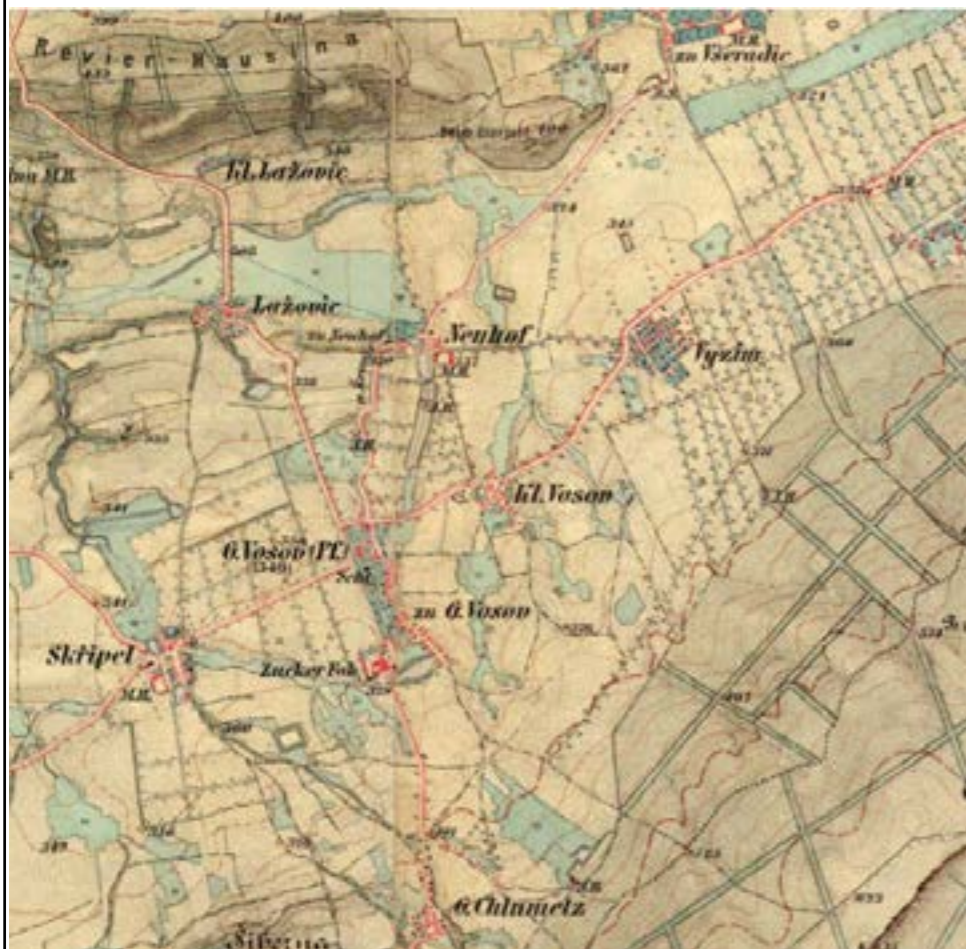
Obrázek č. 65: II. vojenské mapování 1806, zdroj: cuzk.cz

Z mapy můžeme vyčíst:

- celkový charakter intenzivně využívané zemědělské krajiny s poli, v nivách s loukami, na svazích Hřebenů a Housiny s lesy
- pravidelné rozložení venkovských sídel (historická sídelní struktura)
- zřetelně zachycená urbanistická struktura venkovských sídel v 1. polovině 19. století
- vedení cest spojujících sídla mezi sebou a se zemědělským zázemím s řadami alejí a stromořadí vč. výrazné osy osovské (skřipelské aleje) mezi Osovem a Skřipelí
- významné stavby v krajině a sídlech (kostely, zámky – Schloss, dvory – MH, mlýny – MM, myslivny – JH, hájovny – Heger, špýchar, drobné sakrální objekty)
- historické krajinářské úpravy (rybníky v sídlech a krajině, bažantnice, lesopark Kluk se strukturou cest, zámecké parky, remízy, tzv. švédské šance)

(Kupka & Hronovská 2013)

III. VOJESNKÉ MAPOVÁNÍ- 1870

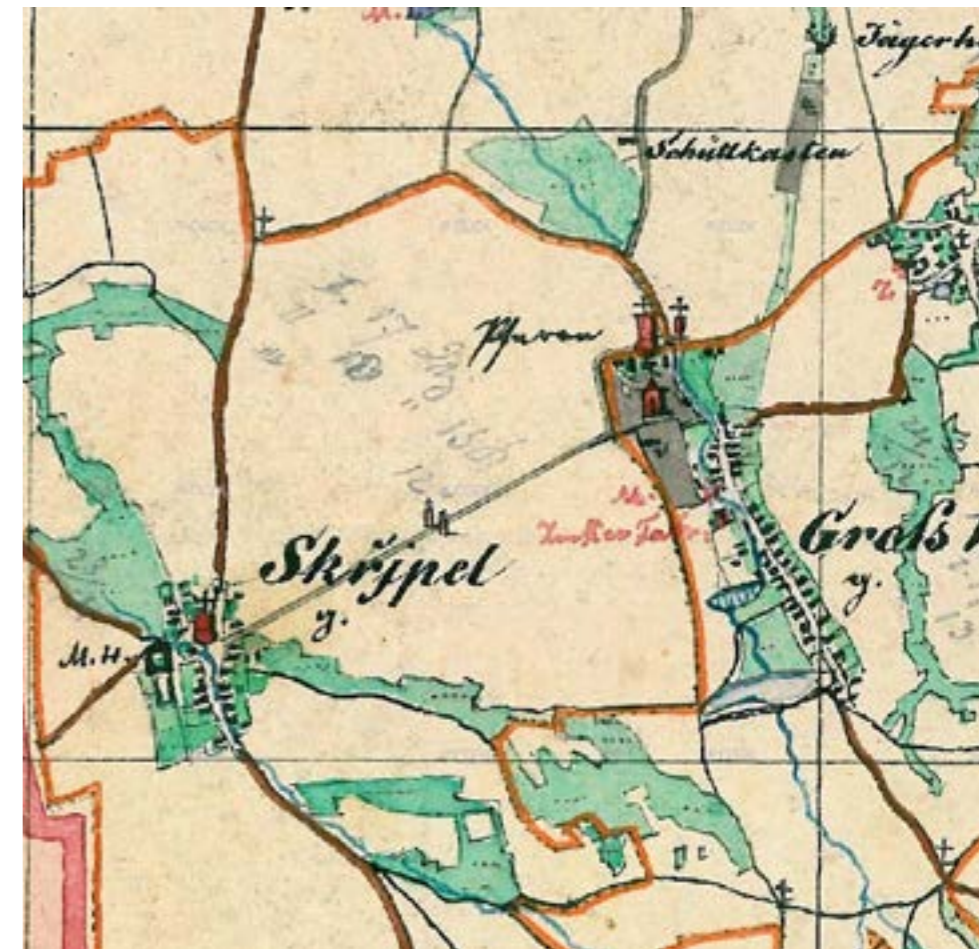
Obrázek č. 66: III. vojenské mapování 1870, zdroj: cuzk.cz

STABILNÍ KATASTR- 19. STOLETÍ

Obrázek č. 67: stabilní katastr 19. století, zdroj: cuzk.cz

MAPA KULTUR STABILNÍHO KATASTRU

Obrázek č. 68 mapa kultur stabilního katastru, zdroj: cuzk.cz

Z mapy můžeme vyčíst:

- celkový charakter intenzivně využívané zemědělské krajiny s poli, loukami v nivách, na svazích s lesy a především oproti předchozímu období s rozsáhlými plochami sadů
- pravidelné rozložení venkovských sídel (historická sídelní struktura)
- zřetelně zachycená urbanistická struktura venkovských sídel v 2. polovině 19. století
- vedení a hierarchie cest spojujících sídla mezi sebou a se zemědělským zázemím s řadami alejí a stromořadí vč. výrazné osy osovské (skřipelské aleje) mezi Osovem a Skřipelí
- významné stavby v krajině a sídlech (kostely, zámky – Schl., dvory – M.H., myslivny – J.H., cukrovaru – Zucker Fab., drobné sakrální objekty)
- historické krajinářské úpravy (rybníky v sídlech a krajině, bažantnice, lesopark Kluk s gloriem, zámecké parky, remízy, tzv. švédské šance) (Kupka & Hronovská 2013)

Mapa je velmi podrobná a tak – na úrovni jednotlivých stavebních objektů – doplňuje předchozí analýzy (především druhé vojenské mapování, které zachycuje krajinu ve stejném časovém období). Na tomto výřezu je zřetelná struktura zámeckého parku v Osově, rozmístění jednotlivých významných budov (zámek, vinopalna), urbanistická struktura vsi i rozložení cest vybíhajících z Osova a doplněných alejemi. Nejvýznamnější krajinná osa osovské (skřipelské) aleje i dominantna kostela Narození sv. Jana Křtitele leží na sousedním katastru obce Skřipel. (Kupka & Hronovská 2013)

Mapa kultur je součástí vceňovacího operátu stabilního katastru, zachycuje v přibližném plošný rozsah jednotlivých existujících kultur v Čechách v rozpětí let 1837-1844. Barevně jsou rozlišeny pole (bíle), pastviny, louky a zahrady (zeleně v různé sytosti), vinice a chmelnice (růžově s odlišením značkou), lesy (šedě). Dále obsahuje vyznačení bonitních tříd v rozsahu I-IV. Detailně je znázorněn průběh hranic katastrálních obcí (tečkované černě se žlutou lemovkou), krajských (tehdejších 16 krajů, červeně), zemských (zeleně a žlutě) a dominií (karmínově). Dalším obsahem jsou panské dvory, mlýny a jiné hospodářské objekty jako papírny, cihelny apod. a také některé hrady. Výškopis na mapě chybí s výjimkami výrazných vrcholů nebo jiných terénních útvarů, kde se uplatňuje primitivní šrafování. (cuzk.cz 2024)

INDIKAČNÍ SKICA

Obrázek č. 69: indikační skica, zdroj: cuzk.cz

Indikační skica, též indikační skizza, také označovaná jako příruční mapa, německy pak Indikationsskizze, je jedním z produktů mapování stabilního katastru. Jedná se o zběžnou kopii originální mapy.

Jedná se o skici, které bylo třeba vyhotovit znovu, např. z důvodu úpravy katastrálních hranic, zakreslení nových objektů nebo dalších změn, které během uplynulých let nastaly. (cs.wikipedia.org 2024)

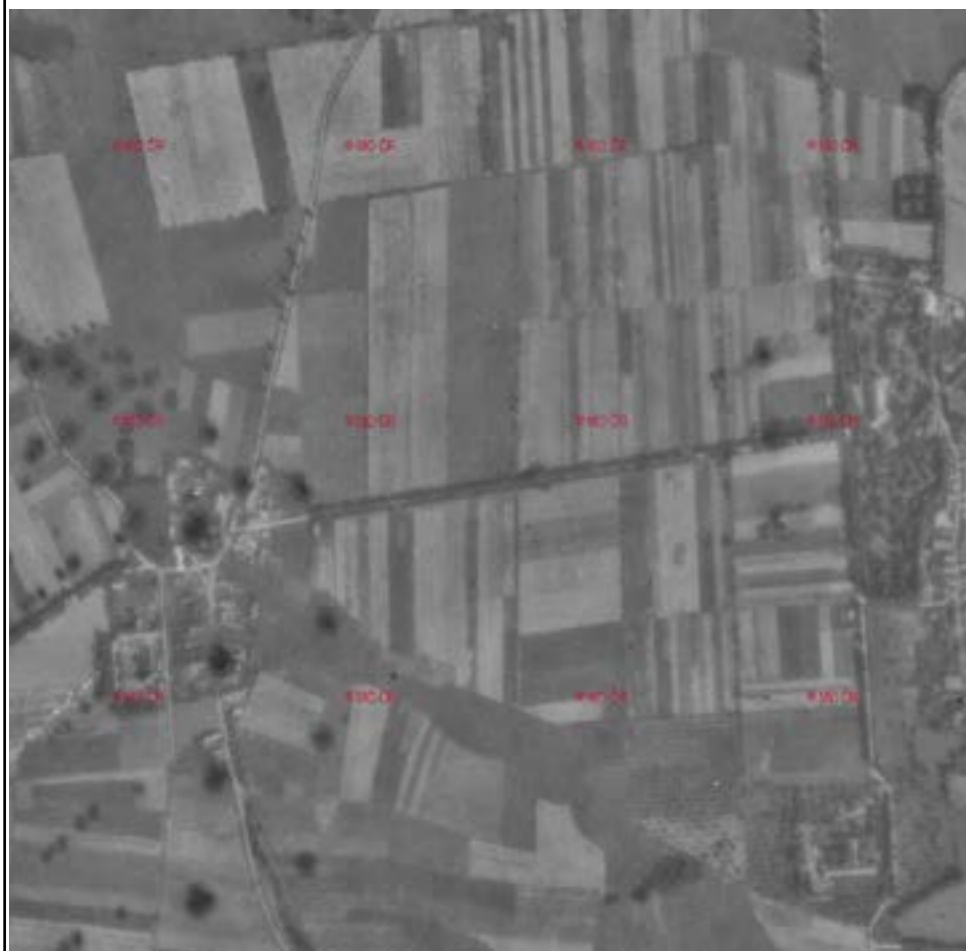
CÍSAŘSKÉ OTISKY- 1830

Obrázek č. 70: císařské otisky 1830, zdroj: cuzk.cz

Barevné rastrové kopie tzv. císařských povinných otisků map stabilního katastru Čech. Jedná se o mapy z let 1826-1843, původně určené k archivaci v Centrálním archivu pozemkového katastru ve Vídni, odkud byly po vzniku Československé republiky v rámci archivní rozluky předány do Prahy. Na rozdíl od tzv. originálních map stabilního katastru zachycují původní stav krajiny bez dodatečného zákresu pozdějších změn. Dodnes patří ze strany badatelů k nejžádanějším a nejvyužívanějším archiváliím ÚAZK. (cuzk.cz 2024)

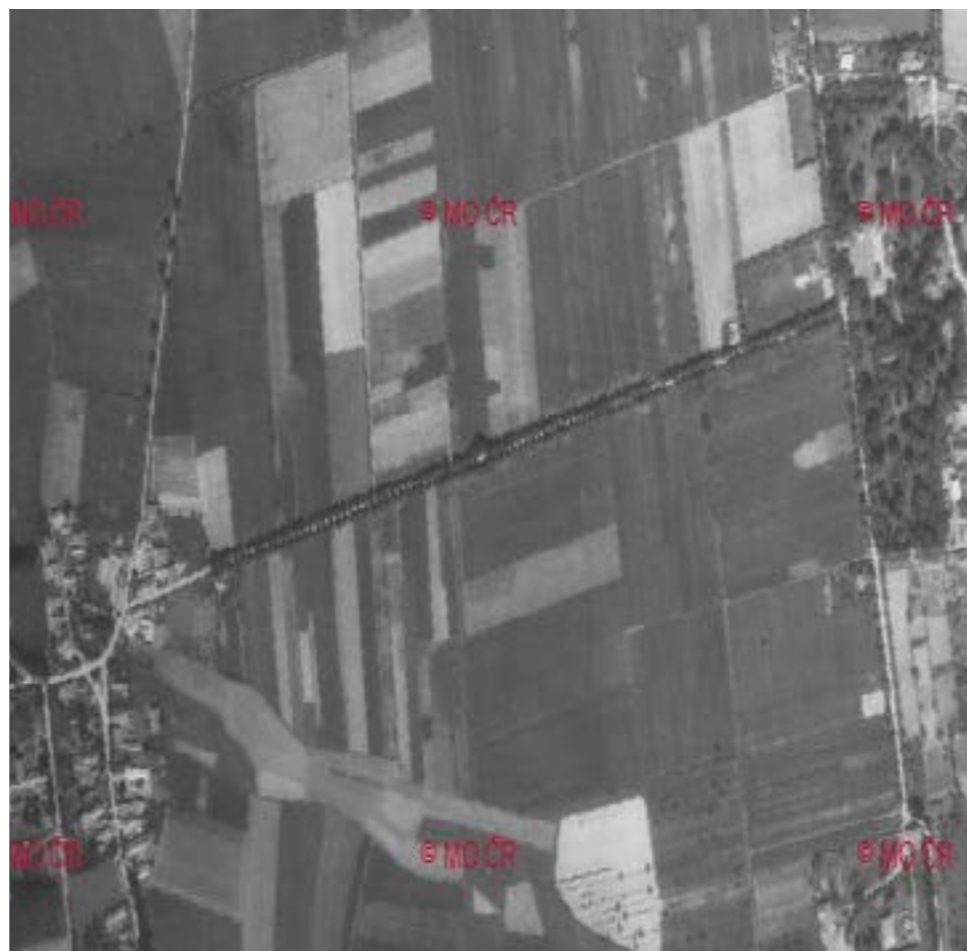
1938

Obrázek č. 71: ortofoto mapa 1938, zdroj: cuzk.cz

Na první pohled lze z mapy vyčíst pole rozdělena do malých ploch, což bylo typické pro zemědělství před nástupem Komunistů. Krajina je na první pohled rozmanitá a členitá. Vidíme zde Skřipelskou alej navazující na zámecký park, který je udržovaný a není nijak zanedbaný. Dole vpravo na snímku si můžeme povšimnout nejspíše nějakého sadu, který zde kdysi býval.

1951

Obrázek č. 72: ortofoto mapa 1951, zdroj: cuzk.cz

V tomto roce již dochází k neptarnému zcelování polí, ale ještě není tak zásadní, to přijde bohužel až v letech následujících. Opět zde velmi dominantní Skřipelská alej. V zámeckém parku se téměř nic neměnní, pouze možná objem korun dřevin, které zde jsou, ale to je pouze odhad. Sad vypadá stále funkční, ale opět se z důvodu špatné čitelnosti jedná o odhad.

1997

Obrázek č. 73: ortofoto mapa 1997, zdroj: cuzk.cz

Zde již vidíme zcelení polí ve velké míře, z toho důvodu byla zřejmě dosazena rozptýlená zeleň, kterou je na snímku možné zachytit. Zámecký park je již zarostlý a vypadá neudržovaně, což by odpovídalo i historickým pramenům, které nám říkají, že bylo udržováno pouze bezprostřední okolí zámku. Sad na jihu je již plně zaniklý a nahradil ho jakýsi průmyslový areál. Obec Skřipel se rozrostla nepatrně o pár nových domů na východní straně.

2019

Obrázek č. 74: ortofoto mapa 2019, zdroj: cuzk.cz

Rozptýlená zeleň je již vzrostlá a pole zůstaly ve velkých plochách zachovalé. Pak je ještě více zarostlý a zanedbaný. Skřipel se opět nepatrně rozrostla o pás domů, Osov naopak zůstává stejný. Skřipelská alej stále dominuje.

SOUČASNOST

Obrázek č. 75: ortofoto mapa současnosti, zdroj: mapy.cz

Zámecký park je mírně pročištěn, jelikož zde již proběhla rekonstrukce a výstavba podzemních garáží. Tyto zásahy s sebou nesly i kácení v blízkosti samotného zámku, proto je na mapě okolí zámku mírně vzdušnější. Jinak je park stále velmi hustě zarostlý. Skřipel se rozrůstá opět na východní straně. jiné změny zde vidět nejsou.

Scénérie v zámeckém parku

Fotografie ze zámeckého parku s mobiliářem, který sloužil zřejmě k odpočinku a nějaké nejspíš odpolední kávě. Stín stromu krásně posloužil příjemnému letnímu posezení. Bohužel není známo, kde zhruba se mohl snímek v parku pořídit.

před rokem 1932

Více detailní pohled na zámek a do čestného dvora. Hlavní rozdíl oproti současnému stavu je, že zde stále není terénní úprava čestného dvora do terasy se schody a tím pádem ani opěrné zídky zhruba v polovině parteru. Tedy park i zámek byly v této části v jedné terénní úrovni. Nejsou zde ani pilony, které byly přidány až po úpravě zámku.

Scénérie v zámeckém parku

Pohled do zámeckého parku a menšího dřevěného altánku, bohužel není známo, odkud tato fotografie pochází a kde tento altán mohl zhruba býti.

před rokem 1932

Pohled na zadní stranu zámku, kde ještě stále není přistavěn balkon s terasou. V pohledu pak parter a listnaté stromy.

před rokem 1932

Pohled přes nyní zasypanou fontánu na boční stranu zámku směrem do čestného dvora. Strom na snímku již bohužel není součástí parku. Na snímku jsou patrné treláže na fasádě zámku a původní boční vchod.

před rokem 1932

Pohled na zadní stranu zámku a parter před ním. Parter zdobí stříhané keře pravidelného tvaru a domnívám se, že byl upraven i terénní modelací.

po roce 1932

Zde už je čestný dvůr zvednut o terasu a schody oproti parteru a ten je zabrzděn opěrnými zídkami. Na terase se tyčí dva ozdobné pilony.

po roce 1932

V této části byly odstraněny treláže z fasády zámku a byly probourány loubí v bočních křídlech zámku. Tím byly zřízeny nové vstupy na novou terasu.

po roce 1932

Pohled na parter a dva dominantní pilony v terase.

po roce 1932

Na zadní straně zámku byl přistavěn balkonek s terasou a parter byl odstraněn úplně. I zde došlo k terénní modelaci, prostor zde před zámekem byl zcela zarovnan, tudíž musely být zřízeny opěrné zídky na jeho obou rozích, aby se měl terén o co zachytit. Treláže zde zůstaly.

po roce 1932

Zde detailní pohled na nový balkon a vzadu si můžeme povšimnou již zmíněné jedné zídky.

po roce 1932

Téměř identický pohled na boční stranu zámku, jako před rokem 1932. Zřejmě se zde nechala tráva více vysoká a možná se jedná o luční chrakter. Před rokem 1932 zde byl klasický trávník. V porostu je mírně viditelná fontána.

04 ZHODNOCENÍ PODKLADOVÝCH ÚDAJŮ

pohled na kostel, v pozadí je vidět zámek- 1922

Pohled z polí u Osova, který zachycuje především kostel, ale i zámek v pozadí.

Zámek Osovský

Pod tímto obrázkem se bohužel nachází jen „Zámek Osovský“, ale jelikož je kresba velmi podobná té následující, zřejmě se bude též jednat o dobu Schwarzenberků.

kostel narození sv. Jana Křtitele

Zimní pohled na osovský kostel.

zámek za Schwarzenberků

Pod touto kresbou se nachází napi „Zámek kníže Schwarzenberka v Oosvě“. Jedná se tedy patrně o roky 1840-1924.

pivovar v Osově

Kresba zámeckého osovského pivovaru nám alespoň trochu přibližuje, jak pivovar vypadal a že byl opravdu součástí zámeckého areálu.

zámek po roce 1932

Tato kresba byla nedatována, ale jelikož se na ní zobrazují dva pilony, určitě se jedná o kresbu po roce 1932, kdy zámek prošel změnami za majitele Václava Palivce.

Obrázek č. 88-93: historické skici, zdroj: osov.cz

Hlavní vstupní chodba po roce 1932

Přízemí, vstupní hala č. 018B, arkáda v jižní stěně, nedatováno (po roce 1932). Rytina na nosném sloupu - Václav Palivec 1932.

Hlavní ústřední schodiště po roce 1932

Hlavní přístupové schodiště, bohužel není znám datum pořízení fotografie.

I. patro- střední chodva po roce 1932

I. patro, střední chodba č. 115, průhled k severu, nedatováno. I. patro, jižní chodba č. 104, průhled k jihu, nedatováno.

I. patro- knihovna/pracovna po roce 1932

I. patro, salon – pracovna č. 113, nedatováno (po roce 1932). Na fotografii jsou kamna, která jsou zachycena i ve vlastní fotodokumentaci, jsou tedy stále na svém místě na zámku. Též je stále funkční lodžie s elektrickými roletami.

I.patro- salon po roce 1932

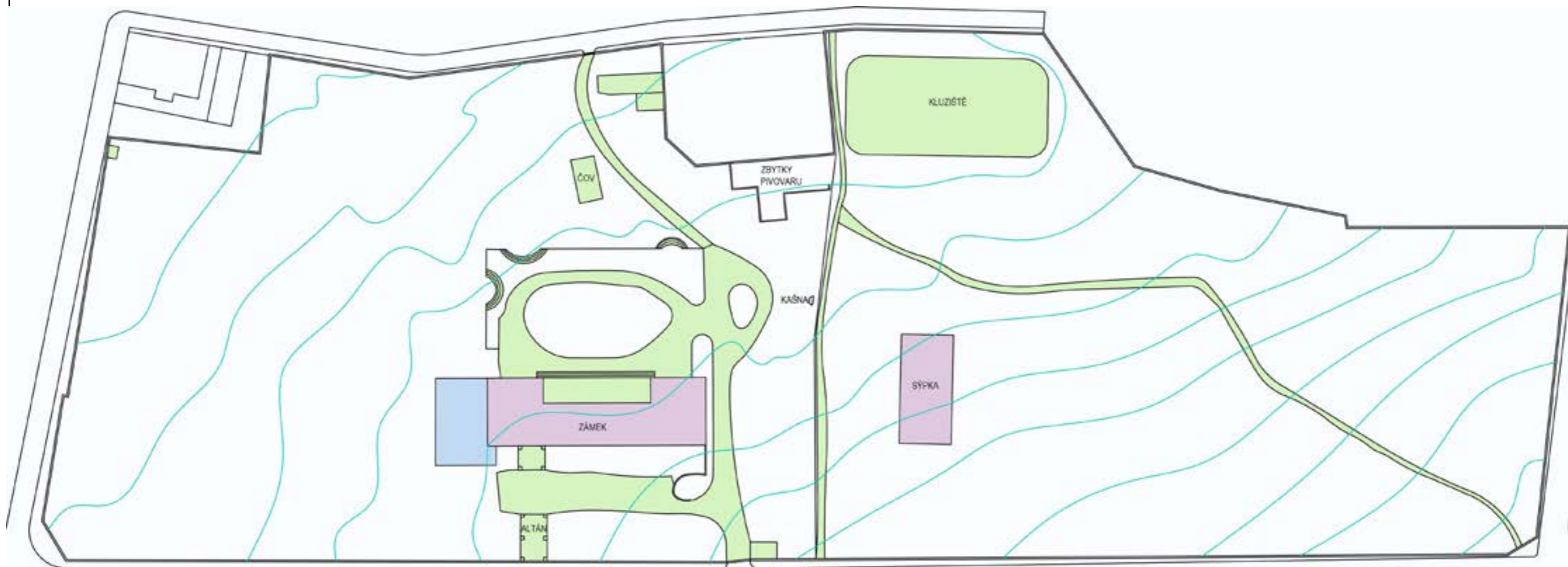

I. patro, místnost č. 107, nedatováno. Na fotografii jsou patrná kamna, která se dochovala a nyní jsou na zámku svázána ocelovými pásy.

po roce 1932

Historická fotografie ještě zachovalého pivopvaru, který je součástí zámeckého parku. Dnes je z něj bohužel zřícenina a díky zasypanému podzemí nebyl možný provést ani stavebně historický průzkum.

Obrázek č. 100: Současný stav, zdroj: autor práce

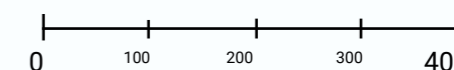
LEGENDA

- ~ Stávající stav
- ~ Vrstevnice
- Původní objekty
- Přestavby 20. století
- Přestavby 21. století
- podzemní garáže

V zámeckém areálu se nachází několik objektů z různých časových období. Nejstarší stavbou je zde špejchar a poté zámek a sbývalým pivovarem, z něj už zbyly bohužel jen rozvaliny.. Většina objektů pak pochází z 20. století, jako je například čistička odpadních vod, hospodářské budovy, altán, který byl přestavěn na garáž, balkon připojený k zámku nebo márnice, co později sloužila jako vrátnice. Márnice je pozůstatek z doby, kdy byl v zámku zřízen domov seniorů, takže i na situace úmrtí zde museli být vybaveni. Dále zpevněné plochy v

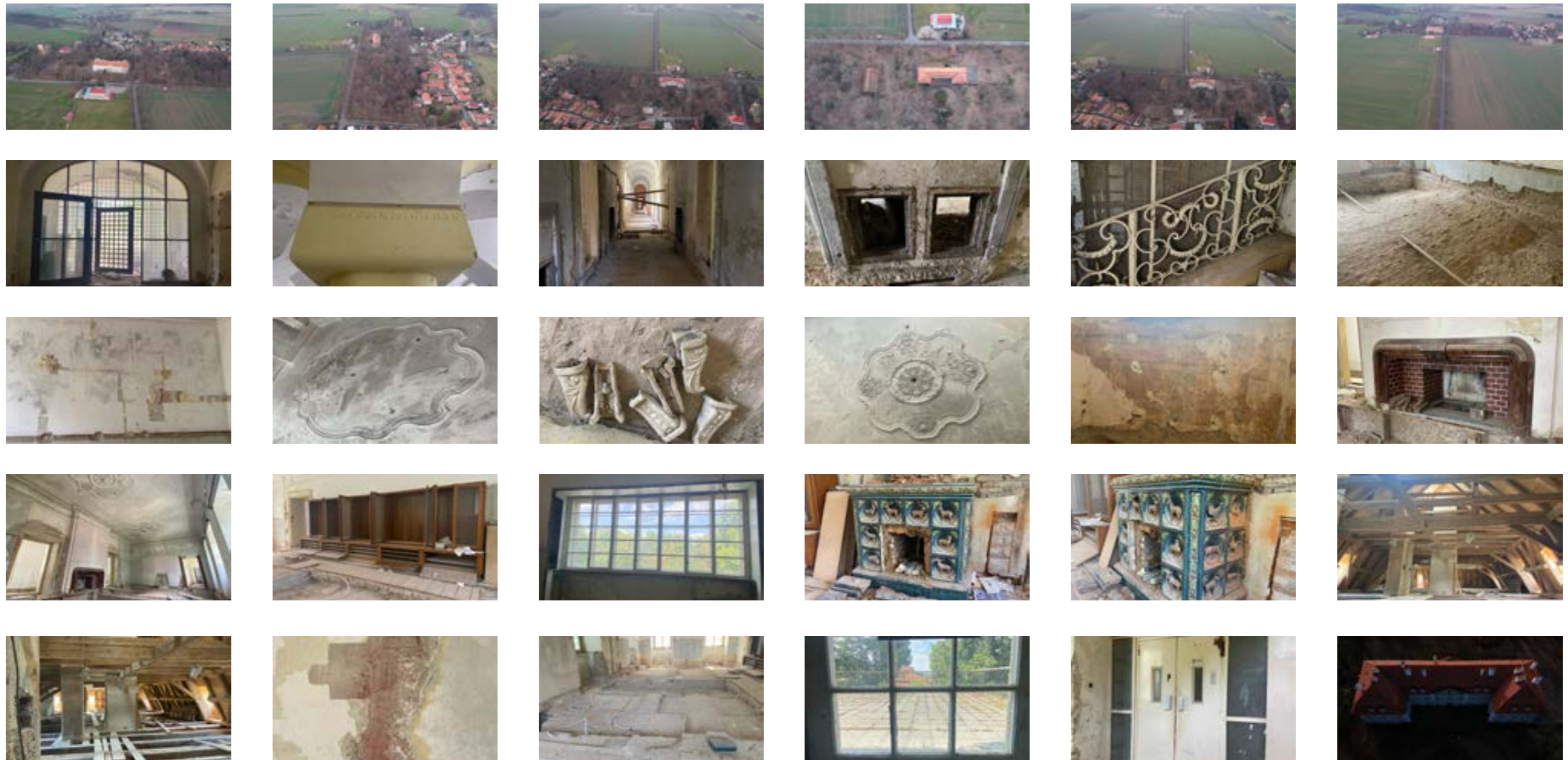
těsné blízkosti zámku, většinou se jedná o asfalt. Nejnovější přístavbou jsou na severní straně zbudované podzemní garáže s rozsáhlou terasou, která navazuje na zámek. V čestném dvoře je zvýšená terasa se schody a uprostřed parter, kde momentálně roste rozkladitý tis. Parter je zadržen opěrnými zídkami, ze kterých sestupují troje obloukové schody. Bohužel zde chybí cestní síť, tedy není kam se po nich dostat. Zhruba uprostřed parku se nachází z poloviny zasypaná barokní kašna, která je doporučena k rekonstrukci, stejně jako

nedaleký špejchar/sýpka. Zámecká zeď je bohužel v zoufalém stavu, na několika místech je probořena a z velké části je po obvodu nahrazena drátěným plotem. Na východní straně je umístěné kluziště- velká betonová plocha, která je víceméně zarostlá, stejně jako i zbytek parku, ve kterém se nachází spousta dřevin ve špatném stavu a ve velkém se zde rozmohl břechtan, který stavu bohužel nepomáhá. Celý park se svažuje od jižního cípu do druhého severního a celkové převýšení je 13 m, tedy 13 vrstevnic.

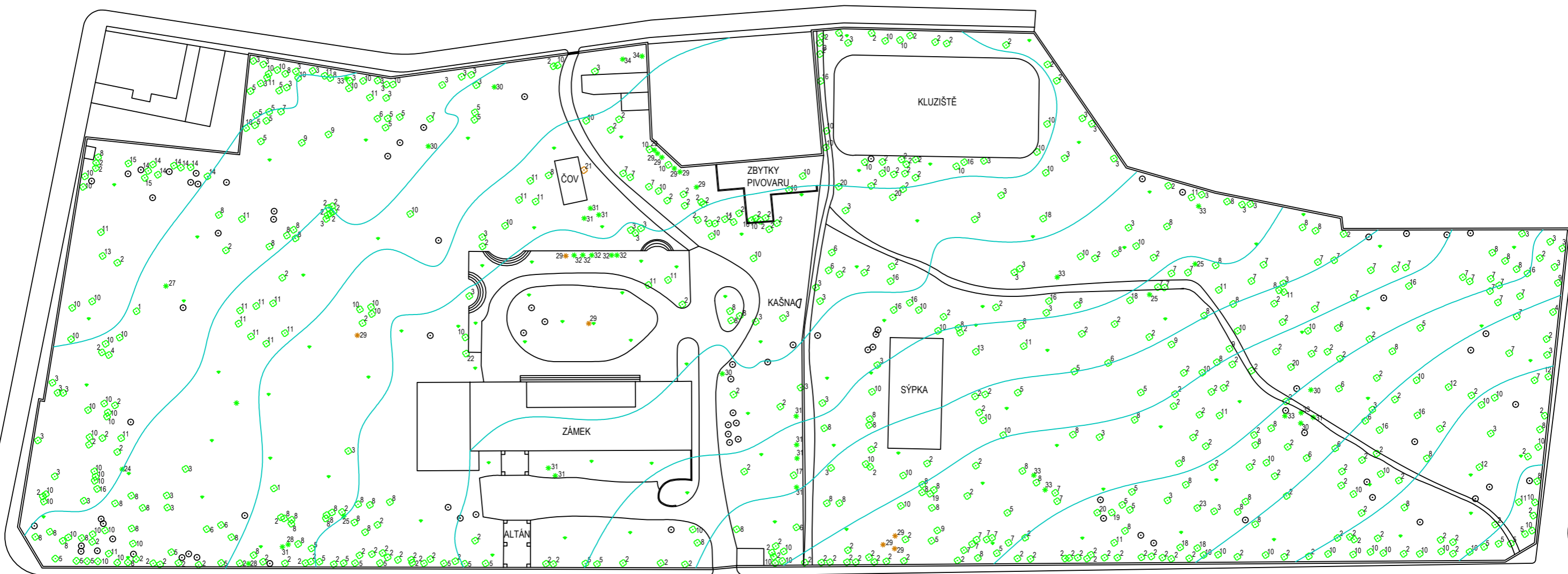
Obrázek č. 101-214: vlastní fotodokumentace, zdroj: autor práce

Zámecký park by nafocen ve dvou obdobích- v pozdním létě a v předjaří, aby byl patrný rozdíl mezi vzrostlou bujnou vegetací v letním aspektu a v předjaří, kdy vegetace ještě neměla listy a byl tedy umožněn lepší průhled celým parkem. Jsou zdokumentovány veškeré objekty nacházející se v areálu zámku, většina z nich je určena k odstranění, jelikož jsou zcela nevhodné, například čistička odpadních vod či bývalá márnice u vjezdu do areálu.

Dále byl zdokumentován interiér zámku, který byl již zcela vyklizen a vybourán. Prošel asanací, má novou střechu a fasádu. Některé pokoje byly odhaleny až na samotné klenby budovy a na několika místech byl proveden i restaurátorský průzkum v podobě analýz vrtev omítky. Najdeme zde ještě původní štukovou výzdobu i původní historická futra dveří. Zámek je tedy nyní zajištěn proti půdní spodní vlhkosti a též proti jakémukoliv zatékání.

Rekonstrukce je nyní po této konzervaci pozastavena a čeká se na další etapu, kterou bude právě dodělání zámku. Je zde ještě spousta zásadních změn, které zde proběhnou, například zřízení nového výtahu v nové části zámku a stržení toho starého. V další fázi dojde nejspíše na špejchar a v poslední řadě na samotný park.

DENDROLOGICKÝ PŘEHLED ZÁMECKÉHO PARKU

Obrázek č. 215: dendrologický přehled, zdroj: autor práce

LEGENDA

○ Pařez	1 - ořešák královský	13 - jilm vaz	25 - zerav obrovský
◇ Listnaté stromy	2 - javor mléč	14 - bříza bělokora	26 - cypřišek lawsonův
★ Jehličnaté stromy	3 - javor klen	15 - bříza pýřitá	27 - jinan dvoulaločný
◇ Listnaté keře	4 - javor babyka	16 - líska turecká	28 - jedle
★ Jehličnaté keře	5 - dub letní	17 - jeřáb ptačí	29 - tis červený
• Zatravněná plocha	6 - dub červený	18 - buk lesní	30 - borovice vejmutovka
	7 - habr obecný	19 - třešeň ptačí	31 - smrk ztepilý
	8 - lípa srdčitá	20 - střešča obecná	32 - smrk pichlavý
	9 - lípa velkolistá	21 - kalina vrásčitolistá	33 - douglaska tisolitá
	10 - jasan ztepilý	22 - olše lepkavá	34 - zerav západní
	11 - jírovec maďal	23 - štědřenec odvislý	
	12 - trnovník akát	24 - zeravec východní	

STÁVAJÍCÍ STAV DŘEVIN

Obrázek č. 216-223 vlastní fotodokumentace, zdroj: autor práce

PŘEHLED STÁVAJÍCÍHO SORTIMENTU VE FOTOGRAFIÍCH

01

02

03

04

05

06

07

08

09

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

Obrázek č. 224-257: sortiment dřevin, zdroj: google.cz/obrázky

Dřeviny v parku jsou ve velmi špatném stavu a jsou hojně sužovány *Hedera helix*. Je nutné jejich radikální pročištění a to nejen kvůli špatnému stavu, ale také kvůli hustotě, která je příčinou zánikání velmi hodnotných kompozičních prvků. Vzhledem k novému návrhu je též zapotřebí upravit dřeviny, aby byl návrh možný provést. Z tohoto důvodu byl proveden dendrologický přehled pro lepší uchopení kompozice a přehlednost již vysazeného sortimentu. Z něho vyplývá, že v parku převládají listnaté dřeviny.

SWOT ANALÝZA

S

- vzrostlé dřeviny
- památná alej
- krajinná památková zóna
- barokní komponovaná krajina
- již probíhající rekonstrukce a zájem majitele o záchranu zámku

W

- neudržované porosty
- nedostatek světla v prostoru
- nedostatek pobytových ploch
- chátrající areál zámku
- místo vybízející k pobytu vandalů
- místo není stále obydleno

O

- návaznost na barokní krajinu
- obnovení silné historie
- vytvoření nového místa pro kulturní zážitky a setkávání
- posílení prestiže obce
- navázat na okolní obce

T

- nedostatečné zachycení historického odkazu
- necitelné uchopení návrhu
- nadměrná údržba a znemožnění se o park starat
- finanční náročnost
- nefunkční prostor

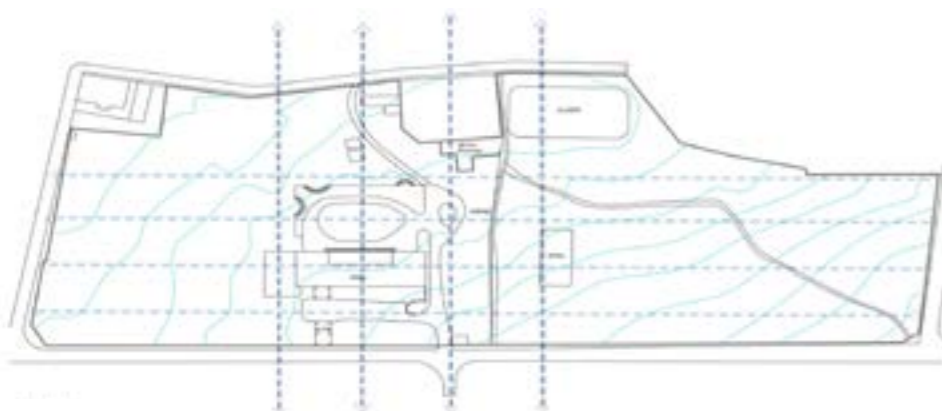

NÁVRHOVÁ ČÁST

05

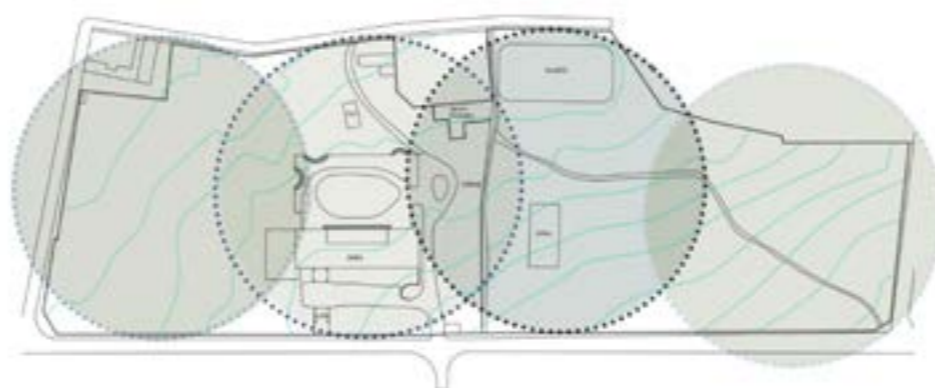
KONCEPČNÍ ŘEŠENÍ A INSPIRACE

Vyznačené kompoziční osy

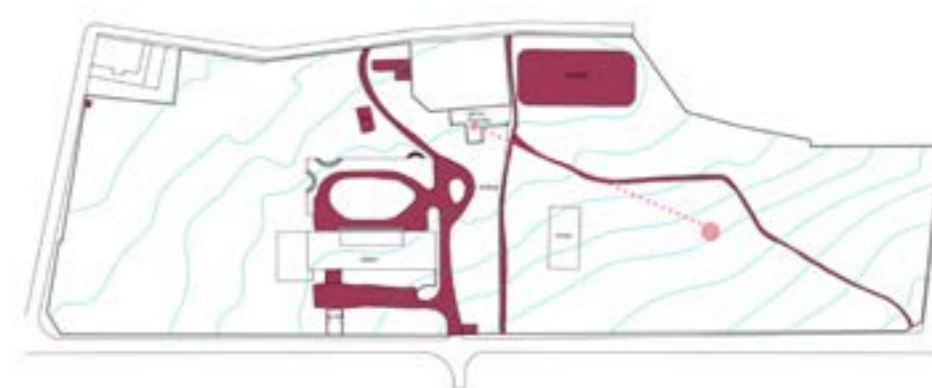
V první řadě jsem si vyznačila osy, které vždy udávaly nějaké významné prvky- příčné osy byly dány zámek, Skřípelskou alejí, špejcharem a novou terasou. Horizontální pak opěrnými zdmi, předním parterem, zámek a zadním parterem.

Rozdělení území na čtyři zony

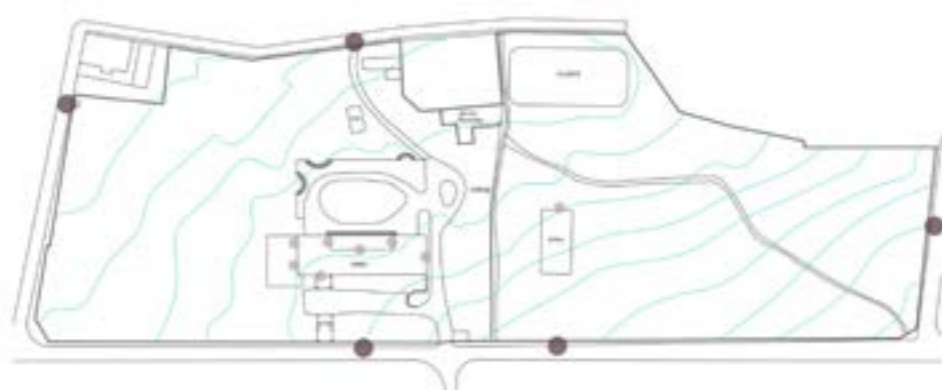
Dále jsem si území rozdělila do čtyř zón- hlavní část v okolí zámku, která je formálního charakteru, druhá na severní straně, která je vycházková a pro soukromé účely majitele, dále zóna v okolí špejcharu, která bude centrem kulturního dění a bude veřejná a poslední zóna obory, která bude zcela neformální, rozvolněná a těž přístupná veřejnosti.

Bourání/rehabilitace

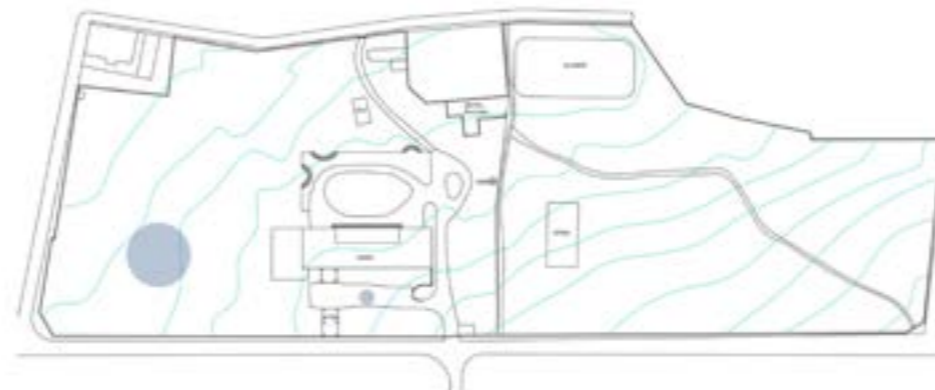
Ve třetí fázi konceptu jsem si vyšrafovala plochy určené k bourání, které byly v kompozici zcela nevhodné. Tečkovaná čára pak ukazuje směr přesunutí torza zbytků pivovaru do místa obory, kde bude materiál použit na výstavbu nových laviček ve tvaru obvodu půdorysu právě zmíněného pivovaru. Vznikne zde historická připomínka, že pivovar zde kdysi existoval.

Vstupy do území

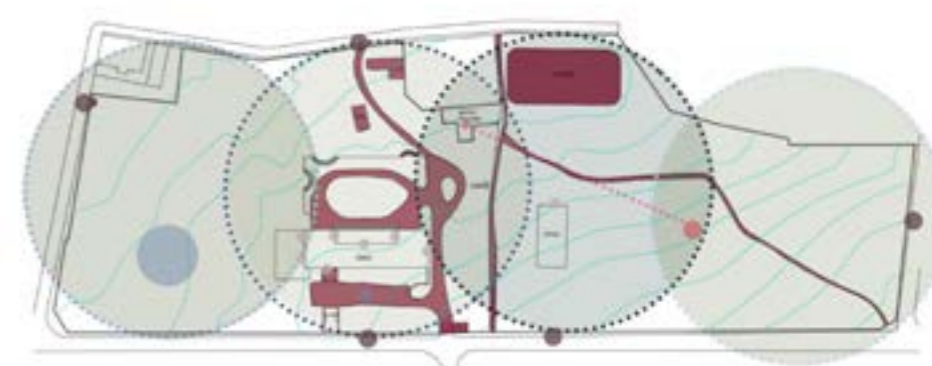
Dalším krokem bylo zpřístupnění území pomocí nových vstupů, jak do areálu zámku, tak i do zámku samotného. Na západní straně slouží vchod na ose zámku pro přístup zadního parteru a druhý na ode špejcharu pro obsluhu špejcharu. Na severu je vchod na ose vedlejšího kostela a naopak na jihu je přístup do obory. Hlavní brána je na východě. Ze zámku je přidán vchod z boční strany na jihu, kde i historicky býval. Zpřístupněna je i nová terasa.

Vodní prvky

V parku chyběla zcela nesporně voda, která zde opět dle historických pramenů bývala. Navrácena je v podobě rybníčku, který bude zámek na své hladině zrcadlit a z vyvýšené terasy na něj bude pěkný pohled. Dalším vodním prvkem jsou dvě fontány, kdy jedna je uprostřed parku a je původní, tedy došlo k rekonstrukci a druhá je nově navržena v rámci zadního parteru.

Celkový koncept

Celkový koncept tak zpřístupňuje řešené území pro okolí a umožňuje jeho prostupnost. Prvky budou vzájemně propojené cestní sítí z mlatového materiálu a výhledů a průhledů. Logická návaznost umístěných prvků pak vyplývá ze zonace zaznačené v zámeckém areálu a vyznačených kompozičních os. Koncept zahrnuje jak soukromé, tak veřejné sektory dle přání investora.

Zámecký park Slatiňany

Obrázek č. 265: Slatiňany, zdroj: google.cz/obrázky

- provedená rekonstrukce zámku Slatiňany mi byla inspirací pro můj navržený koncept a především pro citlivé uchopení problematiky

Zámecký park Lipová

Obrázek č. 266: Lipová, zdroj: google.cz/obrázky

- další zdařilou rekonstrukcí je zámecký park Lipová, kde došlo a stále dochází k velmi zdařilé obnově zámeckého areálu

Zámek Čechy pod Kosířem

Obrázek č. 267: Mapa České republiky, zdroj: google.cz/obrázky

- v Čechách pod Kosířem došlo již k úplně rekonstrukci včetně zámku, což je jednou i můj záměr pro zámecký areál v Osově

Zámek Krásný Dvůr

Obrázek č. 268: Krásný Dvůr, zdroj: google.cz/obrázky

- Krásný Dvůr je charakterem podobný zámek, jako ten v Osově
- zámek Horní Běřkovic mne inspiroval svým oválem v čestném dvoře

Zámek Bon Repos

Obrázek č. 269: Bon Repos, zdroj: google.cz/obrázky

- i zámek Bon Repos prošel rozsáhlou a malebnou rekonstrukcí, která proběhla vcelku nedávno
- zámek Lysá nad Labem mne inspiroval svým honosným kruhem cestní sítě v zadní části zámku, tato kompozice mne utvrdila, že to může fungovat

Zámek Karlštejn

Obrázek č. 270: zámek Karlštejn, zdroj: google.cz/obrázky

- zámek Karlštejn je opět charakterem blízkým zámku Osov a inspirací mi byl jeho minimalismus
- zámek Sychrov byl pro inspiraci co se týče polarity předního a zadního parteru, kdy hlavní vstup je do čestného dvora a za zády zámku se rozbývá zámecký park

Zámek Horní Běřkovic

Obrázek č. 271: Horní Běřkovic, zdroj: google.cz/obrázky

Zámek Lysá nad Labem

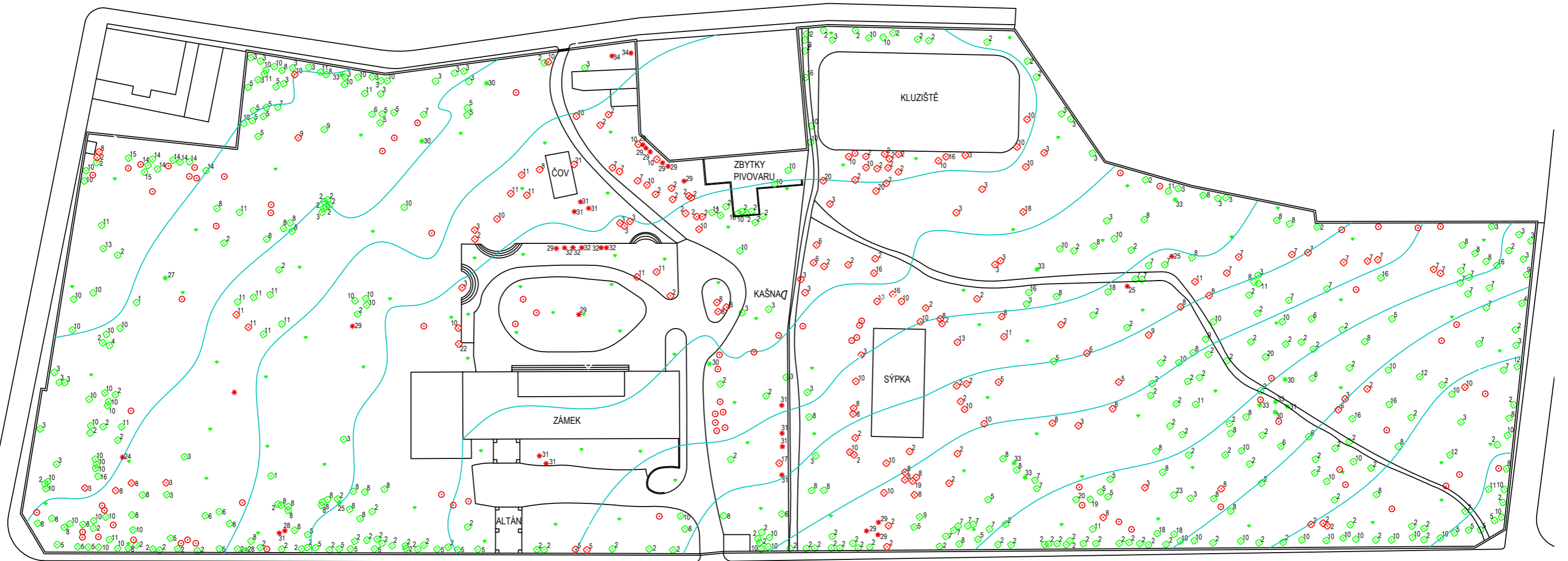
Obrázek č. 272: Lysá nad Labem, zdroj: google.cz/obrázky

Zámek Sychrov

Obrázek č. 273: Sychrov, zdroj: google.cz/obrázky

KÁCENÍ A VÝSADBY

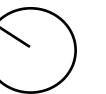
Obrázek č. 274: Kácení, zdroj: autor práce

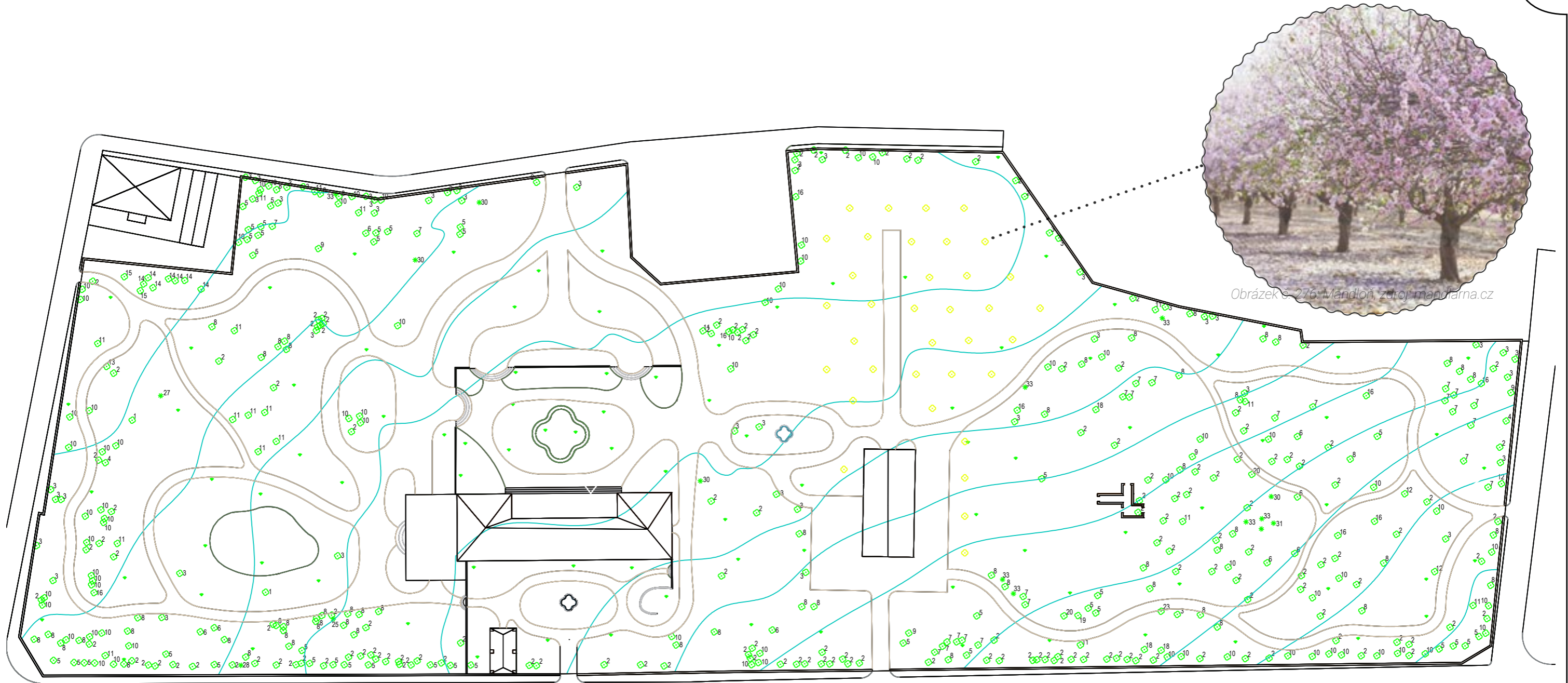
LEGENDA

- Pařezy určené k likvidaci
- ◇ Listnaté dřeviny k likvidaci
- * Jehličnaté dřeviny k likvidaci
- Zatravněná plocha

1 - ořešák královský	13 - jilm vaz	25 - zerav obrovský
2 - javor mlč	14 - bříza bělokorá	26 - cypřišek lawsonův
3 - javor klen	15 - bříza pýřitá	27 - jinan dvoulaločný
4 - javor babyka	16 - líska turecká	28 - jedle
5 - dub letní	17 - jeřáb ptačí	29 - tis červený
6 - dub červený	18 - buk lesní	30 - borovice vejmutovka
7 - habr obecný	19 - třešeň ptačí	31 - smrk ztepilý
8 - lípa srdčitá	20 - střemcha obecná	32 - smrk pichlavý
9 - lípa velkolistá	21 - kalina vrásčitolistá	33 - douglaska tisolistá
10 - jasan ztepilý	22 - olše lepkavá	34 - zerav západní
11 - jírovec maďal	23 - štědřenec odvislý	
12 - trnovník akát	24 - zeravec východní	

Z důvodu velmi špatného stavu velkého množství dřevin je v areálu navrženo celkem radikální kácení, bohužel je to vzhledem ke stávajícímu stavu zcela nezbytné. Dřeviny v parku jsou hojně sužovány *Hedera helix*. Je nutné jejich radikální pročištění a to nejen kvůli špatnému stavu, ale také kvůli hustotě, která je příčinou zanikání velmi hodnotných kompozičních prvků. Vzhledem k novému návrhu je též zapotřebí upravit dřeviny, aby byl návrh možný provést. Z kompozičního a estetického důvodu jsou například odstraněny všechny smrky a tisy. Naopak ponechávány jsou hodnotné dřeviny, jako například ojedinělý jinan dvoulaločný.

Obrázek č. 276: Mandloň, zdroj: mandlarna.cz

Obrázek č. 275: Výsadby, zdroj: autor práce

LEGENDA

- ◆ Listnaté dřeviny navrhované
- ◇ Původní ponechané dřeviny
- Zatravněná plocha

Listnaté dřeviny navrhované- sad:

- *Prunus amygdalus* 'Rakvická'
- vysazené ve trojsponu
- 35 kusů
- výsadbová výška OK 8-10 cm

V rámci výsadeb dřevin je zakládán nový sad, který zde podle historie byl a vnikne na místě nyní stávajícího kluziště. Bude zde nutné odstranit veškeré zbytky kluziště a obměnit zde půdu za úrodnější, též budou muset být díky vykopání základů kluziště vyrovnány terénní nerovnosti. Sad bude zakládán ve trojsponu, aby měly dřeviny dostatek životního prostoru a prosperovaly a po výsadbě budou zajištěny kůly. Význam bude mít sad spíše estetický nežli užitkový, jelikož pro ekonomické zhodnocení je příliš skromný, avšak vzhledem k povaze špejcharu, který má dostat funkci kulturního vyžití se estetická funkce jistě nabízí.

Zvolená odrůda mandloně byla 'Rakvická' z důvodu velké odolnosti proti chorobám a nízkým teplotám. Má velmi dobrý vzrůst a tvar koruny i výnosnost, i když o tu nám v tomto výsadbovém záměru tolik nejde. (mandlarna.cz 2024)

03

BAREVNÁ STUDIE

Obrázek č. 277: Barevná studie, zdroj autor práce

LEGENDA

Vrstevnice

	stávající stromy		okolní silnice		rybník
	navrhované stromy		mlatové plochy		lavice
	travnaté plochy		terasa		fontána

Návrh vychází z historických průzkumů a reflektuje historické prvky, avšak nabízí zcela nové řešení, jelikož ne všechny hodnoty bylo možné zachovat. Zámku je navrácena původní polarita, kdy tedy přední strana je z východu a zadní ze západu. Vjezd do zámku byl navrácen do kompoziční osy procházející zámek a čestný dvůr byl opět navrácen do formálního charakteru. Počítáno bylo i s novou příjezdovou cestou k podzemním garážím se svrchní terasou, odkud je svedeno honosné schodiště. Odtud se přichází k rybníčku, kde bude použit efekt zrcadlení a dále se zde rozbíhají cesty do zámeckého parku. Nové čtyři vstupy do parku umožnily více logicky napojit cestní síť a místo je tak pohodlně prostupné. Cesty navazují i na rekonstruovaný parter s opěrnou zdí, kde byl dán jednotný tvar třem oblým schodištím. Nedaleko rekonstruovaná fontána navazuje

na okolí zrekonstruovaného a moderně upraveného špejcharu s novým mandloňovým sadem, který zde dle historie býval. Zde se mají odehrávat kulturní akce a především svatby. Od špejcharu se rozbíhají rozvolněné mlatové cesty do obnovené obory, kde jsou ze tří stran prosekané průhledy na bod zájmu v podobě nízkých lavic. Lavice jsou ve tvaru obvodu půdorysu bývalého pivovaru a jeho cihly, které byly součástí rozvalin, jsou použity na výstavu právě nových lavic. Pro pohodlné posezení je zde umístěno dřevěné prkno. Terénní rozdíly v parku byly řešeny nízkými opěrnými zídками, které se nachází kolem zámku. Kolem celého areálu pak bylo zapotřebí zrekonstruovat a znovu postavit zámeckou zeď, která je opět z cihel místní cihelny a má vlnovitý tvar typicky barokní. Na zeď navazuje altán, který byl rehabilitován do původního stavu a byla mu navrácena jeho funkce.

Obrázek č. 278: Ortofoto mapa s katastrem, zdroj: cuzk.cz

Fontána

Obrázek č. 279: Fontána, zdroj: google.cz/obrázky

Zámecká fontána z poloviny zavalena byla určena k rekonstrukci a opět obnovena, v návrhu je zanesena ještě jedna zcela nová a je součástí zadního parteru. Přední parter si vypůjčil její tvar pro nízký živý plot doplněn cibulovinami.

Svatba v zámeckém sadu

Obrázek č. 282: Svátba v zámeckém sadu, zdroj: google.cz/obrázky

Špejchar neboli sýpka je nejstarší budovou v zámeckém areálu, ale je v celkem dobrém stavu. Určitě je navržen k rekonstrukci a mírné modernizaci, aby se zde mohly odehrávat kulturní akce, hlavně tedy zmíněné svatby.

Modernizovaný špejchar

Obrázek č. 285: Modernizovaný špejchar, zdroj: google.cz/obrázky

Obora

Obrázek č. 280: Obora, zdroj: google.cz/obrázky

V zámecké oboře byl zachován přírodní charakter, stromy poskytnou stín v letním parnu a nabídnou příjemnou procházku. Na jaře zde poroste spousta drobné jarní květeny, naopak na podzim se dřeviny zbarví do teplých barev.

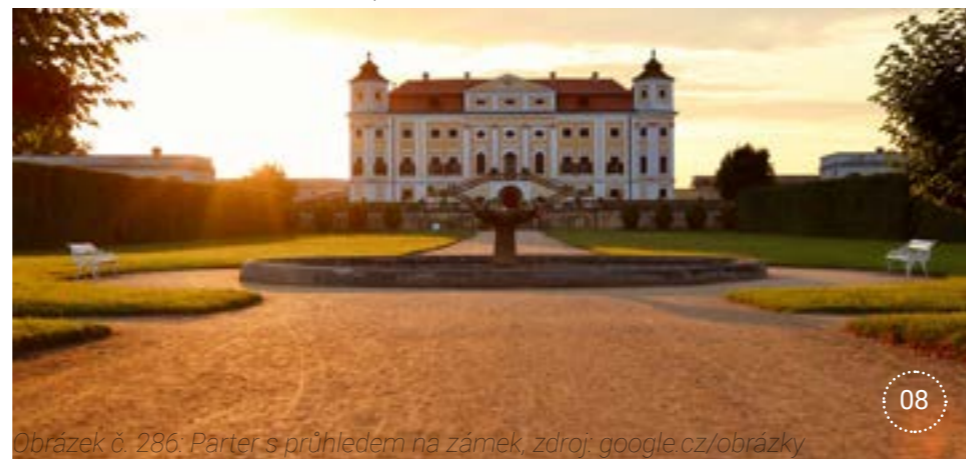
Svatba u špejcharu

Obrázek č. 283: Svátba u špejcharu, zdroj: google.cz/obrázky

Parter vpředu zámku je součástí čestného dvora a je to reprezentativní část formálního charakteru. Avšak vzhledem k charakteru zbytku zámeckého parku, nebyl navržen nijak složitě, ba naopak zde méně znamená více. Hlavní je pohled na zámek.

Parter s průhledem na zámek

Obrázek č. 286: Parter s průhledem na zámek, zdroj: google.cz/obrázky

Zámecký sad

Obrázek č. 281: zámecký sad, zdroj: google.cz/obrázky

Zámecký sad je navržen spíše pro estetickou funkci a přiléhá k blízkému špejcharu, který by měl mít funkci kulturní. Mají se zde odehrávat hlavně svatby, které budou zejména na jaře v mandloňovém sadu velmi žádoucí.

Svatba v zámeckém sadu

Obrázek č. 284: Svátba v zámeckém sadu, zdroj: google.cz/obrázky

Dle historie v parku rybníček byl, proto je nyní navrácen, avšak do trochu jiného místa. Je zde využito efektu zrcadlení, kdy se ve vodní ploše bude zrcadlit bok zámku a z vyvýšené terasy bude svrchní pohled na hladinu působit velmi klidným dojmem.

Zámecký rybníček

Obrázek č. 287: Zámecký rybníček, zdroj: google.cz/obrázky

Pohled na zámek s parterem od hlavní brány směrem do čestného dvora

Opravený špejchar s navazujícím zámeckým sadem a za ním rozléhající se obora

Posezení ve formě nízké cihlové zídky s dřevěným posedem upomínající půdorys bývalého pivovaru

Obrázek č. 290. Vizualizace laviček, zdroj: autor práce

Obnovený zámecký sad z mandloní, kde bylo původní betonové kluziště, kde by se mohly odehrávat svatební obřady

Obrázek č. 291: Vizualizace sadu, zdroj: autor práce

NADHLEDOVÁ PERSPEKTIVA

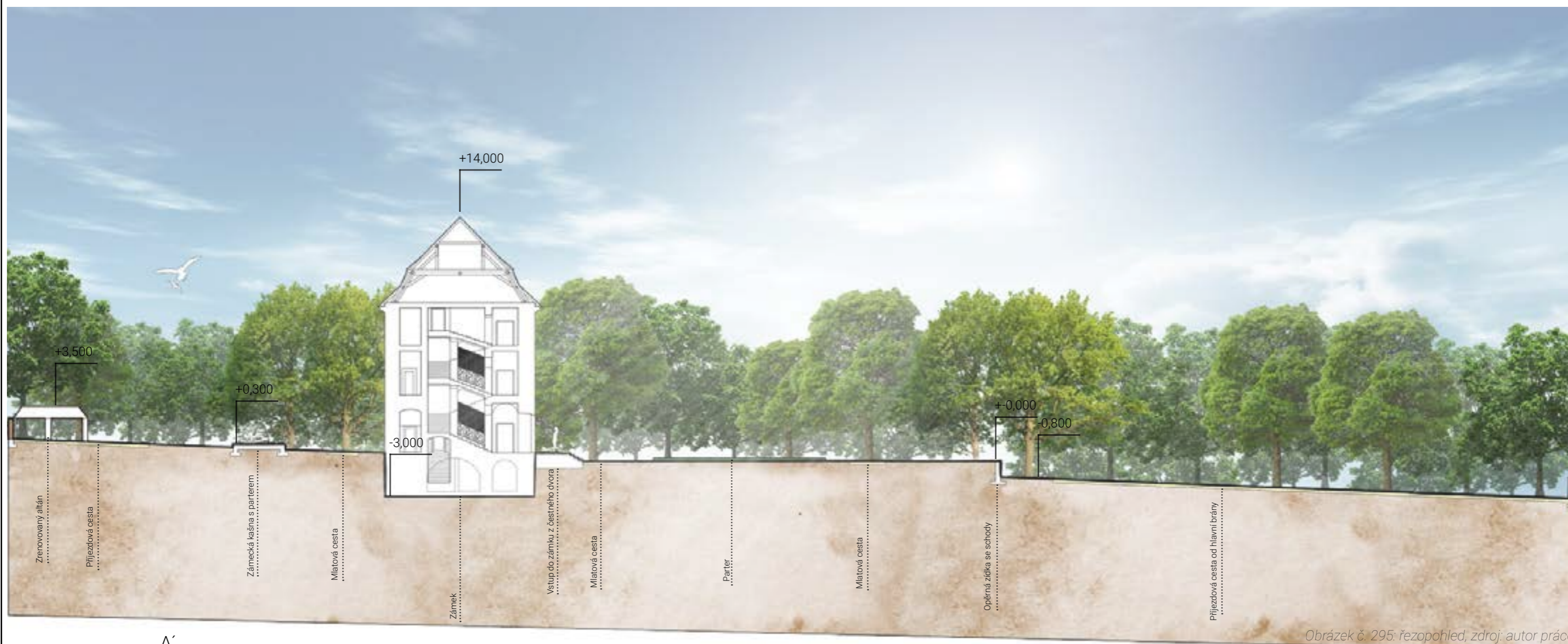
- jedná se pouze o hmotové zobrazení bez vegetace pro lepší orientaci v prostoru

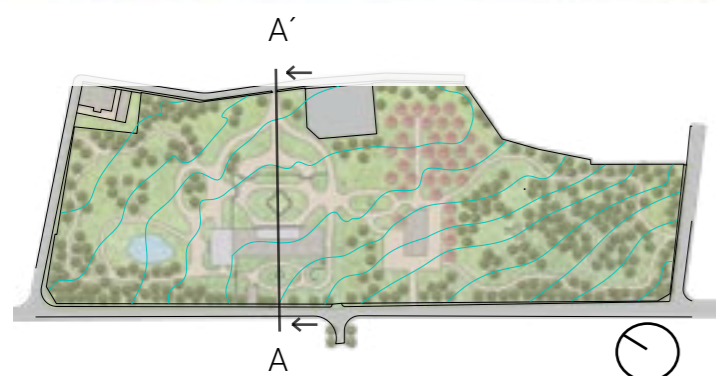
Obrázek č. 292: Nadhledová perspektiva, zdroj: autor práce

Obrázek č. 293: Nadhledová perspektiva, zdroj: autor práce

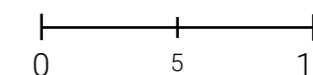

Obrázek č. 295: řezopohled, zdroj: autor práce

Obrázek č. 294: barevná studie- vyznačení řezu, zdroj: autor práce

Řezopohled je veden napříč zámeckým parkem od západu k východu. Skrze zámeckou zeď, altán, zadní parter, skrze samotný zámek, přední hlavní parter s opěrnými zdmi a končí protnutím opět zámecké zdi. Řezopohled na několika místech protíná mlatové plochy, ze kterých jsou v celém areálu navrženy cestní sítě.

TECHNICKÝ DETAIL- ZÁMECKÁ ZEĎ

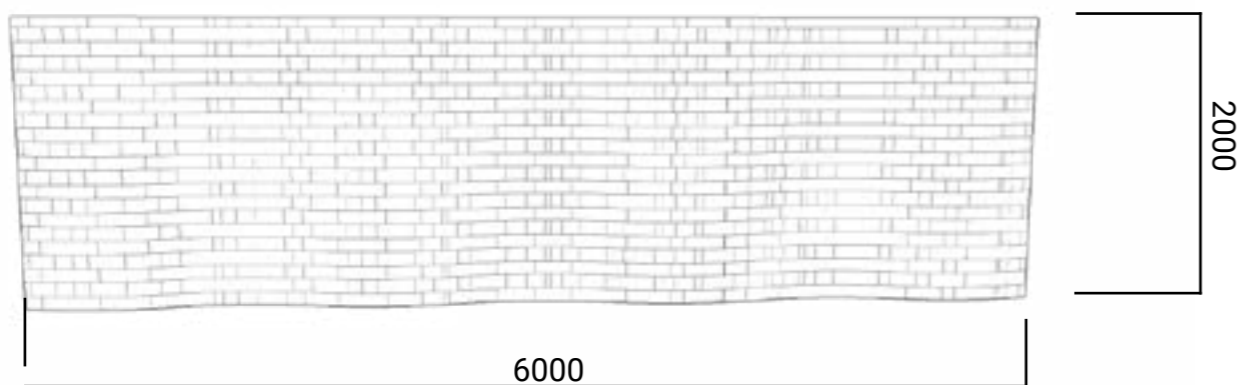
PŮDORYS ZDI

Obrázek č. 296: technický detail, zdroj: autor práce

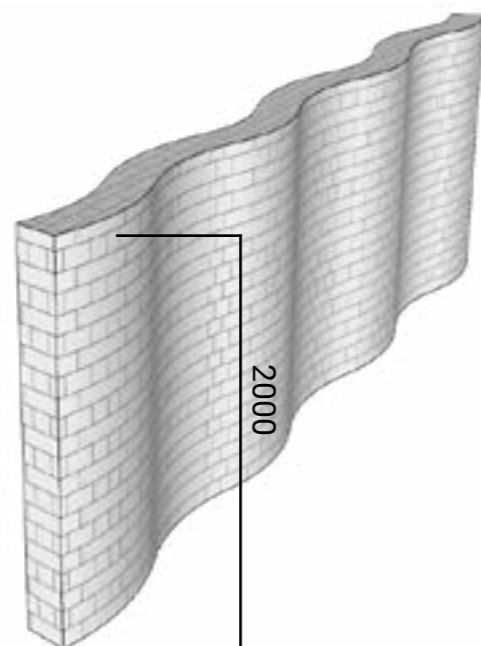
Půdorys zdi je typicky vlnitý, což odpovídá danému stavebnímu slohu, ve kterém je zámek vystaven. Bude mít pevné nepromrzající základy a pojným materiálem bude malta. Návrat zámecké zdi do této podoby bylo doporučeno i památkářema ve stavebně historickém průzkumu.

PŘÍMÝ PŘEDNÍ POHLED

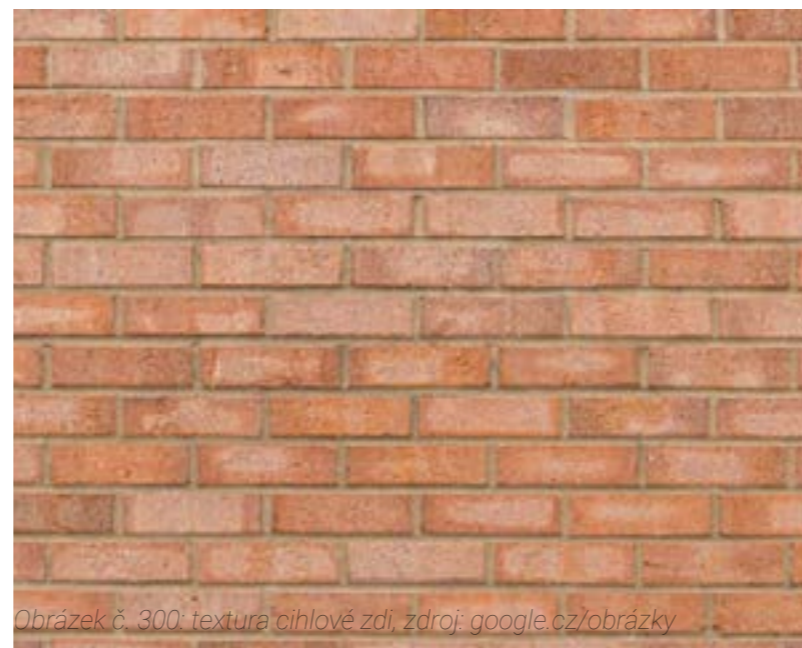
Obrázek č. 297: technický detail,, zdroj: autor práce

PERSPEKTIVNÍ BOČNÍ POHLED

Obrázek č. 298: technický detail, zdroj: autor práce

MATERIÁL A DETAIL SKLADBY- pálená cihla z místní cihelny

Obrázek č. 300: textura cihlové zdi, zdroj: google.cz/obrázky

ILUSTRATIVNÍ PŘEDLOHA

Obrázek č. 301: ilustrace cihlové zdi, zdroj: google.cz/obrázky

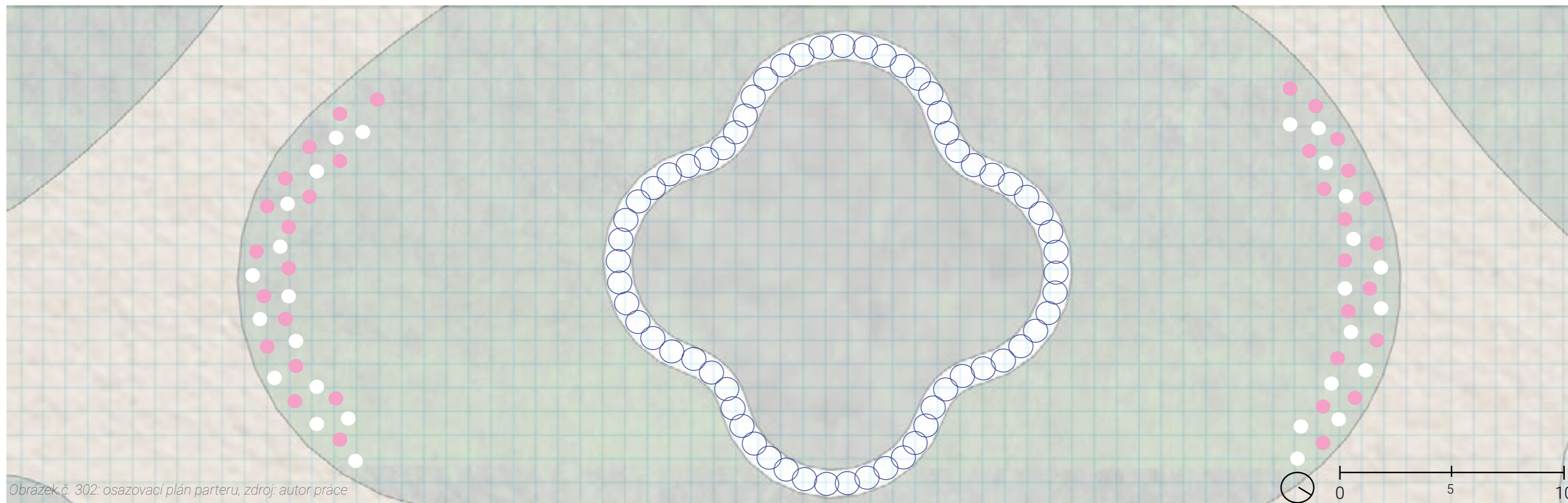
- stávající stav zámecké zdi- nestabilní, probořená, na většině obvodu nahrazena drátěným plotem, který je též v havarijním stavu, nutná oprava

Obrázek č. 299: stávající stav zdi, zdroj: mapy.cz

Zámecké zahrady nebyly obkloповány zdmi jen pro ochranu před nepřáteli. Kromě architektonického působení. Kromě architektonického působení měly za úkol vytvářet příznivá klima pro rostliny a byly schopny akumulovat sluneční teplo. V takovém prostředí pak lidé rádi trávili volný čas a pobyt v zahradě. (Stange, 1997)

OSAZOVACÍ PLÁN PARTERU

Obrázek č. 302: osazovací plán parteru, zdroj: autor práce

Obrázek č. 303: barevná studie, zdroj: autor práce

Parter byl navržen ve zcela jednoduchém stylu, kdy byl přenesen tvar zrekonstruované fontány a v tomto tvaru byl navržen nízký stálezelený plot z *Ilex crenata* 'Stokes'. Okolí je travnatá plocha, ve které jsou navrženy volně cibuloviny v podobě tulipánů a narcisů, tento záměr pramení z historických poznatků, o kterých je pojednáno v literární rešerši. Pro inspiraci byla využita odborná literatura. (Willery, 2018)

- 1 nízký živý plot- výška 30 cm- použito 63 ks - *Ilex crenata* 'Stokes'
- 2 Cibuloviny v travnaté ploše- použito 102 ks - *Tulipa* 'Tom Pouce'- 3 ks v jednom hnízdu
- 3 Cibuloviny v travnaté ploše- použito 84 ks - *Narcissus* 'Ice King'- 3 ks v jednom hnízdu

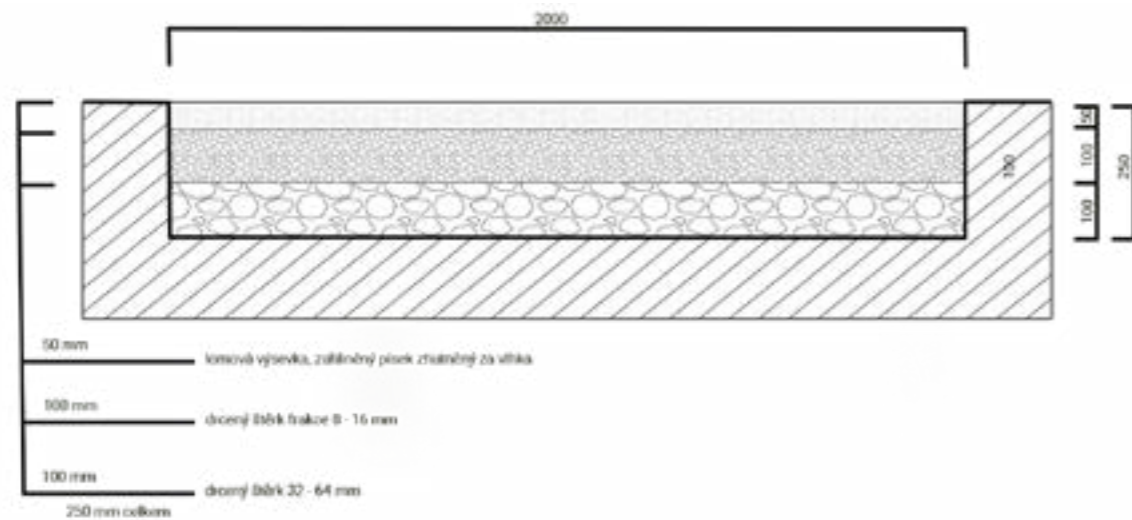

INSPIRACE

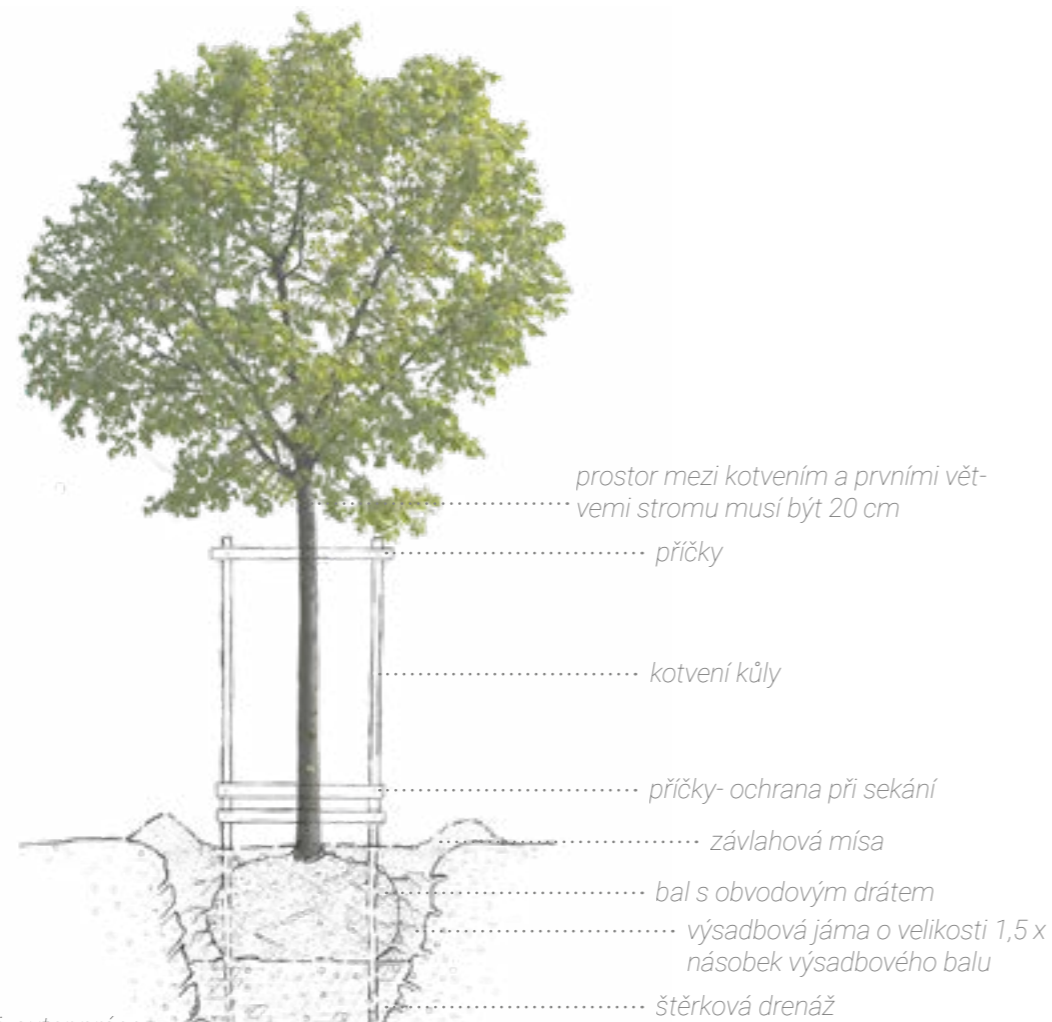
Obrázek č. 304-309: inspirace, zdroj: google.cz/obrázky

○ VZOR MLATOVÝCH CEST V PARKU

Obrázek č. 310: technický vzor mlatu, zdroj: autor práce

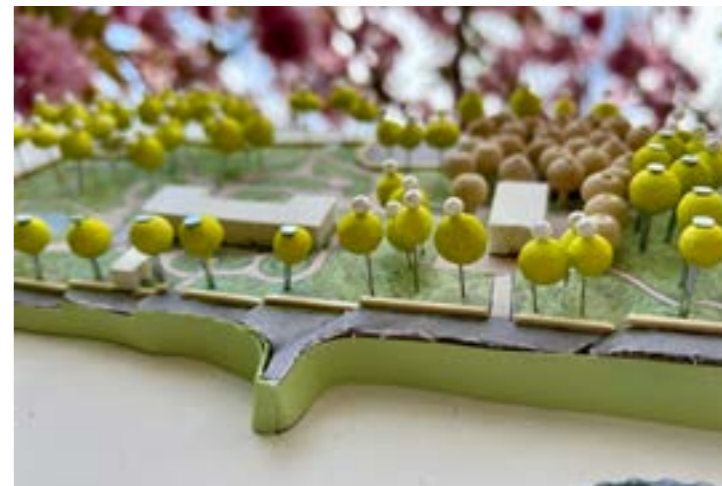
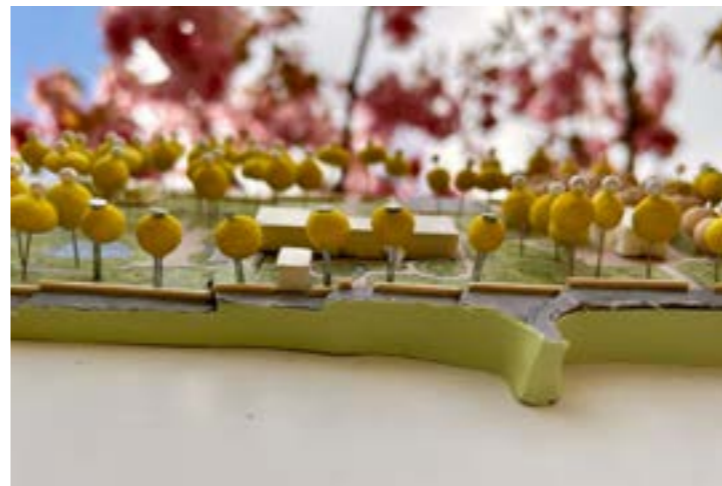
○ VZOR VÝSADEB DŘEVIN

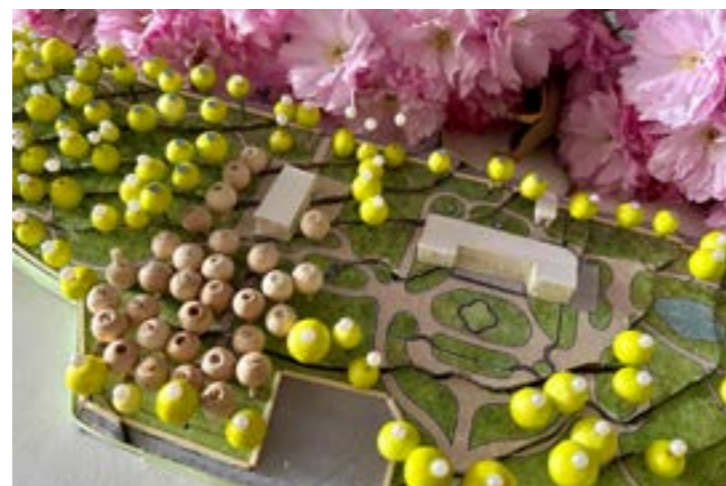
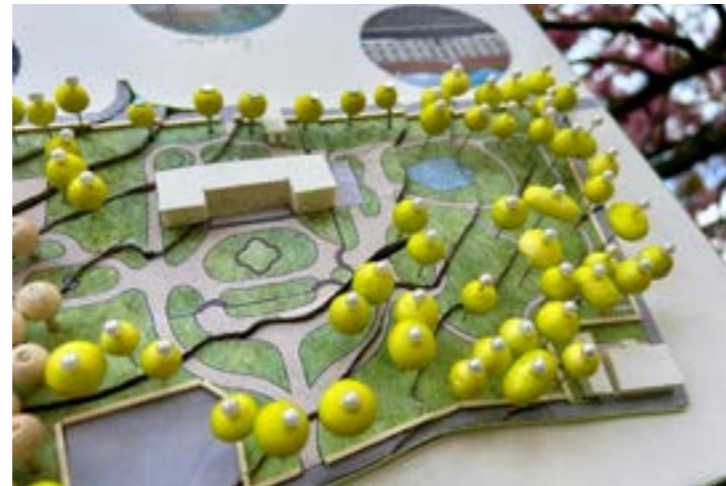

Obrázek č. 311: vzor výsadeb, zdroj: autor práce

Celková položka	Jednotky	Množství	Za jednotku	Celkem
Bourání, terénní úpravy	M ²	5 050	1 700	8 585 000
<i>Včetně dopravy, likvidace odpadu a nákladů na stroje</i>				
Kácení dřevin	Ks	267	1 800	480 600
<i>Včetně odstranění pařezů</i>				
Výsadba dřevin ○	Ks	35	9 000	315 000
<i>Včetně přípravy zeminy, výsadbové jámy, materiálu a dopravy</i>				
Mlatové cesty ○	M ²	9 045	800	7 236 000
<i>Založení s přípravou lože, konstrukce, materiálů a doprava</i>				
Obnova zámecké zdi včetně vjezdů a nových vstupů	Ks	1	4 000 000	4 000 000
<i>Restaurátorské práce</i>				
Rekonstrukce špejcharu	Ks	1	7 000 000	7 000 000
<i>Restaurátorské práce</i>				
Rekonstrukce parteru	Ks	1	850 000	850 000
<i>Odstranění původního, zednické práce, materiál, doprava</i>				
Rekonstrukce fontány	Ks	1	120 000	120 000
<i>Zbudování nádrže a odkryv té původní, instalace čerpadla a trysky, připojení na vodní zdroj, materiály</i>				
Rekonstrukce altánu	Ks	1	360 000	360 000
<i>Restaurátorské práce</i>				
Realizace nové fontány	Ks	1	70 000	70 000
<i>Zbudování nádrže, instalace čerpadla a trysky, připojení na vodní zdroj, materiály</i>				
Realizace laviček s tematikou půdorysu bývalého pivovaru	Ks	1	135 000	135 000
<i>Založení s přípravou lože, konstrukce, materiálů a doprava</i>				
Realizace nového rybníčku	Ks	1	750 000	750 000
<i>Včetně výkopových prací, materiálů, technologie, dopravy a nákladů na vodu</i>				
Parkový trávník	M ²	4 910	390	1 914 900
<i>Založení s přípravou lože, výsev včetně materiálů a prací, doprava</i>				
Luční výsev	M ²	35 740	290	10 364 600
<i>Založení s přípravou lože, výsev včetně materiálů a prací, doprava</i>				
Výsadby trvalek a keřů (parter)	M ²	180	900	162 000
<i>Včetně přípravy záhonu, výsady, materiálů a dopravy</i>				
Odhadovaná cena celkem				42 343 100
Celkem údržba za rok				4 000 000

Tabulka č. 1: výkaz výměr a rozpočet, zdroj: autor práce

Obrázek č. 312-335: Fotodokumentace modelu, zdroj: autor práce

DISKUZE

06

Proč obnovovat historickou zahradu či park? Historie těchto dvou člověkem ovlivněných prostorů sahá až do počátku civilizace, kde se zahradní a stavební architektura úzce prolínaly a utvářely tak prostor pro společenský život. Tyto místa nám zanechávají odkaz historie, který je potřeba chránit a udržovat. Vyskytují se v nich spousta významných prvků, jako například vzrostlé stromy či jejich skupiny, ty jsou často vyhlášeny za památné stromy nebo rovnou skupiny. Dále představují přírodní stanoviště mnoha druhů organismů, představují migrační prostor pro živočichy a mnohdy jsou součástí systému ekologické stability. Historické krajinné celky pak navazují na volnou krajinu a představují zvláště chráněná území začleněná do soustavy Natura 2000. Zde je důležité si vymezit pojmy rekonstrukce, rehabilitace a revitalizace. Rekonstrukcí se rozumí uvedení zahrady do původního stavu, rehabilitace je celkové zhodnocení a revitalizace je pojem pro návrat zanedbané zahrady s původní funkcí zpět do života. Je tedy důležité si u každého prvku zahrady či parku určit, co s ním budeme dělat. Další otázkou je, jak taková obnova bude přínosem? Mimo pozitivní vliv na životní prostředí bude mít jistě pozitivní dopad i na kulturní vyžití v dané obci, zvýší její návštěvnost a oblast – se zviditelní. Ne každý park je však nutno obnovovat, musí se pečlivě zvážit, zda je co obnovovat. Ale pozor, v případě zániku či záměrné devastace historických zahrad či parků může dojít k poškození biodiverzity. Většina hodnotných historických zahrad a parků je dnes prohlášena za kulturní památku a ochrana se vztahuje i na zahrady a parky, které jsou součástí památkově chráněných území jako jsou rezervaci, zóny, ochranná pásma nebo krajinné památkové zóny.

Jak obnovit historický park či zahradu? Tato obnova se řídí podobnými principy, jako obnova městských parků, nutným předpokladem obnovy je památkový záměr, který určuje jako výchozí podklad památková péče. Ten vymezuje charakter a podmínky obnovy kulturní památky – zahrady, parku, obory, bažantnice nebo památkových areálů. Velký důraz je při přípravě kladen na shromáždění a rozbor historických podkladů a kompozičních analýz, ze kterých pak způsob obnovy vyplývá.

Co je tedy zapotřebí zvážit? Zamyslet se, zda obnova zlepšit stávající stav, což by se dalo naaplikovat například na preferenci ošetření stávajících dřevin nad jejich vykácení.

Nenaruší se přírodní podmínky a stanoviště chráněných živočichů? Obnova musí probíhat v souladu s ekologickými nároky chráněných živočichů. Proto se musí zvláště před započítím kácení provést zoologický průzkum a určit, zda se zde nějaký živočich nenachází. Pro zachování dostatečného vývoje pro tyto živočichy je pak řešením ponechávat mrtvé dřevo a nekácet ho.

Jak zachovat maximum z historické hodnoty? Tato problematika je v projektu řešena s Národním památkovým ústavem, ten určí památkovou koncepci obnovy, její principy a specifikace. Není pravda, že prvky pocházející z nejstaršího období musejí být ty nejcennější.

Nesníží se zásahem pestrost skladby dřevin? Zohledněn musí být původní sortiment dřevin vázaný na určité místo v kompozici.

Jak postupovat? Záměr by měl být projednán s příslušnými úřady a odbornými institucemi. Zpracování dostupných podkladů – o historickém vývoji parku či zahrady.

Výběr zkušeného architektka, který vyhotoví projekt. Nutné je zajištění všech potřebných povolení a výjimek a také provedení zoologického průzkumu, zvláště pak entomologického.

Co je vhodným a co nevhodným návrhem? Za nevhodné projekty lze považovat ty, které nerespektují historickou či přírodní hodnotu a jsou zbytečně předražené. Dobře provedený projekt může usnadnit hodnocení a zvýší tak bodové hodnocení, které pak ovlivňuje získání dotačního příspěvku na realizaci projektu. Jde o specifický druh vegetace, tudíž je zapotřebí si předem vyžádat závazné stanovisko obecního úřadu s rozšířenou působností a jdeli o národní kulturní památku, tak i stanovisko krajského úřadu. Též by nemělo docházet ke zbytečnému kácení stromů, prioritou je ošetření a ponechání dřevin na dožití. Při obnově minimalizovat zásahy do vodního režimu a zajistit ochranu pro chráněné druhy živočichů. Nesmí být ovlivněn krajinný ráz, vhodné je individuální řešení s důrazem na nejcennější partie a hodnoty konkrétního parku či zahrady. Nevysazovat invazivní druhy, eliminovat zbytečné z hlediska projektu nevhodné zásahy a práce zvyšující cenu realizace. (Bohumil Reš, 2009)

Za účelem zodpovězení těchto otázek byla vypracována podrobná analýza parku i okolí a ve spojitosti s průzkumem odborné literatury v kapitole literární rešerše byla vytvořena první vize ve formě návrhu studie zámeckého parku.

Před započítím samotného návrhu bylo zapotřebí si položit otázku, zda se bude park v plné své rozsáhlosti navracet do původního stavu či se adaptuje na nový stav, který však historický kontext bude následovat. Už jen kvůli náročné údržbě a novému záměru, který má park mít, bylo přistoupeno k modernizaci, kde však historie je hlavním pilířem. Některé prvky byly rekonstruovány, některé rehabilitovány a některé dostaly úplně nové vyznění či funkci. Tedy směr, kterým se má návrh ubrat, byl určen.

Vznikly zde nové kompoziční osy, které byly dalším důvodem, proč bylo nutné k návrhu přistoupit jinak. Na druhou stranu hlavní osy byly z historické i logické návaznosti zachovány, došlo tedy ke vzniku úplně nové kompoziční kostry, od které se vše odvíjelo. Snoubí se zde současnost s minulostí a historické prvky zde ožívají s novými funkcemi, které dostaly. V rámci nových úprav bude i hodně bouracích prací a je zapotřebí celkem radikálního kácení, jelikož jsou stromy ve velmi špatném stavu. Též zaclonily výhledy a pohledy územím a areál parku byl díky nim téměř neprostupný. Tyto zásahy jsou však nezbytností pro přehlednost prostoru a navrácení hodnot do prostorové kompozice.

Celá kompozice je pak díky osám a alejím protažena i do samotného okolí a park se tak opět stává srdcem Osovské krajinné památkové zóny.

Obnova bude samozřejmě dlouhodobou záležitostí a projekt bude nutné jistě ještě rozpracovat. K rekonstrukci zámku již došlo a bude v horizontu pár let dokončena, poté by měl přijít na řadu špejchar a samotný zámecký park.

ZÁVĚR
07

Tématem diplomového projektu byla rekonstrukce a revitalizace zámeckého parku Osov na berounsku.

Na základě zjištěných informací a dat z literární rešerše a po zhodnocení současného stavu byla vypracována studie s návrhem řešení. Informace byly získávány z odborné literatury, stavebně historického průzkumu, mapových podkladů a historických pramenů, terénního průzkumu a především s osobní konzultací majitelky zámku paní Pohlovou. Ostatní analýzy pak vycházejí z přírodních podmínek, analýzy obce a širšího okolí, dendrologického průzkumu a kompoziční analýzy.

Součástí práce bylo také vypracování SWOT analýzy, která shrnuje veškeré faktory jejichž důležitost a váhu bylo nutné posoudit k vypracování studie.

Návrh se soustředí na bezprostřední okolí zámku, kde se nachází reprezentativní část, anglický park, ale i bývalou zámeckou oboru. Kompozice byla tvořena v návaznosti na kompozici okolní krajiny, kam se osy dále rozbíhají. Byly navrženy budovy a zpevněné plochy k bourání a radikálnější asanace dřevin v celém parku. Terénní úpravy byly z velké části nepozměněny. Některé objekty, jako například altán byly navrženy k rekonstrukci a navrácení do původního stavu- ze stávající garáže opět na altán. Kašna byla také navržena k rekonstrukci, stejně jako špejchar a obvodová zeď, které dostaly i inovaci v podobě modernějších prvků či tvarosloví. Zcela novou podobu dostala zřícenina pivovaru, která byla navržena k demolici, ale její základy byly použity pro úplně nové vyznění v podobě cihlových lavic s dřevěným prknem pro posezení. Lavičky svým tvarem odkazují právě na bývalý pivovar, jelikož byly postaveny v obvodu půdorysu právě zmíněného pivovaru.

Jelikož je momentálně rekonstrukce zámku pozastavena a bude v následujících letech pokračovat, je tedy jasné, že na rekonstrukci parku samotného dojde až za pár let. Nyní je tedy důležité park udržovat a sledovat, kácet dřeviny, které již zcela podlehnou časové veličině či budou napadeny. Pokud dojde k mechanickému poškození z důvodu přírodních vlivů, je určitě nutný zásah, ať už jen asanační, kde se dřeviny zafixují v bezpečném stavu nebo radikálnější v podobě pokácení. Nutné je též sledovat zámeckou budovu, která je nyní neobydlena a je tedy bez dozoru, jelikož je v úzkém zájmu vandalů. Špejchar je nutné monitorovat z důvodu chatrnějšího stavu, aby nedošlo k náhodným propadům či zhroucení.

Návaznou rekonstrukci v celé své velikosti bude tedy dobré směřovat až po dokončení opravy zámku. Následně přijde na řadu špejchar a až poté samotný park. Celá realizace bude tedy rozdělena na několik etap.

Tato studie může sloužit jako výchozí bod pro zámecké úpravy a může být použita jako součást podkladů pro obnovu tohoto historického celku.

SEZNAM LITERATURY

08

1. Barth F. 2004. Santini: 1677-1723: ein Baumeister des Barock in Böhmen. Hatje Cantz Verlag, Ostfildren.
2. Bencini C. 1990. The Gardens of Tuscany. Rizzoli, New York.
3. Berková J. 2017. Hořovicko – historická sídla v kulturní krajině: památková ochrana krajiny a sídel. Muzeum Českého krasu, Beroun.
4. Reš B., Vencálek T., Štěřba P., Klápště J. 2009. Obnova historických zahrad a parků. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Praha.
5. Burckhardt J. 1990. The Civilization of the Renaissance in Italy. Penguin Classics, London.
6. Curl J. S. 2007. A Dictionary of Architecture and Landscape Architecture. Oxford University Press, Oxford.
7. Donata B. 1990. The Villas of Palladio. Electa, Milano.
8. Dvořáček P. 2005. Architektura českých zemí Renaissance. Levné knihy KMa, Praha.
9. Dvořáček P. 2005. Architektura českých zemí Baroko. Levné knihy KMa, Praha.
10. Dvořák O., Holečková M. 2012. Tajemná místa Podbrdská. MH Beroun, Beroun.
11. Edwards E. 2018. The story of the English garden. National trust books, Swindon.
12. Feininger A. 1968. Trees. Thames and Hudson Ltd, London.
13. Hájek P. 2003. Česká krajina a baroko. Malá Skála, Praha.
14. Hendrych J. 2005. Tvorba krajiny a zahrad III. CTU, Praha.
15. Hendrych J. 2011. Great Parks and Gardens of Central Bohemia. Foibos books, s.r.o., Prague.
16. Hieke K. 1968. Die Schlossparkanlagen Südböhmens. VÚOZ, Prague.
17. Hieke K. 1984. České zámecké parky a jejich dřeviny. Státní zemědělské nakladatelství, Praha.
18. Hrbek J. 2011. The Baroque Waldsteine in Bohemia (1640-1740) [disertační práce]. Univerzita Karlova, Praha.
19. Jelínková J., Tuháček M. 2018. Právní vztahy k dřevinám. Grada, Praha.
20. Kalábová L., Konečný M. 2021. Pernštejnský park a jeho památková obnova. Národní památkový ústav, Brno.
21. Chodějovská E. 2020. Krajina v rukou barokního člověka. Národní památkový ústav, Josefov.
22. Krejčí P. 2022. The baroque heart of Europe. Česká televize, Prague.
23. Kubeša P. 2010. Komponovaná kulturní krajina a možnost její obnovy a zachování. Národní památkový ústav, Olomouc.
24. Kuča K. 2015. Krajinné památkové zóny České republiky. Národní památkový ústav, Praha.
25. Kuča K., Kučová V. 2016. Krajinné památkové zóny. Ochrana přírody 04: 12-13
26. Kupka J. 2010. Krajiny kulturní a historické. České vysoké učení technické, Praha.
27. Kupka J., Hronovská K. 2013. Ochrana kulturní krajiny. České vysoké učení technické, Praha.
28. Lasdun S. 1992. The English Park. The Vendome Press, New York.
29. Lazaro C. 1990. The Italian Renaissance Garden. Yale University Press, New Haven, London.
30. Křesadlová L., Hudec P., Poková H. 2019. Použití cibulnatých a hlíznatých rostlin v památkách zahradního umění. Národní památkový ústav, Praha.
31. Mencl V. 2021. Renesanční a barokní zámky v českých zemích. Artefactum, Praha.
32. Mignani D. 1993. Le Ville Medicee. Arnaud, Firenze.
33. Michael S. 1993. A Glossary of Garden History. Shire Pubns, Madison.
34. Newton, N. T. 1971. Design on the Land: The Development of Landscape Architecture. Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts.
35. Norberg-Schulz, C. 1994. Genius Loci. Odeon, Prague.
36. Obec Osov. 2024. Václav Palivec. Obec Osov. Available from <https://www.osov.cz/index.php?page=palivec> (accessed April 2024).
37. Vlček P, Zahradník P. 2023. Encyklopedie architektů, stavitelů, zedníků a kameníků v Čechách. Academia, Praha.
38. Pavlača R. 2017. Studie obnovy památky zahradního umění. Národní památkový ústav, Praha.
39. Pešta J. 2013. Osov, zámecký areál – stavebně historický průzkum. Rožmitál pod Třemšínem.
40. Robinson M. 1990. Stowe landscape Garden. The National Trust, Hampshire.

41. Sedláček A. 1889. Hrady, zámky a tvrze Království Českého. Knihotiskárny Františka Šimáčka, Praha.
42. Senecki K. 1987. Humphry Rempton. Shire Publications, London.
43. Stange, P.-M. 1997. Terrassen, Mauern, Wege und Zaune. Rowohlt Taschenbuch Verlag GmbH, Hamburg.
44. Stibral K. 2019. Estetika přírody. Pavel Mervart, Červený Kostelec.
45. Sváček L. 2017. Česko barokní. MCU, Český Krumlov.
46. Symes M. 1991. The English Rococo Garden. Shire Pubns, Medison.
47. Thacker C. 1989. The History of Gardens. Iniversity of Califonia Press, Berkeley.
48. Toman R. 2002. Barock. Konemann, Rheinbreitbach.
49. Tregl V, Weiss P. 2014. Zapomenuté zámky. Národní památkový ústav, Sychrov.
50. Vlček P. 2006. Dějiny architektury renesance a baroka. Česká technika – ČVUT, Praha.
51. Vlček P. 2015. Slavné stavby rodiny Luragů v Čechách. Foibos, Praha.
52. Vokurka M. 2022. Barokní krajina tvorba na Sasko-Lauenburských panstvích 1635-1740. Academia, Praha.
53. Weber M. 2016. Identifikace, uchování a obnova kompozice památek zahradního umění. VÚKOZ, Praha.
54. Whately T. 2016. Observations on Modern Gardening. Boydell Press, London.
55. Wikipedia. 2024. Jan Vilém z Kounic. Wikipedia. Available from https://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Vil%C3%A9m_z_Kounic (accessed March a 2024).
56. Wild J. 2015. The Garden the Living Art. Czech Academy of Sciences, Prague.
57. Willery D. 2018. Was wächst wo? Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart.

V kapitole zhodnocení podkladových údajů bylo užito těchto zdrojů pro tvorbu map a zdroj infomací:

1. botanospol.cz
2. cartography.upol.cz
3. cs.wikipwdia.org
4. cuzk.cz
5. geobusiness.cz
6. osov.cz
7. pladias.cz
8. restep.vumop.cz

V projektové části bylo užito digitálních programů:

Photoshop
Sketchup
Procreate
AutoCAD

SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

09

Obrázek č. 1: Mapa České republiky, zdroj: google.cz/obrazky

Obrázek č. 2: Mapa Středočeského kraje, zdroj: google.cz/obrazky

Obrázek č. 3: Mapa okresu Beroun, zdroj: cs.wikipedia.org

Obrázek č. 4: Historická mapa, zdroj: cuzk.cz

Obrázek č. 5: Horti Ankelmanniani, Lidová zahrada mimo město, začátek 17. století, zdroj: historickaslechta.cz

Obrázek č. 6: Italská renesanční zahrada, Villa dell' Ambrogiana dle Giusta Utense (1600), zdroj: historickaslechta.cz

Obrázek č. 7: Zámek Bučovice, zdroj: sermiri.cz

Obrázek č. 8: Arkády zámku Jindřichův Hradec, zdroj: jh.cz

Obrázek č. 9: Valdštejnská zahrada, zdroj: prague.eu

Obrázek č. 10: Zámecký park Veltrusy, zdroj: veltrusy.net

Obrázek č. 11: Půdorysné řešení krumlovské zámecké zahrady, zdroj: npu.cz

Obrázek č. 12: Villa Aldobrandini, zdroj: gardensvisit.com

Obrázek č. 13: Hadriánova vila, zdroj: cestadorima.cz

Obrázek č. 14: Vila Lante, zdroj: flickr.com

Obrázek č. 15: Blenheimský palác. Park upravil architekt Capability Brown do podoby klasického anglického parku., zdroj: cs.wikipedia.org

Obrázek č. 16: Humphry Repton- jeden z architektů krajinných parků, zdroj: cs.wikipedia.org

Obrázek č. 17: zámek Wörlitz, zdroj: cs.wikipedia.org

Obrázek č. 18: pohled na zámecký altán v parku Wörlitz, zdroj: gartentraeume-sachsen-anhalt.de

Obrázek č. 19: zámecký park Wörlitz, zdroj: gartentraeume-sachsen-anhalt.de

Obrázek č. 20: kostel v parku Wörlitz, zdroj: codart.nl

Obrázek č. 21: Zámek Hluboká nad Vltavou, zdroj: kudyznudy.cz

Obrázek č. 22: Zámek Sychrov, zdroj: jablonec.com

Obrázek č. 23: Průhonický park, zdroj: kudyznudy.cz

Obrázek č. 24: Historická skica Osova, zdroj: osov.cz

Obrázek č. 25: Historická skica Osova, zdroj: osov.cz

Obrázek č. 26: Erb Kouniců, zdroj: cs.wikipedia.org

Obrázek č. 27: Kounicové, zdroj: rillich.cz

Obrázek č. 28: Valdštejnové, zdroj: rillich.cz

Obrázek č. 29: Schwarzenberkové, zdroj: rillich.cz

Obrázek č. 30: Václav Palivec, zdroj: osov.cz

Obrázek č. 31: Skřipelská alej, zdroj: google.cz/obrazky

Obrázek č. 32: Palác Kinských, jedna ze staveb, kde A. Lurago navázal na předchozí návrh Kiliána Ignáce Dientzenhofera, zdroj: cs.wikipwdia.org

Obrázek č. 33: Piccolominiho palác: idnes.cz

Obrázek č. 34: Palác Goltz- Kinských: prague.eu

Obrázek č. 35: Rekonstrukce zámku a parku Slatiňany, zdroj: zamek-slatinany.cz

Obrázek č. 36: Zámek Lochovice: npu.cz

Obrázek č. 37: Zámek Mimoň: okoliliberce.cz

Obrázek č. 38: Nové Zámky: turistika.cz

Obrázek č. 39: Zámek Pernštejn: hrad-pernstejn.cz

Obrázek č. 40: Současná ortofoto mapa, zdroj: mapy.cz

Obrázek č. 41: Mapa České republiky, zdroj:

Obrázek č. 42: širší vztahy, zdroj: snazzymaps.com, úprava autora

Obrázek č. 43: územní plán, zdroj: osov.cz

Obrázek č. 44: občanská vybavenost, zdroj: snazzymaps.com, úprava autora

Obrázek č. 45: doprava, zdroj: snazzymaps.com, úprava autora

Obrázek č. 46: potenciální přirozená vegetace, zdroj: snazzymaps.com, úprava autora

Obrázek č. 47: geobotanická mapa, zdroj: snazzymaps.com, úprava autora

Obrázek č. 48: land use, zdroj: snazzymaps.com, úprava autora

Obrázek č. 49: land cover, zdroj: snazzymaps.com, úprava autora

Obrázek č. 50: klimatická oblast, zdroj: snazzymaps.com, úprava autora

Obrázek č. 51: územní plán, zdroj: osov.cz

Obrázek č. 52: územní plán, zdroj: osov.cz

Obrázek č. 53: územní plán, zdroj: osov.cz

Obrázek č. 54: Zámek Osov, zdroj: google.cz/obrazky

Obrázek č. 55: Kostel v Osově, zdroj: google.cz/obrazky

Obrázek č. 56: kompoziční analýza krajiny, zdroj: cuzk.cz, úprava autora

Obrázek č. 57: současná kompozice krajiny, zdroj: cuzk.cz, úprava autora

Obrázek č. 58: Skřipelská alej, zdroj: google.cz/obrazky

Obrázek č. 59: Švédské šance u Skříple, zdroj: google.cz/obrazky

Obrázek č. 60: kompoziční analýza krajiny 1840, zdroj: NPU

Obrázek č. 61: kompoziční analýza krajiny 1991, zdroj: Berková, Hořovicko, 2017

Obrázek č. 62: kompoziční analýza krajiny 1993, zdroj: NPU

Obrázek č. 63: Mullerova mapa 1720, zdroj: cuzk.cz

Obrázek č. 64: I. vojesnké mapování 1780, zdroj: cuzk.cz

Obrázek č. 65: II. vojesnké mapování 1806, zdroj: cuzk.cz

Obrázek č. 66: III. vojesnké mapování 1870, zdroj: cuzk.cz

Obrázek č. 67: stabilní katastr 19. století, zdroj: cuzk.cz

Obrázek č. 68: mapa kultur stabilního katastru, zdroj: cuzk.cz

Obrázek č. 69: indikační skica, zdroj: cuzk.cz

Obrázek č. 70: císařské otisky 1930, zdroj: cuzk.cz

Obrázek č. 71: ortofoto mapa 1938, zdroj: cuzk.cz

Obrázek č. 72: ortofoto mapa 1951, zdroj: cuzk.cz

Obrázek č. 73: ortofoto mapa 1997, zdroj: cuzk.cz

Obrázek č. 74: ortofoto mapa 2019, zdroj: cuzk.cz

Obrázek č. 75: ortofoto mapa současnosti, zdroj: mapy.cz

Obrázek č. 76-81: historické fotografie, zdroj: SHP majitele

Obrázek č. 82-87: historické fotografie, zdroj: SHP majitele

Obrázek č. 88-93: historické skici, zdroj: osov.cz

Obrázek č. 94-99: historické fotografie, zdroj: SHP majitele

Obrázek č. 100: Současný stav, zdroj: autor práce

Obrázek č. 101-214: vlastní fotodokumentace, zdroj: autor práce

Obrázek č. 215: dendrologický přehled, zdroj: autor práce

Obrázek č. 216-223 vlastní fotodokumentace, zdroj: autor práce

Obrázek č. 224-257: sortiment dřevin, zdroj: google.cz/obrazky

Obrázek č. 258: Podklad SWOT analýzy, zdroj: snazzymaps.com

Obrázek č. 259-264: Koncept, zdroj: autor práce

Obrázek č. 265: Slatiňany, zdroj: google.cz/obrazky

Obrázek č. 266: Lipová, zdroj: google.cz/obrazky

Obrázek č. 267: Mapa České republiky, zdroj: google.cz/obrazky

Obrázek č. 268: Krásný Dvůr, zdroj: google.cz/obrazky

Obrázek č. 269: Bon Repos, zdroj: google.cz/obrazky

Obrázek č. 270: zámek Karlštejn, zdroj: google.cz/obrazky

Obrázek č. 271: Horní Běřkovice, zdroj: google.cz/obrazky

Obrázek č. 272: Lysá nad Labem, zdroj: google.cz/obrazky

Obrázek č. 273: Sychrov, zdroj: google.cz/obrazky

Obrázek č. 274: Kácení, zdroj: autor práce

Obrázek č. 275: Výsadby, zdroj: autor práce

Obrázek č. 276: Mandloň, zdroj: mandlarna.cz

Obrázek č. 277: Barevná studie, zdroj: autor práce:

Obrázek č. 278: Ortofoto mapa s katastrem, zdroj: cuzk.cz

Obrázek č. 279: Fontána, zdroj: google.cz/obrazky

Obrázek č. 280: Obora, zdroj: google.cz/obrazky

Obrázek č. 281: zámecký sad, zdroj: google.cz/obrazky

Obrázek č. 282: Svatba v zámeckém sadu, zdroj: google.cz/obrazky

Obrázek č. 283: Svatba u špejcharu, zdroj: google.cz/obrazky

Obrázek č. 284: Svatba v zámeckém sadu, zdroj: google.cz/obrazky

Obrázek č. 285: Modernizovaný špejchar, zdroj: google.cz/obrazky

Obrázek č. 286: Parter s průhledem na zámek, zdroj: google.cz/obrazky

Obrázek č. 287: Zámecký rybníček, zdroj: google.cz/obrazky

Obrázek č. 288: Vizualizace parteru, zdroj: autor práce

Obrázek č. 289: Vizualizace špejcharu, zdroj: autor práce

Obrázek č. 290: Vizualizace laviček, zdroj: autor práce

Obrázek č. 291: Vizualizace sadu, zdroj: autor práce

Obrázek č. 292: Nadhledová perspektiva, zdroj: autor práce

Obrázek č. 293: Nadhledová perspektiva, zdroj: autor práce

Obrázek č. 294: barevná studie- vyznačení řezu, zdroj: autor práce

Obrázek č. 295: řezopohled, zdroj: autor práce

Obrázek č. 296: technický detail, zdroj: autor práce

Obrázek č. 297: technický detail,, zdroj: autor práce

Obrázek č. 298: technický detail, zdroj: autor práce

Obrázek č. 299: stávající stav zdi, zdroj: mapy.cz

Obrázek č. 300: textura cihlové zdi, zdroj: google.cz/obrazky

Obrázek č. 301: ilustrace cihlové zdi, zdroj: google.cz/obrazky

Obrázek č. 302: osazovací plán parteru, zdroj: autor práce

Obrázek č. 303: barevná studie, zdroj: autor práce

Obrázek č. 304-309: inspirace, zdroj: google.cz/obrazky

Obrázek č. 310: technický vzor mlatu, zdroj: autor práce

Obrázek č. 311: vzor výsadeb, zdroj: autor práce

Obrázek č. 312-335: Fotodokumentace modelu, zdroj: autor práce

Tabulka č. 1: výkaz výměr a rozpočet, zdroj: autor práce

